

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

Regulace trhu s tabákovými výrobky na území České republiky

Bakalářská práce

Studijní program: B6208 – Ekonomika a management

Studijní obor: 6208R085 – Podniková ekonomika

Autor práce: **Jiří Werner**

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Lenka Sojková, Ph.D.

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jiří Werner**
Osobní číslo: **E12000695**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**
Název tématu: **Regulace trhu s tabákovými výrobky na území České republiky**
Zadávací katedra: **Katedra ekonomie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Stanovení cílů práce a formulace výzkumných předpokladů
2. Vymezení základních pojmů
3. Analýza trhu s tabákovými výrobky
4. Dopad regulací na společnost Philips Morris ČR, a.s. a její postavení na českém trhu
5. Formulace závěrů, ověření výzkumných předpokladů, doporučení

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **30 normostran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

JHA, P. a F. J. CHALOUPKA. Jak zvládnout kuřáckou epidemii: vlády a ekonomika kontroly tabáku. Praha: Státní zdravotní ústav, 2004. ISBN 80-7071-234-1.

HAVLÍČKOVÁ, K. a P. KOHOUT. Cesta k rovnováze Ekonomická strategie pro ČR. Praha: Triton, 2006. IBSN 80-7254-694-5.

SCHNEIDER, F. a W. C. COLIN. The Shadow Economy. 2nd ed. London: Institute of Economic Affairs, 2013. ISBN 978-0255366748.

ZADRAŽILOVÁ, D., et al. Společenská odpovědnost podniků. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 9788074001925.

ROTHBARD, M. N. Ekonomie státních zásahů. Praha: Liberální institut, 2005. ISBN 80-8638-910-3.

Databáze článků ProQuest (knihovna.tul.cz/).

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Ing. Lenka Sojková, Ph.D.**

Katedra ekonomie

Konzultant bakalářské práce: **Ing. Miroslava Lungová, Ph.D.**

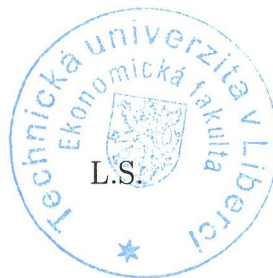
Katedra ekonomie

Datum zadání bakalářské práce: **31. října 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. května 2017**

doc. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan

prof. Ing. Jiří Kraft, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2015

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 3.5.2016

Podpis:

Poděkování

Velmi rád bych poděkoval PhDr. Ing. Lence Sojkové, Ph.D. za laskavý a trpělivý přístup k vedení mé bakalářské práce a také za poskytnutí cenných a odborných rad. Poděkování patří také Ing. Miroslavě Lungové, Ph.D. za poskytnuté informace při konzultacích. V neposlední řadě děkuji své rodině za velikou psychickou podporu během celé doby mého studia.

Anotace

Tématem této bakalářské práce je regulace trhu s tabákovými výrobky na území ČR. Autor analyzuje nejvýznamnější regulace tabákových výrobků z oblasti zdanění, výroby, reklamy, zákazů kouření a prodeje. Předmětem analýzy nejsou jen regulace plynoucí z národních zákonů, ale také ze směrnic Evropské unie a Rámcové úmluvy o kontrole tabáku. Na základě dlouhodobých odborných výzkumů pak autor posuzuje účinnost těchto regulací. Praktická část bakalářské práce je zaměřena na společnost Philip Morris ČR, a. s., ve které autor analyzuje dopady vybraných regulací na tuto firmu a její postavení na tuzemském trhu. Práce zkoumá výsledky hospodaření společnosti v minulých letech, opatření učiněná v důsledku regulací a také postoje a názory společnosti na regulaci tabáku. Obsahem praktické části je také charakteristika samotného podniku, jeho výrobků a značkového portfolia.

Klíčová slova

Cigareta, Česká republika, daň, Evropská unie, kouření, Philip Morris, regulace, spotřební daň, tabák, tabákový výrobek, trh.

Annotation

Market Regulation of Tobacco Products in the Czech Republic

The topic of this Bachelor thesis is market regulation of tobacco products in the Czech Republic. The author analyzes the most significant regulations of tobacco products in the area of taxation, production, advertising, smoking bans and sales. The analysis is focused not only on the regulations resulting from the national law, but also from the European directives and Framework Convention on Tobacco Control. On the basis of long-term professional researches, the author assesses the effectiveness of these regulations. The practical part of the Bachelor thesis concentrates on Philip Morris ČR, a. s. in which the author analyzes the impact of the selected regulations on this company and its domestic market position. The thesis examines the company's financial results in recent years, the measures taken as a result of the regulations, as well as company's attitudes and opinions on the tobacco regulation. The practical part also includes the characteristic of the company, its products and brand portfolio.

Key Words

Cigarette, consumption tax, market, Philip Morris, regulation, the Czech Republic, the European Union, tax, tobacco, tobacco product.

Obsah

Seznam zkratek.....	10
Seznam tabulek.....	11
Seznam obrázků.....	12
Úvod.....	13
1. Trh a tržní prostředí	15
1.1 Dokonalá a nedokonalá konkurence	15
1.2 Typy ekonomické organizace trhu.....	18
1.3 Tržní regulace.....	19
1.4 Druhy regulací dle Samuelsona	20
1.4.1 Ekonomická regulace	20
1.4.2 Sociální regulace	21
1.5 Druhy regulací dle Rothbarda	22
1.5.1 Intervence binární.....	23
1.6 Tabákové výrobky.....	25
2. Současná legislativa	27
2.1 Regulace omezující poptávku po tabákových výrobcích.....	27
2.2 Regulace omezující nabídku po tabákových výrobcích.....	28
2.3 Rámcová úmluva o kontrole tabáku.....	29
2.3.1 Cíle FCTC	29
2.3.2 Opatření FCTC na snížení poptávky	31
2.3.3 Opatření FCTC na snížení nabídky	33
2.4 Zdanění tabákových výrobků	34
2.4.1 Harmonizační proces akcí podle EU	34
2.4.2 Zákon o spotřebních daních.....	37
2.4.3 Konkrétní výpočet daně z cigaret.....	40
2.5 Protikuřácká legislativa.....	41
2.6 Výroba tabákových výrobků.....	46
2.7 Reklama na tabákové výrobky.....	49
2.8 Prodej tabákových výrobků	52
2.9 Účinnost regulace tabákových výrobků	53
3. Profil společnosti Philip Morris	57
3.1 Produkty Philip Morris	59
3.2 Philip Morris a zákazy kouření.....	61

3.3 Philip Morris a zdanění	62
3.4 Philip Morris a výroba.....	66
3.5 Změna provozního modelu ve výrobě	68
3.6 Metoda snižování rizik.....	71
Závěr	73
Seznam použité literatury	75
Seznam příloh	85
Příloha A Legislativa - zdanění tabákových výrobků	86
Příloha B Legislativa - reklama a propagace tabákových výrobků	88
Příloha C Legislativa - výroba tabákových výrobků	89
Příloha D Legislativa - zákazy kouření	90
Příloha E Legislativa - prodej tabákových výrobků	92
Příloha F Seznam států FCTC	93
Příloha G Sazby spotřební daně z tabákových výrobků (2004-2018).....	97
Příloha H Zákazy kouření – označení.....	98
Příloha I Kombinovaná varování pro ČR	99
Příloha J Trh s cigaretami v ČR – tabulky	101
Příloha K Seznam přísad	102
Příloha L Vybrané finanční ukazatele PM (2010-2015)	103

Seznam zkratek

CETA	Centrum ekonomických a tržních analýz
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
FCT	Jemně řezaný tabák (fine-cut tobacco)
FCTC	Rámcová úmluva o kontrole tabáku (<i>Framework Convention on Tobacco Control</i>)
GDP	Hrubý domácí produkt (<i>Gross Domestic Product</i>)
HN	Hospodářské noviny
LIP	Cigarety se sníženou schopností vznícení (<i>Lower Ignition Propensity Cigarette</i>)
NGP	Výrobky příští generace (<i>Next Generation Products</i>)
PM	Philip Morris ČR
PMI	Philip Morris International
RPS	Reklamace, propagace a sponzorství
SLZT	Společnost pro léčbu závislosti na tabáku
WHO	Světová zdravotnická organizace (<i>World Health Organization</i>)

Seznam tabulek

Tabulka 1: Typy tržních struktur	17
Tabulka 2: Seznam opatření obsažených ve FCTC.....	30
Tabulka 3: Příklad výpočtu celkové daně cigaret LM Blue Label.....	41
Tabulka 4: Vybrané ekonomické ukazatele tabákových firem v ČR	59
Tabulka 5: Vývoj odvodů spotřební daně a DPH v letech 2012-2015	66
Tabulka 6: Právní úprava zdanění tabákových výrobků (mezinárodní a unijní).....	86
Tabulka 7: Právní úprava zdanění tabákových výrobků (české právo).....	87
Tabulka 8: Právní úprava reklamy a propagace tabákových výrobků.....	88
Tabulka 9: Právní úprava výroby tabákových výrobků	89
Tabulka 10: Právní úprava zákazů kouření (mezinárodní a unijní).....	90
Tabulka 11: Právní úprava zákazů kouření (české právo).....	91
Tabulka 12: Právní úprava prodeje tabákových výrobků.....	92
Tabulka 13: Seznam států FCTC.....	93
Tabulka 14: Vývoj sazeb spotřební daně na tabákové výrobky v ČR.....	97
Tabulka 15: Vybrané finanční ukazatele PM (2010-2015)	103

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vývoj inkasa spotřebních daní a daně z tabáku v letech 2008-2015	37
Obrázek 2: Zákazy kouření v Evropě	45
Obrázek 3: Značky cigaret společnosti PM	60
Obrázek 4: Vývoj prodeje cigaret dle segmentu a tržního podílu PM	64
Obrázek 5: Kouření zakázáno.....	98
Obrázek 6: Kouření povoleno.....	98
Obrázek 7: Kouření ve stavebně oddělených prostorech	98
Obrázek 8: Ukázka kombinovaných varování pro ČR (I).....	99
Obrázek 9: Ukázka kombinovaných varování pro ČR (II)	100
Obrázek 10: Vývoj spotřeby cigaret na 1 obyvatele v ČR v letech 1980-2014	101
Obrázek 11: Celkový trh s cigaretami v ČR v letech 2010-2015	101
Obrázek 12: Seznam přísad cigaret LM	102

Úvod

Již od 90. let minulého století, v důsledku prudkého rozvoje medicíny, je jedním z hlavních cílů vlád, zejména v ekonomicky vyspělých státech, v oblasti ochrany veřejného zdraví boj proti tzv. tabákové epidemii. V tomto období byly provedeny významné výzkumy, které potvrdily škodlivost užívání tabákových výrobků na lidské zdraví. Vlády a nejrůznější mezinárodní organizace zareagovaly na tyto nové poznatky přijetím celé škály regulací, omezení a koncepcí, které mají za cíl tabákovou epidemii odstranit, či přinejmenším významně omezit. Tyto státní zásahy mají značný vliv nejen na ekonomiku státu, ale také na tržní prostředí firem, které v tabákovém průmyslu podnikají.

Problematikou regulací a státních intervencí spojených s tabákovými výrobky se zabývá i tato bakalářská práce. Jejím záměrem je formou analýzy poskytnout přehled nejvýznamnějších regulací ze strany státu, vztahujících se na tabákové výrobky a jejich výrobce. V praktické části pak problematiku vybraných regulací přenáší na společnost Philip Morris ČR, a. s.

První část práce tvoří teoretický podklad, definující základní pojmy, které jsou v následujících kapitolách dále rozvíjeny. Definovány jsou pojmy jako např. trh či typy tržních organizací, které jsou založeny na myšlenkách navzájem konkurujících si ekonomických teorií, z nichž každá pohlíží na význam tržních regulací odlišným způsobem. Samotným tržním regulacím je, vzhledem k tématu práce, věnována podstatná část teoretické části. Dále jsou definovány pojmy vztahující se k tržnímu prostředí firmy, jako např. dokonalá a nedokonalá konkurence. V teoretické části autor popisuje také základní typy tabákových výrobků.

Analýze regulací tabákových výrobků v České republice je věnována další část bakalářské práce. Vzhledem k členství naší země v Evropské unii a dalších mezinárodních organizacích nelze považovat vládu v oblasti regulace tabáku za suveréna. Musí totiž brát v úvahu povinnosti vyplývající z členství v těchto organizacích, za jejichž porušení či nedodržení by mohla být sankcionována. Toho si je vědom i autor, a proto jsou analyzovány nejen vybrané regulace vyplývající z českého právního řádu, ale také z práva evropského a mezinárodního. Do této oblasti se řadí opatření, vycházející z Rámcové

úmluvy o kontrole tabáku a ze směrnic Evropské unie. Práce zkoumá regulace tabákových výrobků v oblasti zdanění, výroby, zákazů kouření, reklamy a prodeje. V této části autor zodpovídá otázku: „Jsou aktuálně platné regulace účinné?“.

Společnosti Philip Morris ČR, a. s. se věnuje třetí část bakalářské práce, která obsahuje charakteristiku této firmy, popis produktového portfolia a dělení značek, kterými společnost disponuje. Dále je zkoumáno postavení společnosti na trhu v porovnání se třemi největšími konkurenčními firmami, podnikajícími v tabákovém průmyslu. Autor také analyzuje vliv státních regulací na tuto firmu a způsoby, kterými společnost na regulace reaguje, přičemž důraz je kladen především na oblast zdanění a výroby. Práce se podrobně zabývá změnou výrobního modelu společnosti, která proběhla na přelomu let 2014 a 2015. Z této části vyplývá hlavní cíl práce, a sice analyzovat postavení společnosti Philip Morris ČR, a. s. na tuzemském trhu. Dílčím cílem je pak posoudit, která z forem regulace má na společnost největší dopad.

Nutno dodat, že práce neobsahuje úplně kompletní výčet opatření a právních norem, regulujících tabákové výroby. Například celá oblast opatření na soukromoprávní ochranu před kouřením byla vypuštěna. Důvodem je existence nepřehledného množství legislativy, na kterou v bakalářské práci není prostor. Tato bakalářská práce je koncipována jako ekonomická, a proto autor neklade silný důraz na regulace z pohledu medicíny, i když si je vědom závažnosti tohoto úhlu pohledu.

1. Trh a tržní prostředí

V první řadě je nutné definovat, co vlastně pojem trh znamená. Podle Samuelsona se jedná o mechanismus, jehož prostřednictvím se kupující a prodávající střetávají, aby určili cenu zboží a množství, jež se nakoupí a prodá. V tržním prostředí mají veškeré statky a služby svou cenu, která je vyjádřena v peněžních prostředcích. Cena výrazným způsobem ovlivňuje chování spotřebitelů a výrobců na trhu. Jsou-li spotřebitelé ochotni nakoupit větší množství daného statku, jeho cena vzroste a přinutí výrobce ke zvýšení produkce. Zvýšení ceny však ve svém důsledku vyvíjí tlak na spotřebitele, kteří svou poptávku přeměrují z dražšího výrobku na jiný, levnější, případně nákupy omezí. Naopak při cenách nižších spotřeba roste, ale zároveň dochází k poklesu produkce, neboť výrobci již nejsou motivováni vyššími zisky.

Spotřebitelé nakupují v podstatě neustále, výrobci se jejich preferencím snaží přizpůsobit a do toho vlády vydávají nové zákony a regulují ty staré. Na tento stále probíhající a zmatačný proces působí různé ekonomické síly, které se snaží tržní prostředí vyrovnat. Tento stav se obecně nazývá tržní rovnováha nabídky a poptávky. O rovnováze je možné hovořit v případě, kdy na trhu existuje tzv. rovnovážná cena, která uspokojuje přání kupujících a prodávajících zároveň. Při této ceně jsou kupující ochotni nakoupit právě takové množství, které chtějí prodávající prodat. Příliš vysoká cena by způsobila přebytek a naopak příliš nízká cena nedostatek zboží na trhu.¹

1.1 Dokonalá a nedokonalá konkurence

Snahou podniků operujících na trhu je nalézt výhodu, která by zvýšila poptávku po jejich zboží či službách a následně i zisk. Získání této výhody je přirozeným cílem každého ekonomického subjektu. Ať už se jedná o subjekty na trhu operující či nově vstupující je jejich tendence prosazovat své vlastní zájmy, a to i na úkor ostatních, velmi silná. Tento střet zájmů se nazývá konkurence. Její existence představuje jeden z předpokladů pro

---

¹ SAMUELSON, Paul A. a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Praha: Svoboda, 2010. ISBN 80-205-0192-4.

fungování tržního hospodářství. Současná ekonomická věda rozlišuje dva základní typy konkurenčního prostředí, a to dokonalou a nedokonalou konkurenci. Aby bylo možné označit tržní prostředí za **dokonale konkurenční**, musí být splněno několik podmínek.

- Na trhu operuje velké množství firem za účelem maximalizace zisku.
- Na trhu se vyrábí homogenní produkt, který je stejný pro všechny výrobce.
- Vstup do odvětví je volný, neexistují tedy žádné bariéry pro vstup na trh, jako např. vládní nařízení či patenty.
- Výstup z odvětví je volný. Firmy mohou odejít dobrovolně, popřípadě zbankrotovat, pokud nejsou schopny platit své závazky.
- Na trhu existuje dostatečný počet kupujících a informovanost všech aktérů je dokonalá.

V případě splnění výše zmíněných předpokladů dochází k tomu, že výrobci nemají žádný vliv na cenu výrobků, jsou tedy cenovými příjemci. Cena je určena tržně, na základě poptávky a nabídky. Dokonale konkurenčních trhů v reálném prostředí existuje jen velmi málo. Samuelson jako příklad dokonale konkurenčního prostředí uvádí trh s pšenicí.²

Nedokonalá konkurence se objevuje tam, kde má prodávající alespoň určitý stupeň kontroly nad cenou svého produktu. V tomto tržním prostředí se mohou firmy navzájem odlišovat. Nedokonale konkurenční trhy se vyskytují v následujících třech formách.

- Monopol – představuje extrémní případ nedokonalé konkurence. Na trhu působí jediný prodejce, jehož produkce nemá ani v blízkém odvětví žádné substituty. Monopolista má značný vliv na tržní cenu. Čisté monopoly jsou dnes již výjimečné. Některé však přetrvávají, zejména z důvodu vládní ochrany nebo regulace.
- Oligopol – znamená „několik prodávajících“. Každá z těchto firem je určitým způsobem schopna ovlivnit tržní cenu. Na oligopolním trhu se zpravidla prodávají výrobky, které jsou si velmi podobné a snadno zaměnitelné.

---

² SAMUELSON, Paul A. a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Praha: Svoboda, 2010. ISBN 80-205-0192-4.

- Monopolistická konkurence – představuje trh, na kterém nabízí velké množství prodávajících podobné výrobky.³

Přehled všech uvedených tržních struktur obsahuje tabulka č. 1.

Tabulka 1: Typy tržních struktur

Struktura	Počet výrobců a stupeň diferenciacce produktu	Oblast ekonomiky, kde struktura převládá	Kontrola firmy nad cenou	Metody marketingu
Dokonalá konkurence	mnoho výrobců; identické produkty	finanční trhy, zemědělské produkty	žádná	tržní směna nebo aukce
Nedokonalá konkurence				
Monopolistická konkurence	mnoho výrobců; mnoho skutečných nebo pocíťovaných rozdílů v produktu	maloobchod (pizzy, pivo apod.), osobní počítače	malá	reklama a soupeření v kvalitě, řízené ceny
Oligopol	několik výrobců; malý nebo žádný rozdíl v produktu	ocel, chemie	určitá	
	několik výrobců; diferencované produkty	auta, software		
Monopol	jediný výrobce; produkt bez blízkých substitutů	koncesované monopoly (elektřina, voda), Microsoft Windows, patentované léky	značná	reklama

Zdroj: *Ekonomie*, Samuelson (2010). s. 169. Vlastní zpracování.

³ SAMUELSON, Paul A. a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Praha: Svoboda, 2010. ISBN 80-205-0192-4.

1.2 Typy ekonomické organizace trhu

Výše uvedené skutečnosti platí na nejrůznějších trzích, ať už na trhu výrobních faktorů, jako je práce, půda a kapitál či na trhu se spotřebním zbožím. Tržní ekonomika se snaží sladit poptávku a nabídku na každém z těchto trhů a řeší najednou tři hlavní problémy: co, jak a pro koho vyrábět. V různých společnostech jsou odpovědi na tyto otázky odlišné. Obecně rozlišujeme dva základní typy ekonomické organizace, které jsou založeny na principech navzájem si konkurujících ekonomických teoriích.

Prvním typem ekonomického zřízení je tzv. **tržní ekonomika**, ve které se drtivá většina problémů, spojených s ekonomikou, řeší v rámci trhu. Hlavními aktéry tohoto typu organizace jsou soukromé firmy a jednotlivci, kteří o produkci a spotřebě rozhodují. Firmy na základě svého svobodného rozhodnutí vyrábí výrobky, které jim přinesou co nejvyšší zisk (co), a to za použití co nejméně nákladných technologií (jak). O spotřebě rozhodují jednotlivci a investují své peněžní prostředky dle vlastního uvážení (pro koho). Tržní ekonomiku podporují především zastánci klasické ekonomické teorie a monetaristé. Podle klasického přístupu je trh pružný a schopný samoregulace. Není tedy důvod do jeho fungování významným způsobem zasahovat. Podle monetaristů má na ekonomiku zásadní vliv nabídka peněz, proto spíše než na přímé zásahy do ekonomiky dbají na dodržování měnových pravidel. Monetarismus klade na volný trh a protržní politiku značný důraz. Extrémním případem tržní ekonomiky je tzv. *laissez-faire* (nechat konat) ekonomika, kterou zastával např. Milton Friedman.⁴ V díle *Kapitalismus a svoboda* uvádí: „*rozsah vlády musí být omezen. Jejím hlavním úkolem musí být chránit naši svobodu jak před vnějším nepřítelem, tak před našimi spoluobčany, udržovat zákon a pořádek, vynucovat plnění soukromých smluv a podporovat konkurenční trh*“.⁵ Podle Friedmana by vláda do ekonomického rozhodování neměla zasahovat vůbec.

---

⁴ SAMUELSON, Paul A. a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Praha: Svoboda, 2010. ISBN 80-205-0192-4.

⁵ FRIEDMAN, Milton. *Kapitalismus a svoboda*. Praha: Liberální institut, 1993. s. 16. ISBN 80-85787-33-4.

Opakem ekonomiky tržní je tzv. **ekonomika příkazová**, ve které všechna důležitá rozhodnutí v oblasti produkce a alokace zdrojů vydává vláda. V extrémních případech této ekonomické organizace vlastní vláda veškeré výrobní faktory, zaměstnává většinu pracujících a řídí činnost většiny podniků. Díky tomu disponuje značnou mocí, která jí umožňuje rozhodovat, jaké statky a služby se budou vyrábět a za jakou cenu se budou prodávat. Svá rozhodnutí je schopna velmi efektivně vymáhat. Příkazovou ekonomiku tohoto typu podporovaly myšlenkové směry jako marxismus či utopický socialismus, které vznikly jako reakce na rozvíjející se kapitalismus a čistě tržní ekonomický systém. V jistých otázkách podporují příkazovou ekonomiku také zastánci keynesiánství, kteří teorii o samoregulaci trhu nevěří. Snaží se o vyrovnaní hospodářských cyklů stimulací agregátní poptávky a nebrání se různým státním intervencím do ekonomiky.

Je nutno uvést, že ani jeden ze zmíněných systémů neexistuje dnes v žádné společnosti v úplně čisté podobě. V drtivé většině vyspělých států jsou ekonomická rozhodnutí prováděna na trhu, přičemž vlády v roli dozorce na fungování trhu dohlíží, regulují ekonomiku pomocí zákonů a poskytují různé veřejné služby, jako např. vzdělání, bezpečnost či zdravotnictví. Tento typ ekonomické organizace se nazývá **smíšená ekonomika**.⁶

1.3 Tržní regulace

Tržní regulace představuje jeden z přístupů, pomocí kterého vlády přikazují či ovlivňují ekonomickou aktivitu nejen podniků, ale i samotných občanů. Cílem regulací obecně je napravit, případně se vyvarovat selháním, kterým tržní mechanismus není schopen zabránit. Pro zavedení regulací (předpisů) do praxe vlády využívají různé nástroje. Především jsou to zákony, oficiální i neoficiální nařízení, či podzákonné normy. Tyto regulace probíhají na všech úrovních státní správy. Regulátorem tedy nutně nemusí být jen

---

⁶ SAMUELSON, Paul A. a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Praha: Svoboda, 2010. ISBN 80-205-0192-4.

vlády, ale i nevládní či samoregulační orgány, na které vlády přenesly regulační pravomoci (například Rada pro reklamu).

1.4 Druhy regulací dle Samuelsona

Paul A. Samuelson byl uznávaný americký profesor ekonomie, zakladatel proslulé katedry ekonomie na Massachusetts Institute of Technology a také nositel Nobelovy ceny za ekonomii (1970). Svě stěžejní dílo, učebnici Ekonomie, která představuje jeden z hlavních zdrojů pro teoretickou část této bakalářské práce, napsal původně jako přesvědčený zastánce keynesiánské teorie. V dalších vydání jsou však již patrné i vlivy neoklasicismu, které vedou k tzv. velké neoklasické syntéze (tj. spojení neoklasické makroekonomie a Keynesovy makroekonomie). V průběhu 80. let přibýly také myšlenky monetarismu. Kombinace těchto směrů se v angličtině nazývá „Modern mainstream economics“ a Samuelson je považován za představitele této ekonomické teorie. Exprezident Václav Klaus o Samuelsonovi ve své knize *Velcí ekonomové jsou mou inspirací* napsal: „*Prof. Samuelson byl v každém případě jedním z největších teoretiků ekonomie vůbec a podařilo se mu to předvést ve dvou neméně důležitých rovinách – ve vysoce abstraktní, matematické ekonomické vědě i v učebnicové popularizaci této vědy. Málo kdo umí obojí.*“⁷

1.4.1 Ekonomická regulace

O takzvané **ekonomické regulaci** se hovoří v případě, kdy zájmem regulátora je především kontrola cen, podmínek vstupu a výstupu ekonomického subjektu na trh (resp. z trhu) či kontrola standardů poskytovaných služeb. Tato forma regulace je nejdůležitější a nejčastější v odvětvích s přirozeným monopolem, kde je možné daný statek či službu neefektivněji vyrobit či poskytnout pouze v jedné firmě. To je typické například v oblasti veřejných služeb, které jsou využívány širokou veřejností a mají pro stát jakýsi strategický význam (např. pošta či elektřina). Podle Samuelsona je ekonomická regulace v těchto

---

⁷ KLAUS, Václav. *Velcí ekonomové jsou mou inspirací*. Praha: Institut Václava Klause, 2015. s. 64. ISBN 978-80-7542-005-3.

typech odvětví žádoucí a efektivní. Méně efektivní se však regulace projevila v odvětvích, která spíše než k přirozenému monopolu mají blíž k dokonalé konkurenci. Samuelson vyslovuje názor, že tato odvětví je potřeba naopak deregulovat, jelikož se jedná konkurenceschopné trhy.⁸

Konkrétním příkladem z České republiky, kdy regulátor rozhodl o připuštění konkurence a tedy k deregulaci zakonzervovaného trhu, může být situace na trhu mobilních operátorů z roku 2013. V té době byly tuzemské tarify jedny z nejdražších v Evropě a kritici již řadu let volali po snížení cen mobilních služeb, nicméně bezvýsledně. Český telekomunikační úřad tedy vyhlásil dražbu kmitočtů a avizoval příchod nového velkého konkurenta spolu s dalšími konkurenty virtuálními. I přesto, že regulátor nakonec od slibované aukce upustil, mobilní operátoři ceny svých služeb podstatně snížili. Podle odborníků k tomuto kroku mobilní operátory dohnal především strach z možné ztráty zákazníků, kteří by v případě deregulace přešli k novým konkurentům.⁹ Podobný příklad deregulace nastal i na hlavních českých železničních tratích, kde po vstupu nových soukromých dopravců na trh výrazně klesla cena a zároveň se zvýšila úroveň poskytovaných služeb.¹⁰

1.4.2 Sociální regulace

Druhým typem regulace je dle Samuelsona takzvaná **regulace sociální**. Ta je oproti regulaci ekonomické novější a motivy pro její aplikaci nevycházejí pouze z ekonomické teorie. Používá se v případech, kdy je třeba chránit takové veřejné zájmy, jako například zdraví, životní prostředí či sociální stabilitu. Specifikem sociální regulace je skutečnost, že se regulátor snaží o ošetření či nápravu různých vedlejších efektů, které vyplývají z ekonomické aktivity. Tyto „vedlejší efekty“ se nazývají externality a mohou mít jak

---

⁸ SAMUELSON, Paul A. a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Praha: Svoboda, 2010. ISBN 80-205-0192-4.

⁹ Peníze.cz. *Revoluce v cenách mobilních tarifů? Sotva!* [online]. Duben 2013 [cit. 2015-11-08]. Dostupný z: <http://www.penize.cz/nakupy/253296-revoluce-v-cenach-mobilnich-tarifu-sotva!>

¹⁰ Hospodářské noviny. *Na klíčové tratě Česka bude smět konkurence. Ve vybraných krajích dokonce všude*. [online]. Listopad 2014 [cit. 2015-11-09]. ISSN 1213-7693. Dostupný z: <http://byznys.ihned.cz/c1-63172630-konkurence-na-zeleznici-souteze>.

pozitivní, tak i negativní charakter.¹¹ Tento typ regulace je typický pro tabákový průmysl, kterým se tato práce zabývá, jelikož většina opatření a regulací, vydávaných za účelem omezit výrobu, spotřebu či prodej tabákových výrobků, má společný cíl. Tím cílem je ochrana zdraví obyvatel. Jedná se o typickou negativní externalitu, kterou tabákový průmysl způsobuje a která je již v současnosti známa široké veřejnosti – kouření škodí zdraví. Například hlavním důvodem evropské směrnice, která zakazuje členským státům prodej ochucených cigaret, je jejich mimořádná škodlivost. Také zákon o absolutním zákazu kouření (v hospodách, restauracích, barech apod.) vláda odůvodnila především starostí o zdraví obyvatel a prevencí proti škodlivosti cigaretového kouře.

1.5 Druhy regulací dle Rothbarda

Podrobnější pohled do problematiky státních zásahů poskytl americký ekonom Rakouské školy Murray Newton Rothbard (zakladatel tzv. anarchokapitalismu) ve svém díle *Ekonomie státních zásahů*. Byl zastáncem volného trhu a velmi kritizoval státní intervence. To je zřejmé například z toho, že regulátory označil za útočníky. Rothbard rozdělil státní zásahy na tři základní kategorie, a to podle stavu, ve kterém jsou spolu dva subjekty. Jeden subjekt se nachází v pozici útočníka a druhý v pozici regulovaného.¹²

O takzvanou **autistickou intervenci** se jedná v případě, kdy útočník k něčemu přinutí jiného člověka, který od útočníka nedostává na odplatu žádný statek ani službu. Tedy útočník přikazuje či zakazuje jednotlivci dělat jisté činnosti, které se týkají bezprostředně osoby daného jednotlivce, případně jeho majetku. O takovou intervenci se jedná například v případě vraždy, zákazu projevu či násilného přepadení.

Druhým typem je **intervence binární**, kdy útočník přiměje člověka k násilnému provedení směny, případně si od něj vyžádá jednostranný akt „darů“, čímž pro sebe získá určitý statek či službu. V tomto typu zásahu je útočník vzhledem k jednotlivci ve vedoucím

---

¹¹ SAMUELSON, Paul A. a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Praha: Svoboda, 2010. ISBN 80-205-0192-4.

¹² ROTHBARD, Murray N. *Ekonomie státních zásahů*. Praha: Liberální institut, 2001. ISBN 80-86389-10-3.

postavení, což Rothbard popisuje jako hegemonický vztah. Typickou binární intervencí jsou daně, popřípadě krádež či vyvlastnění.

Třetím typem je takzvaná **intervence triangulární**, kde jsou v hegemonickém vztahu útočník a dvojice jednotlivců. Útočník tuto dvojici může donutit ke směně, případně jim směnu zakázat. Příkladem triangulárních intervencí je např. regulace cen. Rothbard poukazuje na to, že autoři, kteří píšou o politické ekonomii, často chybně považují za intervence pouze třetí kategorii zásahů. Vysvětluje to tím, že do svých interpretací dopadů těchto zásahů opomíjejí zahrnout všechny vlivy – přímé (v případě, že někdo získává na úkor druhého) i nepřímé.¹³

Svobodný trh dle Rothbarda maximalizuje užitek všech, naopak dochází-li k intervencím, ať už autistickým, binárním či triangulárním, vždy bude jedna skupina získávat na úkor druhé, což přivodí pokles užitku pro dotčené subjekty a nemůže tak docházet ke zvýšení užitku společenského. Pro tuto bakalářskou práci jsou stěžejní intervence binární, jejichž problematikou se autor věnuje v následující kapitole.

1.5.1 Intervence binární

Jak bylo již uvedeno, intervence binární představují situaci, kdy je jeden ze subjektů přinucen druhým k jednostrannému aktu „daru“. V důsledku toho dochází k přesunu kapitálu, zboží či služeb od jednoho k druhému. Příkladem tohoto typu intervencí, je vzhledem k tématu práce zabývajícím se regulací tabákových výrobků, zdanění. Daň je definována jako zákonem určená platba do veřejného rozpočtu, která je neúčelová a neekvivaletní.¹⁴ To znamená, že plátcí daně vzniká jednostranná povinnost bez nároku na jakékoli plnění ze strany státu. Daně se mohou platit pravidelně v určitých intervalech nebo při jistých okolnostech. Pro tuto bakalářskou práci jsou stěžejní daně spotřební. Ty představují daně nepřímé, u nichž plátce a poplatník nepředstavují jednu osobu. V obecné

---

¹³ ROTHBARD, Murray N. *Ekonomie státních zásahů*. Praha: Liberální institut, 2001. ISBN 80-86389-10-3.

¹⁴ FIALOVÁ, Helena. *Malý ekonomický výkladový slovník*. 4. vyd. Praha: A plus, 1998. s. 26. ISBN 80-902514-0-4.

rovině jsou plátcí spotřebních daní výrobci a provozovatelé tzv. daňových skladů a poplatníky pak samotní kupující. Daně ze spotřeby se zavádějí buď v případě potřeby zvýšit příjmy do státního rozpočtu, nebo za účelem cenové regulace dané komodity na trhu, ale zejména pak jako poměrně účinný prostředek ke snižování poptávky po škodlivém zboží. Jedná se o daň selektivní, neboť se uvaluje jen na vybrané výrobky.¹⁵ Spotřební daň má podle Rothbarda stejně negativní dopad na spotřebitele jako všechny ostatní daně, a to v tom ohledu, že přesouvá jejich soukromou poptávku směrem ke státu, který je pak schopen v této poptávce promítnout vládní či vládou dotované potřeby. Na rozdíl od všeobecné prodejní daně (v ČR známá jako daň z přidané hodnoty) má daň spotřební navíc jeden nepříznivý dopad v podobě penalizace konkrétního zdaňovaného odvětví. V důsledku toho mohou firmy podnikající v těchto odvětvích přecházet do jiných, čímž dojde ke snížení nabídky vyráběných výrobků a tím pádem ke zvýšení tržní ceny při nezměněné spotřebitelské poptávce. Tento stav je označován jako tzv. období přechodu. Rothbard je přesvědčen, že v důsledku zavedení spotřební daně všichni lidé na trhu trápí, neboť kromě výše uvedeného, tato daň navíc narušuje tržní alokaci, ceny a příjmy výrobních faktorů.¹⁶

Kromě daní spotřebních je nutno, vzhledem k tématu práce, zmínit také daň z přidané hodnoty (dále jen DPH). Jedná se taktéž o daň nepřímou, s tím rozdílem, že plátcí DPH jsou všechny podnikající osoby, registrované jako plátcí této daně. Registrace k DPH může proběhnout dvěma způsoby. První možností je dobrovolná registrace a druhou registrace povinná. Ta vyplývá ze zákona a vniká např. při dosažení určité hodnoty obratu. DPH je daní valorickou, tedy vyjádřenou určitým % z ceny výrobku, a zároveň daní univerzální, jelikož DPH podléhá téměř většina zboží a služeb, včetně tabákových výrobků.¹⁷ Jelikož je výpočet DPH u všech komodit stejný, nebude se jí tato bakalářská práce detailněji zabývat. Větší pozornost bude věnována spotřebním daním v kapitole č. 2.4.

---

¹⁵ BusinessInfo.cz. *Spotřební daň*. [online]. [cit. 2016-01-10]. Dostupný z: <http://www.businessinfo.cz/cs/dane/spotrebni-dan.html>.

¹⁶ ROTHBARD, Murray N. *Ekonomie státních zásahů*. Praha: Liberální institut, 2001. ISBN 80-86389-10-3.

¹⁷ BusinessInfo.cz. *Daň z přidané hodnoty (DPH)*. [online]. [cit. 2016-01-11]. Dostupný z: <http://www.businessinfo.cz/cs/dane/spotrebni-dan.html>.

1.6 Tabákové výrobky

Pro potřeby této bakalářské práce je také nutné definovat, co to vlastně tabákový výrobek je. Definován je hned v několika zákonech, např. v zákonu č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a na něj navazující prováděcí vyhláška Ministerstva zemědělství č. 344/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky na tabákové výrobky. Tyto právní normy udávají, že tabákový výrobek je: „výrobek určený ke kouření, šňupání, sání nebo žvýkání, pokud je vyroben zcela nebo zčásti z tabáku, včetně tabáku geneticky upraveného“.¹⁸ V příloze č. 1 k vyhlášce č. 344/2003 Sb., je možno nalézt tabulku, obsahující jednotlivé zákonem definované tabákové výrobky, včetně jejich skupin a podskupin.

Definice v dnešní podobě byla do českého právního řádu zanesena na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/37/ES ze dne 5. června 2001, o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových výrobků. Do té doby byla pro tabákové výrobky v zákoně o potravinách a tabákových výrobcích užívána definice: „*Tabákovými výrobky se pro účely tohoto zákona rozumí cigarety, doutníky, cigarillos a tabák ke kouření.*“¹⁹, kterou dodnes obsahuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů. Vlastní definici pojmu nabízí i Rámcová úmluva o kontrole tabáku. Ta ve svém článku 1 tabákovými výrobky rozumí: „*výrobky zcela nebo částečně vytvořené z listů tabáku jako suroviny, které jsou vyrobeny, aby byly používány pro kouření, sání, žvýkání a šňupání*“.²⁰

---

¹⁸ KUBÁNEK, Vladimír. *Tabák a tabákové výrobky: (historie, pěstování, zpracování, legislativa)*. Brno: Tribun EU, 2009. s. 58. ISBN 978-80-7399-898-1.

¹⁹ Tamtéž. s. 58.

²⁰ WHO. *Rámcová úmluva o kontrole tabáku*. Ženeva: WHO, 2003. čl. 1. Dostupný z: http://euroskop.cz/gallery/64/19273-who_ramcova_umluva_o_kontrolu_tabaku.pdf.

Cigarety

Cigarety jsou nejprodávanějším a mezi spotřebiteli „nejoblíbenějším“ tabákovým výrobkem. Jedná se o výrobek z tabákové, velmi jemně nařezané směsi, která je zabalena v cigaretovém papírku. V současnosti jsou cigarety nejčastěji vyráběny s filtrem, který chrání kuřáky před nejškodlivějšími složkami tabákového kouře. Tabáková směs může obsahovat až 30 druhů tabáku, různého původu a také další přísady. Právě zvolený „mix“ tabáku a přísad, dává různým značkám cigaret odlišnou chuť. Pro většinu dnes vyráběných cigaret, se používá řez o velikosti 0,9 mm, ale je možné se setkat i s variantami tenčími. Ty jsou označovány jako „slim“, nebo „loft“ cigarety.

Doutníky a cigarillos

Název doutníku vychází z pravidla z názvu jeho výrobce a je uváděn na prstýnku okolo doutníku. Jejich velikost se udává v palcích, případně, za použití metrického systému, v milimetrech. Sledovanými veličinami jsou délka a poloměr, popřípadě velikost prstýnku. Speciálním druhem doutníku je cigarillo, který (překladem ze španělštiny) představuje „malý doutník“.

Tabák k ruční výrobě cigaret

Jak z názvu tohoto druhu tabáku vyplývá, jedná se o tabák vyráběný za účelem vlastnoruční výroby cigaret. Směs v balení by měla obsahovat jemně řezaný tabák, označovaný jako FCT (fine-cut tobacco), ze kterého je možné jednoduchou manipulací vyrobit cigaretu. Pro tento účel slouží dutinky cigaretového papíru, k jejichž naplnění se používají ruční baličky. Existuje však i jednodušší způsob, jak cigaretu vyrobit, a sice vlastnoručně zabalit tabák do cigaretového papírku. Jemně řezaný tabák je považován za kvalitnější, než tabák obsažený v průmyslově vyráběných cigaretách. Cigareta vyrobená z tohoto tabáku zpravidla nezhasíná, má lepší chuť a její popel se tolik nedrolí. To je dáno tím, že na vlastnoručně vyrobené cigarety se nevztahují normy omezující počet a hodnoty škodlivin v tabákovém kouři.²¹

---

²¹ KUBÁNEK, Vladimír. *Tabák a tabákové výrobky: (historie, pěstování, zpracování, legislativa)*. Brno: Tribun EU, 2009. ISBN 978-80-7399-898-1.

2. Současná legislativa

Tabákový průmysl jako oblast, která produkuje výrobky mající v současnosti již nezpochybnitelně negativní vliv na zdraví obyvatel, patří k jedněm z nejvíce regulovaných odvětví na světě. Česká republika v tomto ohledu není výjimkou. Vzhledem k otevřenosti naší země a k jejímu zapojení v mnoha mezinárodních organizacích, konkrétně pro tuto bakalářskou práci je nutné zmínit EU a Světovou zdravotnickou organizaci (dále jen WHO), reguluje tabákové výrobky na území ČR celá řada zákonů, směrnic a vyhlášek. Velká část této legislativy a s ní spojených novelizací vychází právě ze závazků plynoucích z členství v těchto mezinárodních uskupeních. Následující kapitoly této bakalářské práce poskytnou podrobnější analýzu legislativy, která v současnosti reguluje prodej a výrobu tabákových výrobků v ČR.

2.1 Regulace omezující poptávku po tabákových výrobcích

Podle dostupných údajů ze zemí všech příjmových hladin je zřejmé, že nejúčinnějším nástrojem pro potlačení poptávky po tabákových výrobcích je zvyšování jejich ceny. Vyšší daně přinutí některé kuřáky, aby svého zvyku zanechali, a jiné odradí od toho, aby s kouřením začali. V druhé řadě se snižuje počet bývalých kuřáků, kteří by se za jiných okolností ke kouření vrátili, a zároveň se snižuje spotřeba cigaret u kuřáků stálých. Cenový nárůst má pak z obecného hlediska významnější vliv na děti a mladistvé oproti dospělým. To je dáno zejména tím, že děti a mladiství mají k dispozici mnohem méně finančních prostředků.

Kromě cenových regulací může vláda využít i mnoho dalších účinných opatření, která mají nepochybně pozitivní vliv na snížení poptávky po tabákových výrobcích. Mezi ně patří především opatření marketingová, jako zákaz reklamy a propagace tabáku, informační opatření, antireklama ve sdělovacích prostředcích.²² Dále také, v České republice zrovna aktuální, varovné nápisy a obrázky na obalech či zákaz kouření na veřejných místech.

---

²² JHA, Prabhat a Frank J. CHALOUPEK. *Jak zvládnout kuřáckou epidemii: vlády a ekonomika kontroly tabáku*. Praha: Státní zdravotní ústav, 2004. ISBN 80-7071-234-1.

Mnoho těchto marketingových regulací bylo do české legislativy zaneseno v důsledku vstupu ČR do Evropské unie v roce 2004, kdy se ČR zavázala harmonizovat svůj právní řád v souladu s právem evropským. Obecně jsou tato necenová opatření nejefektivnější tam, kde je informovanost obyvatel o rizicích spojených s kouřením nízká.

Dělení na regulaci poptávky a nabídky tabákových výrobků není striktní, jelikož obsah některých právních předpisů cílí na obě strany, případně různé zdroje uvádějí různá dělení. Tato práce využila rozdělení uvedené v Rámcové smlouvě o kontrole tabáku, která jako opatření ke snížení poptávky po tabákových výrobcích uvádí:²³

- Cenová a daňová opatření (příslušné právní normy viz tabulka č. 8 a 9 v příloze A).
- Opatření omezující reklamu a propagaci tabákových výrobků (viz tabulka č. 10 v příloze B).
- Opatření regulující výrobu tabákových výrobků, především jejich obsah, balení a značení (viz tabulka č. 11 v příloze C).
- Opatření zajišťující ochranu před vystavováním se tabákovému kouři (viz tabulka č. 12 a 13 v příloze D).

2.2 Regulace omezující nabídku po tabákových výrobcích

O úspěšnosti regulací, které omezují nabídku tabákových výrobků, neexistuje tolik dokladů jako o regulaci poptávky. Účinnost opatření na nabídkové straně je značně omezená, a to zejména proto, že zabránil-li se jednomu dodavateli operovat na trhu, velmi rychle se najde dodavatel jiný a jeho místo nahradí. Za nejradikálnější regulaci tohoto typu lze považovat tabákovou prohibici, která by tabákové výrobky postavila mimo zákon. Toto opatření se již dnes považuje za málo účinné a sotva proveditelné, a to hned z několika důvodů. Prvním je fakt, že pokud se nějaká látka absolutně zakáže, její užívání se nezastaví (příkladně drogy). Dále je problémem tvorba černého trhu, zvyšující se kriminalita a tím pádem i zvýšené náklady státu na dodržování zákonů (zatížení policie). Z ekonomického hlediska by také

---

²³ WHO. *Rámcová úmluva o kontrole tabáku*. Ženeva: WHO, 2003. čl. 6-16. Dostupný z: http://euroskop.cz/gallery/64/19273-who_ramcova_umluva_o_kontrolu_tabaku.pdf.

nepřinesla žádný přínos, neboť optimální spotřeba tabáku není spotřeba nulová. Jakousi mírnější formou prohibice je zákaz prodeje a užívání tabákových výrobků nezletilými. I zde je však vymahatelnost a účinnost pochybná, neboť mladiství si mohou lehce pořídit cigarety například od starších kamarádů, v horším případě i od rodičů.²⁴ Seznam zákonů upravujících prodej tabákových výrobků obsahuje tabulka č. 14 v příloze E.

2.3 Rámcová úmluva o kontrole tabáku

Z předchozího výčtu právních norem regulujících tabákové výrobky je patrné, že Rámcová úmluva o kontrole tabáku (anglicky Framework Convention on Tobacco Control), dále jen FCTC, prostupuje téměř všemi oblastmi této problematiky. Jedná se o významný dokument, stanovující poměrně obecný rámec postupů a opatření v oblasti regulace tabáku. Úmluvu vydala Světová zdravotnická organizace (dále jen WHO) v roce 2003 a jedná se o historicky první právně závazný dokument této organizace, z čehož smluvním státům vyplývá povinnost daná opatření realizovat. V České republice byla FCTC ratifikována prezidentem Václavem Klausem 2. května roku 2012.²⁵ Celkem FCTC přijalo 180 států světa, včetně všech členských států Evropské unie. Kompletní seznam států a jejich dobrovolných příspěvků na plnění FCTC na období let 2016 – 2017 je uveden v tabulce č. 13 (příloha F). Česká republika si na dobrovolný příspěvek vyčlenila celkem 44 768 \$ (přibližně 1 milion Kč).

2.3.1 Cíle FCTC

Hlavním cílem FCTC, deklarovaným v článku 3, je ochrana současné a budoucí generace před škodlivými, zdraví poškozujícími vlivy kouření a snižování závislosti na tabáku. FCTC již v preambuli uvádí, že „tabáková epidemie“ je problémem globálním a vyzývá

---

²⁴ JHA, Prabhat a Frank J. CHALOUPKA. *Jak zvládnout kuřáckou epidemii: vlády a ekonomika kontroly tabáku*. Praha: Státní zdravotní ústav, 2004. ISBN 80-7071-234-1.

²⁵ WHO. Prezident Václav Klaus podepsal Rámcovou úmluvu o kontrole tabáku. [online]. Červen 2012. [cit. 2016-02-11-07]. Dostupný z: <http://www.who.cz/20-nezarazeno/54-prezident-vaclav-klaus-podepsal-ramcovou-umluvu-o-kontrolu-tabaku.html>.

k jednotnému postupu a intenzivní spolupráci na mezinárodní, národní i regionální úrovni. Na všech těchto úrovních si stanovuje za cíl vytvořit opatření, která budou zejména chránit osoby před tabákovým kouřem a před zahájením, resp. před zvýšením spotřeby tabákových výrobků. V současnosti má FCTC za cíl snížit do roku 2025 počet lidí starších 15 let, kteří pravidelně užívají tabákové výrobky, a to až o 30 %.²⁶

Tabulka 2: Seznam opatření obsažených ve FCTC

Opatření na snížení poptávky
cenová a daňová opatření
ochrana před vystavováním se tabákovému kouři
regulace obsahu tabákových výrobků
regulace zveřejnění informací o tabákových výrobcích
balení a značení tabákových výrobků
vzdělání, informovanost, školení a veřejné povědomí
reklama, propagace a sponzorství tabákových výrobků
opatření na léčbu a prevenci závislosti na tabáku
Opatření na snížení nabídky
Nezákonný obchod s tabákovými výrobky
Prodej nezletilým a nezletilými
Poskytování podpory pro alternativní ekonomicky realizovatelné činnosti

Zdroj: Rámcová úmluva o kontrole tabáku. Vlastní zpracování.

K naplnění těchto cílů vyzývá FCTC smluvní státy k implementaci celé řady opatření, která mají za cíl regulovat jak poptávku, tak i nabídku tabákových výrobků, a to dokonce i nad rámec této Úmluvy. Přehled těchto opatření poskytuje tabulka č. 2.

²⁶ WHO. *Rámcová úmluva o kontrole tabáku*. Ženeva: WHO, 2003. čl. 3. Dostupný z: http://euroskop.cz/gallery/64/19273-who_ramcova_umluva_o_kontrole_tabaku.pdf.

2.3.2 Opatření FCTC na snížení poptávky

Z výše uvedené tabulky je na první pohled zřejmé, že většina opatření FCTC se zaměřuje na snížení poptávky po tabákových výrobcích. Následující odstavce poskytují základní informace o těchto opatřeních.

Cenová a daňová opatření

V této oblasti patří FCTC k právním dokumentům, které vládám jednotlivých států nenařizuje žádná konkrétní, taxativně stanovená daňová opatření, nicméně přiznává jejich účinnost a efektivitu. Daňovou i cenovou politiku nechává čistě v rukou smluvních států, které však při realizaci těchto politik musí stále usilovat o dosažení cílů Úmluvy, tedy ke snížení spotřeby tabáku. Dále také uvádí nutnost provádět takovou cenovou a daňovou politiku, která povede k zákazu či omezení prodeje a dovozu nezdaněných a neprocených tabákových výrobků. Na závěr požaduje po smluvních státech pravidelné zprávy o vývoji daní na tabákové výrobky a o trendu spotřeby tabáku.²⁷

Ochrana před vystavováním se tabákovému kouři

Zde FCTC varuje, že i nepřímé užívání tabáku (tzv. pasivní kouření) může způsobit smrt, nemoc či invaliditu a zavazuje smluvní státy k přijetí takových opatření, která zajistí ochranu nekuřáků před tabákovým kouřem. Jedná se o obecně známé zákazy kouření. Úmluva zmiňuje konkrétně zákaz či omezení kouření na vnitřních pracovištích, ve veřejné dopravě, vnitřních veřejných místech a na dalších veřejných místech, která jsou pro kouření nevhodná.²⁸

Výroba, značení a balení tabákových výrobků

Smluvní státy mají za úkol v oblasti výroby tabákových výrobků testovat, měřit a regulovat obsah a emise těchto výrobků. Jejich další povinností je vyžadovat od výrobců a dovozců tabákových výrobků informace o škodlivých, toxických složkách tabákového kouře a dohlédnout na to, že tyto údaje budou zveřejněny. O škodlivosti kouření musí dle FCTC

---

²⁷ WHO. *Rámcová úmluva o kontrole tabáku*. Ženeva: WHO, 2003. čl. 6. Dostupný z: http://euroskop.cz/gallery/64/19273-who_ramcova_umluva_o_kontrolu_tabaku.pdf.

²⁸ Tamtéž. čl. 8.

informovat každé vnější balení tabákového výrobku, ať už jednotlivá krabička, karton cigaret apod., a to formou varovného nápisu, který může být dále doplněn o obrázek či piktogram. Příslušné národní orgány musí zajistit, aby nápisy popisovaly škodlivé následky kouření a to jasně, viditelně a čitelně. Varování by se měla pravidelně střídat a pokrývat ideálně alespoň 50 % hlavní plochy a ne méně než 30 % vnějšího obalu. Dále je zakázáno poskytovat takové informace, které by mohly vytvořit klamný, zavádějící či zkreslený dojem o vlastnostech výrobku. Výrobci by se měli vyvarovat zejména značek, nápisů, popřípadě obrázků, které mohou navodit dojem, že daný tabákový výrobek je méně škodlivý než ostatní. FCTC jako příklad uvádí pojmy „Low tar“, „Light“, „Ultra light“ nebo „Mild“. Tato označení se užívají u cigaret s nižším obsahem dehtu²⁹

Vzdělávání, informovanost, školení a veřejné povědomí

Smluvní státy se v oblasti vzdělávání zavázaly především k podpoře preventivních a informativních programů, které mají za cíl zvyšovat a udržovat veřejné povědomí o návykovém charakteru a škodlivosti spotřeby tabáku a zároveň propagovat zdravý životní styl. FCTC doporučuje školení o kontrole tabáku především osobám, které mají na tuto oblast jistý vliv, a to jak politický (veřejní činitelé, politici), tak i vliv na veřejné mínění (pedagogové, pracovníci v médiích apod.).³⁰

Reklama, propagace a sponzorství

Smluvní státy uznávají, že úplný zákaz reklamy, propagace a sponzorství (dále jen RPS) tabákových výrobků by jejich spotřebu snížil. FCTC jim proto ukládá tento komplexní zákaz do pěti let od začátku platnosti této Úmluvy přijmout. Každý stát by měl v rámci tohoto opatření definitivně zakázat RPS tabákových výrobků, které mají svůj původ na jeho území. FCTC si však uvědomuje, že ne každá ústava toto umožňuje, a proto stanovuje alespoň jakési minimum opatření, které by mělo RPS tabáku přinejmenším výrazně omezit, avšak apeluje na smluvní státy, aby tato opatření zaváděly pokud možno nad rámec svých povinností. Mezi ně patří především zákaz všech forem RPS, které mohou způsobit

---

²⁹ WHO. *Rámcová úmluva o kontrole tabáku*. Ženeva: WHO, 2003. čl. 9-11. Dostupný z: http://euroskop.cz/gallery/64/19273-who_ramcova_umluva_o_kontrola_tabaku.pdf.

³⁰ Tamtéž. čl. 12.

ať už nepravdivý, klamný či zavádějící dojem o vlastnostech výrobku, omezení jakýchkoli podnětů, které by veřejnost mohly vést k nákupu tabákových výrobků, dále pak omezení tabákové RPS v hromadných sdělovacích prostředcích a na internetu či omezení sponzorství na mezinárodních akcích.³¹

2.3.3 Opatření FCTC na snížení nabídky

Hlavní strategií úmluvy pro snižování nabídky tabákových výrobků je **boj proti nezákonnému obchodu**, výrobě a pašování těchto výrobků. Smluvní státy by měly být schopny dokumentovat a kontrolovat pohyb tabákových výrobků a dohlédnout na správné značení obalů, které prokáže, že výrobek byl na domácí trh uveden legální cestou. FCTC navrhuje konkrétní nápis „Prodej povolen pouze v (název země, či jiného územního celku)“. Dále pak vybízí k blízké přeshraniční spolupráci mezi celními a daňovými orgány, které by společnými silami měly sledovat a shromažďovat údaje o nelegálním obchodu s tabákem. Výsledkem by mělo být přijetí, případně zpřísnění legislativy upravující tuto problematiku, která by umožnila státům uvalit přísné pokuty a sankce za falšování a padělání cigaret, možnost zničit zkonfiskovaný, nelegální majetek (padělané zboží, výrobní zařízení) a právo zabavit veškeré zisky vzniklé z nezákonného obchodu.³²

Jako další nástroj pro snížení nabídky tabákových výrobků je uváděn jejich **zákaz a omezování prodeje**. Tento zákaz má v první řadě cílit zejména na mladistvé a nezletilé. Úmluva nařizuje prodejcům, aby v místě prodeje tabákových výrobků umístili nápadné a zřetelné ukazatele oznamující, že prodej těchto výrobků je nezletilým osobám zakázán a v případě pochybností je opravňuje ke kontrole věku kupujících. Tabákové výrobky dále nemohou být prodávány v místech, kde mají zákazníci k těmto produktům volný přístup. V důsledku tohoto opatření jsou cigarety, například v trafikách, umístěny za obslužným pultem a v supermarketech pak nad pokladnami v uzamykatelných boxech. V neposlední řadě je FCTC zakazován prodej cigaret po jednotlivých kusech (tzv. „kusovky“) a v jiných

---

³¹ WHO. *Rámcová úmluva o kontrole tabáku*. Ženeva: WHO, 2003. čl. 13. Dostupný z: http://euroskop.cz/gallery/64/19273-who_ramcova_umluva_o_kontrola_tabaku.pdf.

³² Tamtéž. čl. 15.

malých baleních, které jsou pro nezletilé cenově přijatelnější. Poněkud kuriózní je zákaz výroby a prodeje sladkostí a hraček ve tvaru tabákových výrobků, v důsledku čehož zmizely z trhu například cigaretové žvýkačky.³³

2.4 Zdanění tabákových výrobků

Regulace spotřeby tabáku formou zdanění tabákových výrobků patří v současnosti k nejvyužívanějším a nejúčinnějším nástrojům. Zdanění je možno na základě teorie v kapitolách č. 1.4.2 a 1.5.1 této bakalářské práce označit za sociální a zároveň i binární regulaci. V současnosti většina států světa uvaluje na tabákové výrobky, zejména pak na cigarety, spotřební daň a daň z přidané hodnoty. Vlády mají při určování výše celkového zdanění tabákových výrobků nelehký úkol, a to najít jakousi rovnováhu mezi zvyšováním příjmů do svých rozpočtů a snahou snížit spotřebu tabáku. Pro tyto účely se zvyšování daní ze spotřeby tabáku přímo nabízí, nicméně zde hrozí reálné riziko v podobě zvýšení nelegálního obchodu s tabákovými výrobky.

2.4.1 Harmonizační proces akcízů podle EU

Základním právním předpisem, který dává Evropské radě možnost přijímat opatření vedoucí ke sblížení spotřebních daní (neboli akcízů), je článek 99 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství. Evropská komise se pak intenzivně snaží o harmonizaci, nebo také sblížení, daní na tabákové výrobky od roku 1993. Jejím původním záměrem byla harmonizace úplná, čímž chtěla docílit stavu, kdy by daňová struktura a výše sazeb byla ve všech členských státech stejná. To však tehdejší státy EU odmítly. V současnosti se harmonizace spotřebních daní soustřeďuje spíše na vyrovnání sazeb, a to z toho důvodu, aby zboží podléhající této dani nebylo v jednotlivých státech cenově zvyhodňováno. Aby k tomuto nedocházelo, přistoupilo se k tzv. principu zdaňování

---

³³ WHO. *Rámcová úmluva o kontrole tabáku*. Ženeva: WHO, 2003. čl. 16. Dostupný z: http://euroskop.cz/gallery/64/19273-who_ramcova_umluva_o_kontrolu_tabaku.pdf.

podle země určení. Ten zajišťuje, že daný výrobek podléhající spotřební dani je zdaněn v zemi spotřeby příslušnými národními sazbami.

Přelomovým datem pro harmonizaci akcízů byl 1. leden roku 1993, kdy došlo k vytvoření jednotného trhu. K tomuto datu nabyla účinnost tzv. „horizontální“ směrnice č. 92/12/EHS o obecné úpravě, držení, pohybu a sledování výrobků podléhající spotřební dani. Tato směrnice zavedla obecný postup pro výběr spotřebních daní ve všech členských státech EU, upravila výrobu, zpracování, držení a přepravu akcízových výrobků, dále zavedla Jednotný celní sazebník a tzv. „autorizované daňové sklady“ ve kterých je možný pohyb těchto výrobků bez povinnosti platit daň. Horizontální směrnice ve svém článku 2 odkazuje na tzv. směrnice „strukturální“, které vymezují základy akcízů a stanovují jejich konkrétní sazby.³⁴

V současnosti platnou a stěžejní „strukturální“ směrnicí EU v oblasti harmonizace zdanění tabákových výrobků je v směrnice Rady č. 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků. Těmito výrobky rozumí: cigarety, doutníky a doutníčky a tabák ke kouření (jemně řezaný k ruční výrobě cigaret a ostatní tabák ke kouření).³⁵

Směrnice v první řadě uvádí, jak by měla vypadat struktura daně. V případě cigaret musí státy používat tzv. smíšený model. Ten by měl obsahovat dvě složky, a to specifickou (vypočtenou na jednotku výrobku) a poměrnou, která vychází z celkové maloobchodní ceny (za kterou si konečný zákazník cigarety koupí). Tato poměrná nebo také valorická složka spotřební daně má stejný charakter jako DPH. Směrnice dále doporučuje členským státům zavést minimální spotřební daň z tabákových výrobků, zejména z cigaret, a to z důvodu zajištění alespoň určité minimální výše zdanění. Tento minimální požadavek na

---

³⁴ ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 27 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace v EU včetně základních judikátů ESD*. 3.vyd. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-746-1.

³⁵ *Směrnice Rady 2011/64/EU, o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků*. In: Úřední věstník L. 21. 6. 2011. čl. 2. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:176:0024:0036:CS:PDF>.

cenu by se měl vztahovat k průměrné maloobchodní prodejní ceně a měl by být u všech druhů cigaret stejný. Od 1. ledna 2014 musí celková spotřební daň z cigaret dosáhnout minimální hodnoty 60 % vážené průměrné maloobchodní ceny cigaret (ta je pro rok 2016 stanovena ve výši 80,14 Kč) a zároveň nesmí tato spotřební daň být nižší, než 90 EUR z 1 000 kusů cigaret.³⁶ Pro ostatní tabákové výrobky předpokládá směrnice celkem tři modely struktury spotřební daně:

- valorická daň vyjádřená procentem z maximální maloobchodní ceny stanovené výrobcem;
- specifická daň, vyjádřená jako částka na kilogram nebo počet kusů;
- smíšená daň, kombinující valorickou a specifickou složku (jako u cigaret).

V případě, že členský stát zvolí smíšený či valorický model, doporučuje směrnice zavést minimální výši spotřební daně i u těchto ostatních tabákových výrobků. V případě těchto výrobků by měla být vyjádřena jako procentní podíl, případně jako pevná částka na kilogram nebo na určitý počet kusů. Pro doutníky a doutníčky je v současnosti minimální spotřební daň ve výši 5 % celkové maloobchodní prodejní ceny, nebo 12 EUR za 1000 kusů či za kilogram. Co se týče jemně řezaného tabáku, počítá směrnice do roku 2020 s růstem celkové spotřební daně ze současných 46 % vážené průměrné maloobchodní ceny na 50 %, resp. z 54 EUR za kilogram na 60 EUR.³⁷

Na „strukturální“ směrnici v jednotlivých členských státech navazují zákony o spotřebních daních. V ČR je to zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních ve znění pozdějších předpisů.

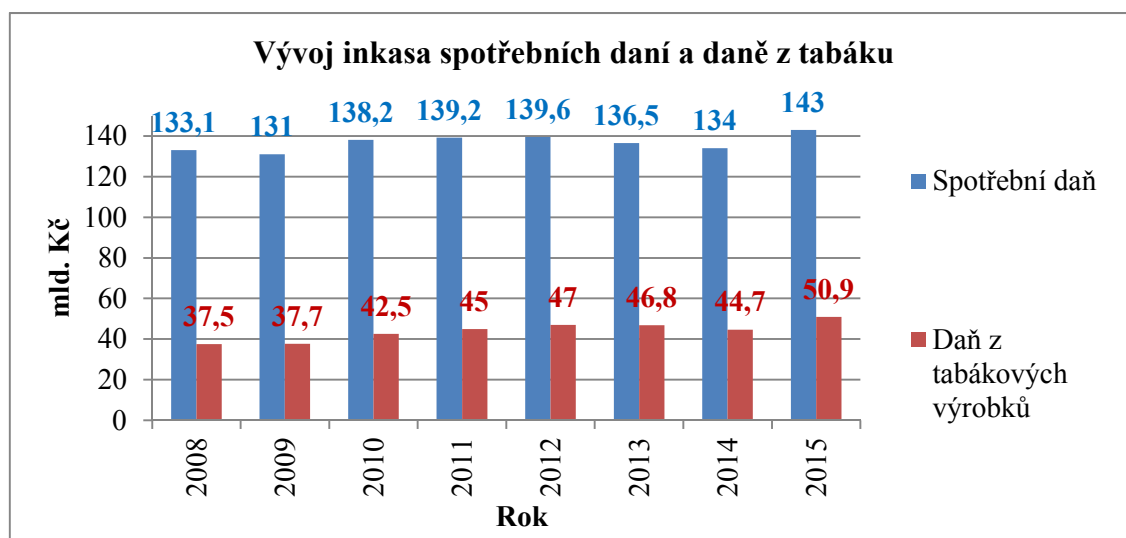
³⁶Směrnice Rady 2011/64/EU, o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků. In: Úřední věstník L. 21. 6. 2011. čl. 10. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:176:0024:0036:CS:PDF>.

³⁷ Tamtéž. čl. 14.

2.4.2 Zákon o spotřebních daních

Účelem spotřebních daní je především regulace ceny daných komodit na trhu a zvýšení příjmů do státního rozpočtu. Slouží také jako nástroj ke snižování poptávky po škodlivých výrobcích. Zákon o daních z příjmů mezi tzv. vybrané výrobky, podléhající spotřebním daním, řadí: minerální oleje, líh, pivo, víno (a jeho meziprodukty) a tabákové výrobky. Cena těchto produktů je v ČR ve většině případů tvořena z 50 % právě spotřební daní. Správou spotřebních daní je od roku 2006 pověřen Celní úřad.

V roce 2015 bylo na spotřebních daních v ČR vybráno 143 miliard Kč, z čehož 50,9 miliard Kč (přibližně 35,6 %) tvořila daň z tabákových výrobků. Na celkových příjmech státního rozpočtu, které dosáhly částky 1234,5 miliard Kč³⁸, se spotřební daně podílely 11,6 %. Na daně z tabákových výrobků pak připadlo 4,1 % z celkových příjmů. Vývoj inkasa spotřebních daní a daní z tabákových výrobků od roku 2008 je zobrazen na obrázku č. 1.

Obrázek 1: Vývoj inkasa spotřebních daní a daně z tabáku v letech 2008-2015
Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Vlastní zpracování.

³⁸ Ministerstvo financí ČR. *Schodek státního rozpočtu za rok 2015 je o 37 mld. nižší než plánovaný*. [online]. Leden 2016 [cit. 2016-04-28]. Dostupný z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/schodek-statniho-rozpoctu-za-rok-2015-je-23541>.

Z obrázku je patrné kolísání výběru daně z tabákových výrobků. To je dáno tzv. efektem předzásobení, který je způsoben jednorázovým nákupem tabákových nálepek (kolků) ze strany prodejců a výrobců před zvýšením spotřebních daní. Tabákové společnosti ve velkých objemech nakupují do zásoby zboží podléhající nižšímu zdanění, které následně prodávají na trhu i několik měsíců po zvýšení sazeb spotřebních daní. V důsledku toho stát na spotřebních daních vydělává méně, neboť prodejci a výrobci tabáku snižují své daňové odvody.³⁹ Efekt předzásobení je patrný na inkasu daně z tabáku v letech 2013–2014. Mluvčí Generálního ředitelství cel Jiří Barták v souvislosti s tím uvedl: „*Od roku 2006 to je druhé nejvyšší předzásobení na tuzemském trhu*“⁴⁰. Regulace omezující doprodej méně zdaněných tabákových výrobků existovala v ČR do roku 2009. Byla však zrušena Ministerstvem financí, které ji pokládalo za nesystémové opatření. Nově byla tato regulace opět zavedena 1. prosince 2014, kdy byl zákon o spotřebních daních novelizován. Podle § 118c zákona o spotřebních daních je v současnosti povoleno předzásobení se kolkem na tři měsíce po nabytí účinnosti nových daňových sazeb.⁴¹

Tabákové výrobky je možno uvádět na trh pouze s kolkem, na kterém je uvedena cena pro konečného spotřebitele. Hodnota kolku zároveň vyjadřuje výši daňové povinnosti daného tabákového výrobku. Jedná se v podstatě o zvláštní druh ceniny, která prokazuje, že daný výrobek byl řádně zdaněn a nejedná se tedy o nelegální produkt. Dle § 107 zákona o daních z příjmů musí být každé jednotkové balení tabákových výrobků určených k prodeji tímto kolkem opatřeno. Výjimku tvoří doutníky a cigarilla, u kterých je povolen kusový prodej. Prodejcům je zákona zakázáno prodávat tabákové výrobky za cenu nižší, než je cena uvedená na kolkem, a to včetně poskytování slev. Z paragrafu § 119 zákona o spotřebních daních vzniká povinnost uhradit spotřební daň z tabákových výrobků při

---

³⁹ FIDLER, Pavel, et. al. *Zdanění spotřeby v České republice (pohonné hmoty, tabák, alkohol, pivo, víno)*. Praha: Centrum ekonomických a tržních analýz, 2015. Dostupný z: http://eceta.cz/wp-content/uploads/2015/03/STUDIE_SPD_03.2015.pdf.

⁴⁰ Česká televize. *Ministerstvo chce zatrhnout, aby se trafikanti předzásobili levnějšími cigaretami*. [online]. Duben 2014 [cit. 2016-04-25]. Dostupný z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1036598-ministerstvo-chce-zatrhnout-aby-se-trafikanti-predzasobili-levnejsimi-cigaretami>.

⁴¹ ČESKO. *Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních*. In: Sběrka zákonů. 26. 9. 2003. § 118c. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-35>.

odběru kolků. Na úhradu hodnoty tabákových nálepek má odběratel ze zákona 60 denní lhůtu. Tím se způsob platby liší např. od spotřební daně na alkohol, která je placena až v okamžiku prodeje. V ČR jsou tabákové kolky značeny velkými písmeny abecedy, a to podle výše sazeb spotřební daně, ke kterým se vztahují. Od 1 ledna 2016, kdy zvýšení spotřební daně na tabák nabylo účinnosti, byly staré tabákové nálepky s písmenem „P“ nahrazeny novými, označenými písmenem „S“.⁴²

Samotným způsobem výpočtu spotřební daně z tabákových výrobků a hodnotami jednotlivých sazeb se zabývá § 104 zákona o spotřebních daních. V případě doutníků, cigarill a tabáku ke kouření je celková výše spotřební daně vypočtena pouhým znásobením základu daně (množství kusů, popř. hmotnost) a pevné daňové sazby. Výpočet daně z cigaret je již složitější, neboť používá smíšený model zdanění, který zahrnuje pevnou a procentní část sazby spotřební daně. Zákon popisuje způsob výpočtu následovně:

„(3) Výše daně u cigaret při použití pevné části a procentní části sazby daně se vypočítá jako součet následujících položek:

- a) součin procentní části sazby daně a ceny pro konečného spotřebitele těchto cigaret dělený stem,*
- b) součin pevné části sazby daně a počtu kusů.“⁴³*

Takto vypočtená výše daně se dále porovnává s hodnotou daně, vypočtenou s použitím minimální sazby (součin počtu kusů a minimální sazby daně). Je-li hodnota minimální daně vyšší než daň tvořená pevnou a procentní složkou, považuje se za konečnou. Není-li tomu tak, konečnou výši spotřební daně tvoří součet pevné a procentní složky. Na tabákové výrobky se kromě daně spotřební vztahuje také DPH. Ta je vyjádřena procentem z prodejní ceny jednotkového balení daného tabákového výrobku. Součet DPH a spotřební daně tvoří celkovou daňovou zátěž tabákových výrobků.

---

⁴² CELNÍ SPRÁVA. *Regulace prodeje a skladování cigaret se sazbou daně platnou do 31. 12. 2015.* [online]. Únor 2016 [cit. 2016-04-28]. Dostupný z: https://www.celnisprava.cz/cz/dane/spotrebni-dane/tabak/aktuality/Stranky/aktualita_16_10797.aspx.

⁴³ ČESKO. *Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.* In: Sběrka zákonů. 26. 9. 2003. § 104. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-35>.

§ 104 zákona o spotřebních daních dále stanovuje platné sazby daně z tabákových výrobků.⁴⁴ Tyto sazby procházejí častými změnami, především v důsledku harmonizace českého práva s právem EU. Mezi lety 2004–2016 byly upraveny celkem jedenáctkrát. Vývoj sazeb spotřebních na tabákové výrobky od roku 2004 zobrazuje tabulka č. 14 v příloze G.

Pro splnění požadavků evropské směrnice, stanovující spotřební daň v minimální výši 90 eur na 1000 kusů cigaret, byl v ČR v roce 2015 přijat tříletý plán Ministerstva financí, který navrhl zvýšení sazeb spotřebních daní na tabákové výrobky v letech 2017 a 2018 (viz tabulka č. 12). ČR totiž v důsledku slabého kurzu koruny tyto požadavky neplní a za porušení závazku by jí mohly hrozit sankce. Plánované navýšování podporují také tabákové firmy. O tom svědčí např. vyjádření Davicy Sivákové ze společnosti JT International. *„Dlouhodobý plán zvyšování sazeb daní je pro podnikatelské subjekty výhodný, protože podporuje stabilitu trhu a umožňuje strategické plánování. O užitečnosti tříletého plánu změn spotřebních daní panuje široká shoda subjektů působících v tabákovém průmyslu.“*⁴⁵ Časté a mnohdy nepředvídatelné zvyšování spotřebních daní totiž v ekonomickém prostředí tabákových firem zvyšuje nejistotu, kterou schválený plán může alespoň částečně zmírnit.

2.4.3 Konkrétní výpočet daně z cigaret

Pro objasnění mechanismu výpočtu celkového zdanění cigaret nabízí tato bakalářská práce konkrétní postup výpočtu v tabulce č. 3. Jako základ daně pro výpočet byla použita krabička cigaret LM Blue Label od společnosti Philip Morris. Tyto cigarety v současnosti stojí 89 Kč a na českém trhu zaznamenávají velkou prodejnost.

---

⁴⁴ ČESKO. *Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních*. In: Sběrka zákonů. 26. 9. 2003. § 104. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-35>.

⁴⁵ Hospodářské noviny. *Cigarety znovu zdraží. Poslanci schválili růst daně v příštích třech letech*. [online]. Říjen 2015 [cit. 2016-02-20]. ISSN 1213-7693. Dostupný z: <http://domaci.ihned.cz/c1-64687620-cigarety-znovu-zdrazi-poslanci-schvalili-rust-dane-v-pristich-trech-letech>.

Tabulka 3: Příklad výpočtu celkové daně cigaret LM Blue Label

Text	Výpočet pro rok 2016
LM BLUE LABEL (cena)	89 Kč
Součin procentní části daně	24,03 Kč (27 % z 89 Kč)
Součin pevné sazby daně	27,80 Kč (1,39 x 20 ks)
Součet procentní a pevné části	51,83 Kč (24,03 Kč + 27,80 Kč)
Minimální spotřební daň	50,40 Kč (2,52 Kč x 20 ks)
DPH	18,69 Kč (89 Kč x 0,21)
Zdanění celkem	70,52 Kč (51,83 Kč + 18,69 Kč)
Zdanění v % z konečné ceny	79,24 % (70,52 Kč / 89 Kč x 100)

Zdroj: Vlastní výpočet a zpracování.

Jak vyplývá z uvedeného výpočtu, na daně připadá z jedné krabičky těchto cigaret téměř 80 % prodejní ceny. V tomto případě dosáhl součet procentní a pevné části spotřební daně částky 51,83 Kč, čímž byla splněna podmínka minimální spotřební daně. Pokud by však tento součet byl nižší než 50,40 Kč, celkové zdanění by tvořil součet minimální spotřební daně a DPH (50,40 Kč + 18,69 Kč). Z celkových 89 Kč pak pouhých 18,48 Kč (rozdíl mezi prodejní cenou a celkovým zdaněním) tvoří zisk, který si mezi sebou rozdělí výrobce a prodejce.

2.5 Protikuřácká legislativa

Základní formou ochrany obyvatel před tabákovým kouřem v prostředí je zákaz kouření. Jedná se o typický příklad sociální regulace, při jejíž tvorbě je nutno brát v potaz zásady, které povedou k eliminaci negativních externalit. Těmito zásadami spojenými se zákazy kouření se rozumí: bezpečná koncentrace tabákového kouře neexistuje, žádné technické řešení (ať už větrání či filtrace vzduchu) výskytu tabákového kouře nezabrání a jediným řešením je čistě nekuřácké prostředí.

Zásadním právním dokumentem, který omezuje kouření v ČR, je tzv. „protikuřácký zákon“ č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, který nabyl platnost 1. 1. 2006. Tento zákon převedl do praxe v podstatě všechna opatření vyplývající z FCTC, konkrétně z článku č. 8 o ochraně před vystavováním se tabákovému kouři, a zároveň do jisté míry naplnil doporučení Evropské rady č. 2009/C296/02 o nekuřáckém prostředí, které vyzvalo vlády členských států, aby příslušné zákazy kouření z článku č. 8 FCTC přijaly, a to nejpozději do listopadu 2012.⁴⁶ Již v únoru 2013 vydala Evropská komise tiskovou zprávu, ve které hodnotí účinky zavedení zákazů kouření v celé tehdejší sedmadvacítce. Uvádí, že za období 2009-2012 poklesla míra vystavení se tabákovému kouři z 46 % na 28 %. Tehdejší komisař pro zdraví a spotřebitelskou politiku uvedl: „...*V různých státech EU se však míra expozice občanů kouření stále značně liší, a čeká nás ještě dlouhá cesta před tím, než se „nekuřácká Evropa“ stane skutečností...*“.⁴⁷ Vyjádřil tím své znepokojení nad tím, že některé státy nepřistoupily k zákazu kouření komplexně, tedy že nezakázaly kouření ve všech uzavřených prostorech, a to bez výjimky. K těmto státům se řadí i ČR, jejíž „protikuřácký zákon“ patří v tomto ohledu k těm liberálnějším. Například Tomáš Kindl, právník a odborník na tabákovou legislativu, uvedl pro Českou televizi následující: „*Značně zaostáváme. Jsme jediným státem, který kouření v restauracích vůbec nereguluje. Ostatní státy mají buďto úplný zákaz, nebo zákaz s nějakými výjimkami*“.⁴⁸

Zákon zakazuje kouření na veřejných místech, kterými jsou konkrétně:

- veřejnosti volně přístupné uzavřené prostory;

---

⁴⁶ *Usnesení Rady č. 2009/C296/01*. In: Úřední věstník. 30. 11. 2009. odstavec 13. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2009:296:FULL&from=EN>.

⁴⁷ Evropská Komise. *Tabák v EU: pasivnímu kouření jsme vystaveni méně, ale stále ještě ve vysoké míře*. [online]. Brusel: 22. února 2013 [cit. 2016-03-20]. Dostupný z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-147_cs.htm.

⁴⁸ ČT24. *Protikuřácký zákon nabírá zpoždění, od ledna platit nebude*. [online]. Říjen 2015 [cit. 2016-01-30]. Dostupný z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1605697-protikuracky-zakon-nabira-zpozdeni-od-ledna-platit-nebude>.

- veřejnosti volně přístupné vnitřní prostory budov státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků;
- veřejnosti volně přístupné vnitřní prostory zařízení zřízených státem nebo územními samosprávnými celky;
- veřejnosti volně přístupné vnitřní prostory finančních institucí;
- dopravní prostředky veřejné silniční a drážní dopravy a městské hromadné dopravy;
- veřejnosti volně přístupné vnitřní prostory budov související s veřejnou dopravou,
- ve vnějších i vnitřních prostorách všech typů škol a školských zařízení, a dále ve vnitřních prostorách, kde je poskytována služba péče o dítě v dětské skupině;
- ve vnitřních prostorách nekuřáckých zařízení a ve vnitřních prostorách vyhrazených pro nekuřáky v zařízeních s vyhrazenými prostory.

V těchto prostorách však zákaz kouření není absolutní, vyjma škol a školských zařízení, neboť zákon umožňuje jistou výjimku. Tato výjimka spočívá v možnosti zřízení zvláštních, stavebně oddělených prostor, ve kterých se kouření dovoluje. Tyto prostory však musí být opatřeny dostatečným větráním, které odvede kouř mimo budovu. Tato výjimka odlišuje český „protikuřácký“ zákon od podobných zákonů, přijatých zejména v západních státech EU, které zákaz kouření pojaly komplexně a vztáhly jej na veškeré, veřejnosti přístupné, vnitřní prostory.

Zákon umožňuje dále zřídit stavebně oddělené prostory ke kouření na místech, kterými jsou:

- krytá nástupiště, přístřešky a čekárny veřejné silniční a drážní dopravy a městské hromadné dopravy;
- uzavřené zábavní prostory, jako jsou kina, divadla, výstavní a koncertní sítě, sportovní haly a prostory určené k pořádání pracovních jednání;
- uzavřené prostory všech typů zdravotnických zařízení, s výjimkou uzavřených psychiatrických oddělení nebo jiných zařízení pro léčbu závislostí.

Poměrně zajímavý je přístup zákona směrem k majitelům zařízení společného stravování, tedy k majitelům restaurací, barů či hospod. Dává jim totiž možnost volby, zda povedou

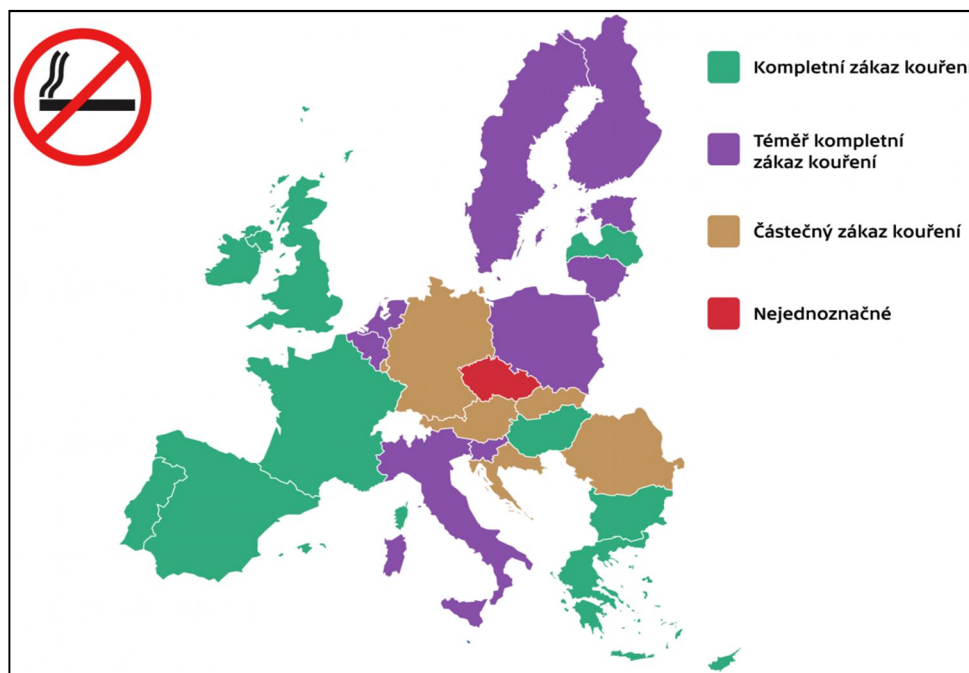
podnik kuřácký, nekuřácký či s oddělenými prostory pro kuřáky a nekuřáky. Provozovatel je však povinen o své volbě veřejnost informovat, a to tak, že ke vstupu do podniku umístí grafickou značku „Kouření zakázáno“ (obrázek č. 5 v příloze H), v případě kuřáckého podniku značku „Kouření povoleno“ (obrázek č. 6 v příloze H) a v případě podniku s oddělenými prostory pak značku „Stavebně oddělené prostory pro kuřáky a nekuřáky“ (obrázek č. 7 v příloze H). Zákon také stanovuje velikost těchto grafik, která činí minimálně 12 cm x 16 cm a v případě stavebně oddělených prostor pak 16 cm x 24 cm.⁴⁹

Právě tato regulace, omezující kouření v soukromých podnicích společného stravování, je v ČR velmi aktuálním a diskutovaným tématem. V červnu minulého roku totiž vláda schválila poměrně přísnou a kontroverzní novelu tohoto zákona, jejímž cílem je plošný zákaz kouření ve všech zařízeních společného stravování, a to včetně barů, krytých stanů na festivalech či předzahrádek. Majitelé takovýchto podniků či zařízení by tedy přišli o možnost volby, kterou jim současná právní úprava umožňuje. Ministerstvo zdravotnictví uvedlo jako důvod této novelizace, vedle ochrany zdraví obyvatel a zaměstnanců, především skutečnost, že ČR je dosud jediným státem EU, který zákaz kouření v zařízeních společného stravování nikterak nereguluje a právní úprava je v tomto ohledu dosti nejednoznačná.⁵⁰ Tento stav zobrazuje mapa na obrázku č. 2, která zachycuje státy EU podle „přísnosti“ jejich zákazu kouření v restauracích.

---

⁴⁹ ČESKO. *Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů*. In: Sbirka zákonů České republiky. 19. 8. 2005. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-379>.

⁵⁰ *Deník.cz. Schváleno! Platí úplný zákaz kouření v restauracích, na koncertech i zábavách*. [online]. Červen 2013 [cit. 2016-03-20]. Dostupný z: http://www.denik.cz/z_domova/kabinet-podporil-uplny-zakaz-koureni-v-restauracich-20150603.html.

Obrázek 2: Zákazy kouření v Evropě

Zdroj: ČT 24. Dostupný z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1533316-vlada-podporila-uplny-zakaz-koureni-v-restauracich>.

Ministerstvo zdravotnictví novelu dále zdůvodňuje například průzkumem, ve kterém 78 % občanů starších 18 let vyslovalo přání úplného zákazu kouření v zařízeních společného stravování, odvolává se na FCTC a uvádí, že stavebně oddělené prostory nejsou praktickým řešením, neboť kouř se vzduchem i mezi takto oddělenými prostory neustále šíří.⁵¹ Tato bakalářská práce bohužel konečnou podobu „protikuřáckého zákona“ není schopna uvést, neboť hlasování o jeho konečné podobě je naplánováno až na konec května roku 2016.

Dalším právním dokumentem, který obsahuje zákaz kouření, je zákoník práce (zákon č. 262/2006 Sb. Ten ukládá zaměstnancům povinnost nekouřit na pracovištích a v prostorách, kde jsou škodlivým účinkům tabákového kouře vystaveni i nekuřáci. V souvislosti s kouřením na pracovišti je vhodné zmínit, že současná právní úprava, na rozdíl od dob

⁵¹ Lidové noviny. *Zákaz kouření v restauracích? Rozhodne počet kuřáků ve sněmovně.* [online]. Únor 2013 [cit. 2016-03-22]. Dostupný z: http://www.lidovky.cz/zakaz-koureni-v-restauracich-rozhodne-pocet-kuraku-ve-snemovne-mini-exministr-gc3-/zpravy-domov.aspx?c=A140213_112625_In_domov_spa.

minulých, již zaměstnavatelům neukládá povinnost zřizovat kuřárny. Je pouze na jejich rozhodnutí, zda tak učiní či nikoli. Rozhodne-li se kuřárnu zřídít, pak se zaměstnancům dovoluje kouřit, ale jen v místnostech nebo místech k tomu určených, viditelně označených a organizací vyhrazených.⁵² Za zákony stanovující zákazy kouření lze považovat také tzv. lesní zákon (č. 289/1995 Sb.) a zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Tyto normy zakazují kouření v lesích z důvodu protipožární ochrany.

2.6 Výroba tabákových výrobků

V této kapitole se bakalářská práce bude věnovat stěžejním opatřením, která regulují výrobu tabákových výrobků. Tyto regulace upravují například složení tabákových produktů, podobu jejich balení a definují celou řadu informací, které musí tyto obaly obsahovat. Kromě FCTC, která v této oblasti stanovuje jen velmi obecný směr, kterým by se regulace měly ubírat, je v souvislosti s výrobou tabáku mnohem konkrétnější směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/40/EU, jejíž konkrétní podobu pak na území ČR představuje v současnosti zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. Na tento zákon pak navazují dvě ministerské vyhlášky, a sice vyhláška Ministerstva zemědělství č. 344/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky na tabákové výrobky a vyhláška Ministerstva zemědělství č. 113/2005 Sb., kterou se stanoví způsob označování potravin a tabákových výrobků.

Zásadním právním dokumentem EU, který v dohledné době významně ovlivní výrobu tabákových výrobků v ČR je směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/40/EU přijatá dne 3. dubna 2014. Jak uvádí odstavec 7 v úvodu dokumentu, směrnice by měla dopomoci státům EU k naplnění některých bodů FCTC, a to zejména v oblasti regulace

---

⁵² ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: Sbirka zákonů. 21. 4. 2006. § 103. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>.

složení tabákových výrobků, jejich balení a značení a zveřejňování informací o jejich škodlivosti.⁵³

Mezi neškodlivější a z tohoto důvodu i nejsledovanější složky tabákových výrobků patří dehet, oxid uhelnatý a nikotin. Maximální přípustné množství těchto složek bylo stanoveno již jinou směrnicí z roku 2001, kterou aktuální směrnice č. 2014/40/EU zrušila a tyto maximální hodnoty pouze přejala. Nově však zavádí způsob měření těchto škodlivých složek, který by měl vycházet výhradně z norem International Organization for Standardization (dále jen ISO). Tato měření by měla ověřovat schválené a příslušnými státními orgány sledované laboratoře, které nejsou vlastněny či ovládány tabákovým průmyslem. Členské státy jsou povinny seznam těchto laboratoří a hodnoty jednotlivých složek Evropské komisi nahlásit. Výrobci a dovozci tabákových výrobků jsou povinni poskytovat velmi podrobné studie o kompletním obsahu složek, o metodách měření a o průzkumech trhu zabývajících se preferencemi ohledně složek a emisí. V odstavci 13 se uvádí, že tato informační povinnost pro výrobce by měla být zpřísněna. Směrnice však z této povinnosti vylučuje malé a střední podniky, které si mohou takovéto studie nechat vypracovat jiným výrobcem či dodavatelem. V souvislosti s maximálním množstvím dehtu, oxidu uhelnatého a nikotinu je v odstavci 12 dále uvedeno, že do budoucna by tyto hodnoty měly být sníženy a v souladu s nejnovějšími poznatky vědy by se měly začít zkoumat i jiné složky, jako např. toxicita a návykovost.⁵⁴

V odstavcích 15-26 zmiňuje směrnice potřebu zpřísnit informační povinnost týkající se složek a emisí, a to z toho důvodu, že některé členské státy určité složky regulují a jiné nikoli. Tato skutečnost by mohla narušit jednotný vnitřní trh zejména v souvislosti s tzv. ochucenými cigaretami. Proto by členské státy měly přijmout opatření, která zakáží uvádět tabákové výrobky s charakteristickou příchutí na trh. Aromata by nadále nesměla být obsažena v žádném technickém prvku výrobku (filtr, papír, balení, kapsle apod.). Zakázat by se měly také tabákové výrobky obsahující vitamíny, kofein či přísady způsobující

---

⁵³ *Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/40/EU*. In: Úřední věstník. 3. 4. 2014. odstavec 7. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0040&from=CS>.

⁵⁴ Tamtéž. odstavec 10-13.

zbarvení kouře. Ty totiž mohou navodit dojem, že je výrobek zdraví prospěšný, respektive stimulující energii či vitalitu. Směrnice si nicméně uvědomuje jejich značnou oblibu a prodejnost na evropském trhu, proto by měly být vyřazeny z prodeje během delšího časového období, aby zákazníci získali čas na přechod k jiným značkám. Tato regulace by se prozatím měla týkat výhradně cigaret a tabáku určeného k ručnímu balení, vyjma výrobků s čistě mentolovou příchutí. Na ty se bude zákaz vztahovat až od roku 2020. Ostatním tabákovým výrobkům je v tomto ohledu udělena výjimka.⁵⁵

V odstavcích 22-28 zaměřuje směrnice svou pozornost na značení a balení. I v této oblasti jsou regulace v členských státech velmi odlišné. V souvislosti s tím by v celé EU měla být zavedena tzv. kombinovaná zdravotní varování (kombinace textu a fotografie) na obalech cigaret. Tato varování jsou pokládána za mnohem účinnější a měla by pokrývat podstatnou část povrchu balení. Na obrázcích č. 8 a 9 v příloze I jsou zachyceny návrhy některých kombinovaných varování pro ČR. Dále se vyžaduje, aby obaly obsahovaly konkrétní odkaz na pomoc při odvykání, jelikož informovanost spotřebitelů je v některých zemích nižší, než v jiných.

Směrnice uvádí, že obaly některých tabákových výrobků mohou spotřebitele, zejména pak mladé lidi, přivést v omyl tím, že působí méně škodlivě. Proto se ruší označování výrobků nápisy jako „lehké“, „bez přísad“ apod., jak už bylo zmíněno v kapitole č. 2.3.2 o FCTC. Dalšími uvedenými prvky, které mohou být zavádějící, a proto se zakazují, jsou jakékoli propagační materiály v obalech, jako vložené letáčky, samolepky či stírací nálepky. Za zavádějící se považuje také tvar samotných především cigaretových obalů. Například obaly tenkých „slim“ cigaret mohou nabudit dojem, že snižují tělesnou hmotnost či navodit pocit elegance a ženskosti. Ideálním případem by proto podle směrnice byla jednotná balení. I v tomto případě by měla platit výjimka pro jiné tabákové výrobky, vyjma cigaret a tabáku pro ruční balení.⁵⁶

---

⁵⁵ *Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/40/EU*. In: Úřední věstník. 3. 4. 2014. odstavec 15-26. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0040&from=CS>.

⁵⁶ Tamtéž. odstavec 22-28.

Poměrně novým subjektem regulace se podle odstavce 36-48 stávají elektronické cigarety (dále jen e-cigarety). Zakázány by měly být příkladně takové e-cigarety, které uvolňují nikotin nerovnoměrně. Hrozí u nich totiž riziko nevědomého a nadměrného užití nikotinu, které může způsobit otravu. Tyto výrobky by také měly představovat co nejmenší riziko a nebezpečí pro děti, proto se navrhuje opatřit e-cigarety ochranným mechanismem, který by děti neotevřely. Dále by na trh směly být uvedeny jen kvalitní e-cigarety, které budou těžko zlomitelné a ze kterých nebude náplň samovolně vytékat. Stejně jako standardní cigarety mají být i tyto opatřeny varovným nápisem, který neobsahuje žádné zavádějící znaky o jejich menší škodlivosti. Směrnice neupravuje zdaleka všechny aspekty e-cigaret, například členským státům ponechává odpovědnost za povolené příchutě, neupravuje věkovou hranici spotřebitelů ani nestanovuje zákazy kouření. Vyzývá však členské státy, aby pamatovaly na skutečnost, že tyto výrobky mohou být zejména pro mladé a nezletilé velmi atraktivní.⁵⁷

2.7 Reklama na tabákové výrobky

FCTC v článku 13 upravuje reklamu, propagaci a sponzorství tabákových výrobků. Tato opatření dále přebírá Evropská unie a aplikuje je do směrnic. V tomto případě to jsou směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/33/ES, o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se reklamy na tabákové výrobky a sponzorství souvisejícího s tabákovými výrobky a směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2010/13/EU, o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb. Prostřednictvím těchto směrnic se omezení reklamy na tabákové výrobky, plynoucí z FCTC, dostávají do právního řádu ČR. Stěžejním zákonem je v této oblasti zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů.

---

⁵⁷ *Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/40/EU.* In: Úřední věstník. 3. 4. 2014. odstavec 36-48. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0040&from=CS>.

V obecné rovině tento zákon reklamu na tabákové výrobky zakazuje. Za reklamu v tomto smyslu označuje veškerá obchodní sdělení (reklama, teleshopping, sponzorství, distribuce zdarma apod.), jejichž záměrem, ať už účelným či nechtěným, je propagace tabákového výrobku. Reklamou je také užití ochranné známky (logo, název značky, emblém), popřípadě rysu, který je pro tabákový výrobek typický. Propaguje-li však ochranná známka jiný než tabákový výrobek nebo službu, může být pro účely reklamy použita.

Zákon o regulaci reklamy povoluje propagaci tabákových výrobků v tisku a publikacích (neperiodických), na letácích a plakátech, a to za předpokladu, že tato sdělení jsou určena výhradně profesionálům, kteří působí v oblasti obchodu s tabákovými výrobky. Reklama je taktéž povolena ve specializovaných prodejnách (trafikách), které k tomuto účelu mohou využít i výkladní skříně. V prodejnách poskytujících široký sortiment zboží je reklamu na tabákové výrobky možno umístit pouze v místech, která jsou k prodeji těchto výrobků určena (nejčastěji uzavíratelné boxy nad pokladnami). Zákon dále povoluje propagaci tabákových výrobků na motoristických soutěžích a v tištěných publikacích, které jsou vydávány ve třetích zemích a nejsou určeny primárně pro evropský trh.

Zmíněné formy reklamy musí ze zákona obsahovat dostatečně čitelný nápis v následujícím znění: „Ministerstvo zdravotnictví varuje, kouření způsobuje rakovinu“. Toto sdělení by mělo zabírat nejméně 20 % reklamní plochy. V případě reklamy audiovizuální musí být varování obsaženo ve formě titulků. Je zakázáno, aby propagace a reklama tabákových výrobků cílila na děti a mladistvé, a to včetně akcí, které tyto osoby oslovují. V reklamě je taktéž zakázáno bezplatně rozdávat vzorky tabákových výrobků široké veřejnosti a nabádat ke kouření. Zakazuje se například zobrazovat osoby, které kouří, drží cigaretu v ruce, popřípadě scény, na kterých je vidět otevřená krabička s cigaretami.⁵⁸

Dalším zákonem z oblasti regulace reklamy na tabákové výrobky je zákon č. 231/2001 Sb., o rozhlasovém a televizním vysílání, ve znění pozdějších předpisů. § 48 zákona rozšiřuje zákaz propagace tabáku na provozovatele televizních a rádiových stanic. Program

---

⁵⁸ ČESKO. Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů. 9. 2. 1995. § 3. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-40>.

televizních kanálů a rádiových vysílání nesmí obsahovat žádné reklamní spoty propagující tabákové výrobky. Dále se v programech zakazuje uvádět pořady, které jsou sponzorovány ať už výrobci, či prodejci těchto výrobků. Od 1. června 2010 umožnila novela zákona o rozhlasovém a televizním vysílání tzv. product placement, neboli umístování výrobků existujících značek do vysílání (filmy a seriály, sportovní a zábavné pořady). § 53a zákona zakazuje product placement tabákových výrobků, nebo produktů osob, které takové výrobky prodávají či vyrábějí.⁵⁹ Ve stejné době nabyt účinnosti zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů, který regulaci danou zákonem o rozhlasovém a televizním vysílání rozšířil na tzv. audiovizuální mediální služby na vyžádání. Ve své podstatě zákon postavil tyto služby na stejnou úroveň s televizí a rádiem. Těmito službami jsou např. webové stránky obsahující videa za úplatu, nebo webové stránky, na kterých jsou videa volně přístupná, ale jejich provozovatel za úplatu poskytuje reklamní plochu.⁶⁰

Jak vyplývá z výše uvedeného a zároveň i z vyjádření Společnosti pro léčbu závislosti na tabáku (dále jen SLZT): „*Komplexní zákaz požadovaný Rámcovou úmluvou Světové zdravotnické organizace o kontrole tabáku není naplněn.*“⁶¹ Tento fakt je dán tím, že zákon stále povoluje již zmíněné výjimky. Podle společnosti je problémem také to, jak vlastně reklamu a propagaci tabáku definovat. Jako příklad uvádí kouření ve filmech, které nijak omezené není. SLZT se domnívá, že u takových pořadů by měl být regulován alespoň čas vysílání, neboť mohou mít psychický, fyzický nebo mravní dopad na vývoj dětí a mladistvých.

---

⁵⁹ ČESKO. Zákon č.231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů. In: Sbíрка zákonů. 17. 5. 2001. § 48-53a. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-231>.

⁶⁰ ČESKO. Zákon č.132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů. 13. 4. 2010. § 10. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-132>.

⁶¹ SLZT. *Reklama na tabákové výrobky*. [online] c2016 [cit. 2016-04-02]. ISSN 1802-1875. Dostupný z: <http://www.slzt.cz/reklama-na-tabakove-vyrobky>.

2.8 Prodej tabákových výrobků

Prodej tabákových výrobků regulují v ČR zejména dva zákony. Prvním je zákon č. 379/2005 Sb., který byl již uveden v kapitole č. 2.5 o zákazech kouření, a druhým pak zákon o spotřebních daních. Tyto právní normy v oblasti prodeje tabáku reagují na článek č. 16 FCTC a značnou část opatření, v něm obsažených, uvádějí v praxi.

§ 3 zákona č. 379/2005 Sb. udává místa, kde je prodej tabákových výrobků možný. Těmito místy jsou stánky prodávající denní tisk (tzv. trafiky), stravovací zařízení, nebo ubytovny, s výjimkou ubytoven určených k ubytování nezletilých. Na tento výčet navazuje zákon o spotřebních daních a v § 133 dále rozšiřuje tato místa o prodejny, které splňují technické požadavky a jsou zkolaudovány k prodeji zboží. Taktéž je prodej tabákových výrobků povolen v pojízdných prodejnách, ovšem jen v místech, na kterých se žádná jiná prodejna, zajišťující prodej těchto výrobků, nenachází. Podle zákona o spotřebních daních může být osobě, která tyto zákazy prodeje poruší, udělena pokuta, a to až do výše 1 000 000 Kč.⁶²

Zákon č. 379/2005 Sb. se dále zabývá zákazy, omezeními a povinnostmi osob, které tabákové výrobky prodávají. V § 4-7 tohoto zákona je obsaženo snad nejzásadnější omezení, které prodej tabákových výrobků zakazuje osobám mladším 18 let. V souvislosti s tím zakazuje veškeré formy prodeje, při kterých není možno ověřit věk kupujících, včetně prodejních automatů, ke kterým mají mladiství volný přístup. Tyto automaty, pokud jsou tedy umístěny v prostoru, do kterého mají přístup pouze dospělí, vysloveně zakázány nejsou. Prodej tabákových výrobků je dále zakázán na kulturních, společenských a sportovních akcích, určených pro osoby mladší 18 let. Pro provozovatele plyne z tohoto zákona povinnost, umístit v místech prodeje tabákových výrobků viditelný text, který zákazníky o zákazu prodeje těchto produktů informuje. Nápis musí být v českém jazyce a velikost písma nejméně 5 cm. Tento zákon rovněž uvádí v praxi jeden z požadavků FCTC,

---

⁶² ČESKO. *Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních*. In: Sbirka zákonů. 26. 9. 2003. § 133. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-353>.

a to zákaz prodeje potravin či hraček, které se svým tvarem a vzhledem tabákovým výrobkům podobají.⁶³

2.9 Účinnost regulace tabákových výrobků

Po výčtu regulací plynoucích ze zákonů ČR, které jsou značnou měrou ovlivněny právem EU, je vhodné zaměřit se na jejich účinnost. Česká republika, potažmo česká společnost, je obecně vnímána jako velmi liberální, co se kouření a konzumace alkoholu týče. Například studie společnosti EPICENTER Institute z roku 2016 označila ČR jako „přístav svobody“ a zařadila ji v souvislosti s přístupem ke kouření a alkoholu k nejsvobodnějším státům v celé EU.⁶⁴ To je do jisté míry dáno historickým vývojem země zejména v souvislosti se změnou režimu v roce 1989. Hana Sovinová a Ladislav Csémy v publikaci *Kouření cigaret a pití alkoholu v ČR* uvádějí: „Část české společnosti stále vnímá opatření omezující kouření jako omezování osobní svobody“.⁶⁵

Zpráva o zdraví obyvatelstva z roku 2014 udává, že v ČR kouří v posledních letech odhadem 30 % populace, což představuje přibližně 3 miliony osob.⁶⁶ Výzkumná zpráva MUDr. Hany Sovinové z roku 2012 zabývající se vývojem prevalence kuřáctví v ČR uvádí, že počet kuřáků se pohybuje stabilně mezi 28 % až 32 %. Z výzkumu není patrný trend, který by z dlouhodobého hlediska signalizoval významnější pokles kuřáctví. To potvrzuje i fakt, že údaje naměřené v roce 1997, od kterého výzkum začal, se neliší od

---

⁶³ ČESKO. *Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů*. In: Sběrka zákonů. 19. 8. 2005. § 3-7. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-379>.

⁶⁴ Prague Daily Monitor. *Study: Czechs have most liberal approach to alcohol, cigarettes*. [online]. Duben 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupný z: <http://praguemonitor.com/2016/04/04/study-czechs-have-most-liberal-approach-alcohol-cigarettes>.

⁶⁵ SOVINOVÁ, Hana a Ladislav CSÉMY. *Kouření cigaret a pití alkoholu v České republice*. Praha: Státní zdravotní ústav, 2003. s. 17. ISBN 80-7071-230-9.

⁶⁶ Ministerstvo zdravotnictví ČR. *Zpráva o zdraví obyvatel České republiky 2014*. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2014. ISBN 978-80-85047-49-3. Dostupný z: [file:///D:/Zpr%C3%A1va_o_zdrav%C3%AD_obyvatel_%C4%8CR_2014%20\(4\).pdf](file:///D:/Zpr%C3%A1va_o_zdrav%C3%AD_obyvatel_%C4%8CR_2014%20(4).pdf).

údajů získaných v roce 2011. Z toho je možné soudit, že úsilí společnosti a s ním spojené **regulace** omezující spotřebu tabákových výrobků **nepřináší pozitivní výsledky**.

Podle Sovinové dosud přijatá opatření ke snížení počtu kuřáků a spotřeby tabákových výrobků nepřispěla. Česká společnost prošla od devadesátých let poměrně složitým ekonomickým vývojem, během něhož se tabákové výrobky pro spotřebitele stávaly někdy více a někdy méně dostupné. Toto kolísání je způsobeno zejména nerovnoměrným vývojem reálných mezd a různou kupní silou obyvatelstva v jednotlivých obdobích, kdy dochází i k poměrně častým změnám v preferencích při spotřebě. V důsledku toho se podíl kuřáků a zároveň podíl spotřeby tabáku ve společnosti stále mění a kolísá.⁶⁷ Vliv ekonomického vývoje na spotřebu tabáku je patrný z obrázku č. 10 v příloze J, který znázorňuje spotřebu cigaret na 1 obyvatele v ČR mezi lety 1989 až 2014. Je zřejmé, že spotřeba cigaret v období hospodářského útlumu klesá (např. v letech 2008 až 2013) a s ekonomickým růstem opět stoupá (např. rok 2014). O tom svědčí i údaje o celkovém tuzemském trhu s cigaretami (obrázek č. 11 v příloze J), který od roku 2013 do roku 2015 zaznamenal nárůst prodaných cigaret o 600 milionů kusů.

Z výzkumu Sovinové dále stojí za zmínku například údaj o věkovém složení kuřáků. Skupina osob ve věku 15–24 let se na celkové kouřící populaci podílí zhruba 44,7 %, přičemž s přibývajícím věkem tento podíl klesá. Značná část této populace uvedla, že kouří jiné tabákové výrobky než cigarety, což je dáno jejich vysokou cenou, na kterou tito lidé nemají zpravidla dostatek financí. Přecházejí tedy na levnější výrobky. Dále bylo zjištěno, že tabákovému kouří na pracovišti je vystaveno 19,6 % nekuřáků, což odporuje platné legislativě, podle které je zaměstnavatel takovýmto osobám povinen nekuřácké prostředí zajistit. Mezi lety 2000–2011 se také nezměnil počet osob, které jsou nuceny pobývat v zakouřeném prostředí. Tuto skutečnost přiznalo celkem 29,8 % dotázaných. Z toho lze konstatovat, že zákazy kouření v prostorách, kam mají přístup nekuřáci, také nelze pokládat za efektivní. Již dlouhodobě stabilní podporu má úplný zákaz kouření

---

⁶⁷ SOVINOVÁ, Hana, et. al. *Výzkumná zpráva: Vývoj prevalence kuřáctví v dospělé populaci ČR (období 1997-2011)*. Praha: Státní zdravotní ústav, 2012. Dostupný z: <http://www.szu.cz/uploads/documents/czpz/zavislosti/koureni/zprava-kuractvi-2011.pdf>.

v restauracích, se kterým podle průzkumu souhlasí 68,4 % občanů ČR. Ze zprávy také vyplynulo, že celkem 67,9 % kuřáků byly prodány cigarety ještě před dovršením 18 let, což svědčí o častém porušování zákazu prodeje tabákových výrobků nezletilým. Z uvedených statistik je možno soudit, že platná legislativa není příliš efektivním způsobem vymáhána. Otázkou proto zůstává, jestli je vhodným řešením v boji proti tabákové epidemii zavádět stále nové regulace a opatření, když není v dostatečné míře zajištěno dodržování a vymáhání těch starých.⁶⁸

V ČR je pro zdanění tabákových výrobků používán smíšený model spotřebních daní. Výslednou daň tvoří součet pevné a procentní složky, přičemž její konečná hodnota je dále porovnávána s minimální hodnotou spotřební daně. Toto daňové minimum je účinným fiskálním nástrojem, jelikož má pozitivní dopad na příjmy státního rozpočtu, nicméně v oblasti regulace tabákových výrobků představuje poměrně problematický faktor. To vyplývá ze skutečnosti, že zhruba dvě třetiny cigaret na trhu se pohybují pod hranicí minimální spotřební daně. Celková vypočtená daň je zpravidla u levnějších značek cigaret nižší než přípustné minimální zdanění. Tím pádem téměř dvě třetiny prodaných cigaret na českém trhu jsou zdaňovány prostřednictvím minimální spotřební daně. V důsledku toho dochází k tzv. daňové distorzi, kterou způsobuje procentní složka daně. Vlivem vyšší reálné sazby daně u krabiček cigaret dražších než 80 Kč, která podstatně zvyšuje cenu těchto cigaret, dochází k tzv. downtradingu. To znamená, že spotřebitelé přecházejí od dražších cigaret k levnějším substitutům. Podle Centra ekonomických a tržních analýz (dále jen CETA) však distorze způsobená daní ze spotřeby nemá smysl, neboť primárním cílem spotřebních daní je regulace spotřeby. Dodatečně zdanit dražší výrobky je rolí DPH. Kromě nižších daňových příjmů způsobených poklesem prodeje dražších cigaret je současný přístup také v rozporu s cíli veřejného zdravotnictví, neboť tabákové výrobky škodí lidskému zdraví stejně, a to bez ohledu na jejich cenu. V důsledku neustálého zvyšování rozdílu ve zdanění cigaret a jejich substitutů se výrazně zvyšuje spotřeba jemně řezaného tabáku. Jeho podíl na celkovém počtu cigaret uvolněných do oběhu vzrostl mezi

---

⁶⁸ SOVINOVA, Hana, et. al. *Výzkumná zpráva: Vývoj prevalence kuřáctví v dospělé populaci ČR (období 1997-2011)*. Praha: Státní zdravotní ústav, 2012. Dostupný z: <http://www.szu.cz/uploads/documents/czsp/zavislosti/koureni/zprava-kuractvi-2011.pdf>.

lety 2008 až 2013 z 1,7 % na 10,3 %, přičemž spotřeba tohoto tabáku nadále roste. Jedná se o velmi atraktivní tabákový výrobek především pro sociálně slabší obyvatele a mladistvé, neboť zdanění jedné, ručně ubalené cigarety je až o 50 % nižší než u standardní, průmyslově vyrobené cigarety.

Dalším problémem zdanění spotřeby tabáku v ČR je nestabilita. Výše sazeb spotřební daně na tabákové výrobky se od roku 2004 změnila jedenáctkrát, přičemž proces legislativních změn nebyl vždy předvídatelný a transparentní. Nárůst daňových sazeb vede ve svém důsledku k poměrně logické reakci ze strany výrobců a prodejců tabákových výrobků, která spočívá v předzásobení se výrobky ještě před termínem účinnosti vyšší daně. Tabákové společnosti prováděly objemné jednorázové nákupy zboží, které mnohdy uváděly na trh i 10 měsíců po zavedení nových sazeb. Vzhledem k tomu, že stát dříve dovozoval výrobkům a prodejcům předzásobit se na libovolně dlouhou dobu, přicházela státní kasa o značné příjmy. Regulaci předzásobení, omezující prodej výrobků se starou daní na tři měsíce, sice zavedla novela zákona o spotřebních daních v roce 2014, nicméně předmětem regulace nejsou všechny tabákové výrobky. Novela se vztahuje pouze na cigarety, což ještě více zvýhodňuje jejich substituty. Zejména pak tabák ke kouření, jehož předzásobení v současnosti nijak regulováno není. To ještě více povede k nárůstu spotřeby řezaného tabáku na úkor cigaret a s tím spojeným nižším daňovým výnosem. Podle FCTC jsou cenová a daňová opatření v oblasti regulace tabáku velmi účinnými nástroji, s čímž souhlasí i studie CETA. Nicméně současný model spotřebního zdanění tomu neodpovídá, neboť výrazným způsobem zvýhodňuje substituty cigaret (především řezaný tabák), motivuje k daňovým únikům, **neplní fiskální účel a ani samotnou podstatu regulace tabákových výrobků.**⁶⁹

---

⁶⁹ FIDLER, Pavel, et.al. *Zdanění spotřeby v České republice (pohonné hmoty, tabák, alkohol, pivo, víno)*. Praha: Centrum ekonomických a tržních analýz, 2015. Dostupný z: http://eceta.cz/wp-content/uploads/2015/03/STUDIE_SPD_03.2015.pdf.

3. Profil společnosti Philip Morris

Společnost Philip Morris ČR a. s. (dále jen PM), tvořící součást nadnárodní skupiny Philip Morris International Inc. (dále jen PMI), je v současnosti největším prodejcem a výrobcem tabákových výrobků na území ČR. V současnosti je vlastníkem 99% obchodního podílu dceřiné společnosti Philip Morris Slovakia s. r. o, která je registrovaná na Slovensku. Společnost sídlí v Kutné Hoře, kde se také nachází její továrna na výrobu tabákových výrobků. V této továrně, která je mimochodem jedinou továrnou na výrobu tabáku v ČR, jsou vyráběny tabákové výrobky nejen pro český a slovenský trh, ale i pro dalších 55 trhů po celém světě. PM do rozšiřování a modernizace kutnohorské továrny značně investuje. Od roku 1992 se díky investicím v řádu několika miliard korun podařilo zvýšit výrobní kapacitu z 6,5 miliard ročně na více než 40 miliard ročně vyrobených cigaret v současnosti. Kutnohorská továrna se tak stala jednou z nejmodernějších a nejkompaktnějších výroben v rámci skupiny PMI.

Historie zpracování tabáku v Kutné Hoře sahá až do roku 1812, kdy byla do místního původně cisterciáckého kláštera přesunuta výroba z tabákových továren v Praze a Golčově Jeníkově. Od té doby význam fabriky pro tabákový průmysl v českých zemích rostl. Pro PM je však zásadní až rok 1987, kdy došlo mezi zástupci PMI a Československého tabákového průmyslu Kutná Hora k podpisu licenční dohody o výrobě značky Marlboro. Ta zaznamenala na tuzemském trhu velký úspěch a stala se příležitostí pro zahraniční investice ze strany PMI, které vedly ke zdokonalení výrobního procesu a zároveň k poskytnutí odborných znalostí v oblasti procesů technologických. Další milník v historii společnosti v Čechách představoval rok 1992, kdy tehdejší vláda oznámila záměr privatizovat tabákový průmysl. Výběrové řízení, které bylo v souvislosti s tím vyhlášeno, vyhrála právě americká společnost PMI. Celková investice na nákup akcií státního podniku Tabák, a. s. dosáhla hodnoty přesahující 420 milionů dolarů a zajistila společnosti většinový podíl v privatizovaném podniku. Zajímavostí je, že tato investice je druhou

největší zahraniční investicí v období ekonomické transformace ČR v 90. letech minulého století a zároveň největší americkou investicí ve střední Evropě.⁷⁰

Během 25 let svého působení v ČR navýšila společnost PM počet svých zaměstnanců z 595 v roce 1992 na více než 1 100 v současnosti. Podle údajů z roku 2014 patří společnost mezi 100 největších společností v tuzemsku (dle výše zisku) a tomtéž roce zároveň obsadila 16. místo v žebříčku firem podle výše odvedené daně z příjmu právnických osob (PM odvedl přes půl miliardy korun). Kutnohorský PM je také ceněným zaměstnavatelem. Za svůj přístup k zaměstnancům, kterým poskytuje vynikající zaměstnanecké podmínky a pečuje o jejich profesní růst, získala společnost v roce 2015 prestižní ocenění „Top Employer Czech Republic 2015“. PM deklaruje čtyři základní cíle, kterými se při své podnikatelské činnosti řídí:

- splnit očekávání dospělých kuřáků prostřednictvím nabídky inovativních tabákových výrobků té nejvyšší možné kvality v jimi preferované cenové kategorii,
- generovat co nejvyšší výnosy pro naše akcionáře prostřednictvím růstu příjmů, objemu, zisku a peněžních toků a vyrovnaného programu výkupu dividend a akcií,
- snížit riziko způsobené tabákovými výrobky prostřednictvím podpory komplexní regulace a vývoje výrobků s potenciálně sníženým rizikem vzniku onemocnění souvisejících s kouřením,
- být odpovědnou společností a řídit obchody co nejpoctivěji.⁷¹

Společnost operuje na tuzemském trhu v pozici **monopolního výrobce**, neboť kutnohorská továrna je jediným závodem v ČR na výrobu tabáku. Jiná je situace na trhu prodejců. Zde již PM čelí konkurenci, kterou představují zejména další tři nadnárodní tabákové společnosti. Součet tržních podílů těchto firem (společně s PM) dosáhl v roce 2014 hodnoty 97,2 %. Jedná se tedy o oligopolní trh, přičemž **postavení PM mezi těmito prodejci je možno označit za dominantní**. To je dáno nejen celkovým podílem na trhu

---

⁷⁰ Výroční zpráva společnosti PM z roku 2011.

⁷¹ Philip Morris International Management SA. *Naše cíle*. [online]. [cit. 2016-03-4]. Dostupné z: http://www.pmi.com/cs_cz/about_us/philip_morris_cr_overview/pages/goals.aspx.

(45,9 % v roce 2015) či výší čistého zisku, ale také tím, že společnost má na českém trhu značný vliv na cenu cigaret. Konkurenti zpravidla při stanovování cen svých výrobků čekají na reakci PM a na základě toho následně jednají. Základní údaje o tržních podílech, tržbách, prodejních nákladech a čistých ziscích jednotlivých společností za rok 2014 v porovnání s PM poskytuje tabulka č. 4. Z uvedených údajů je zřejmé, že PM dosahuje oproti konkurenčním firmám výrazně vyššího zisku.

Tabulka 4: Vybrané ekonomické ukazatele tabákových firem v ČR

Text	British American Tobacco (Czech Republic), s. r. o.	JT International spol. s. r. o.	Imperial Tobacco CR s. r. o.	PM
Tržní podíl (%)	20,7	14,0	15,1	47,4
Tržby z prodeje (mld. Kč)	11,8	8,6	11,4	14
Náklady na prodej (mld. Kč)	10,5	8,0	10,4	9,3
Čistý zisk (mil. Kč)	271,8	27,3	447,8	2255

Zdroj: Výroční zprávy společností za rok 2014. Vlastní zpracování.

3.1 Produkty Philip Morris

Společnost PMI v současnosti vlastní zhruba 7 z 15 hlavních světových značek tabákových výrobků. Největší globální značkou firmy je značka Marlboro, která se v roce 2015 umístila v žebříčku nejhodnotnějších značek světa (BrandZ) na desátém místě. Podle společnosti Millward Brown, zabývající se průzkumy trhů, dosáhla její hodnota 80 miliard amerických dolarů.⁷² Na českém trhu poskytuje PM v současnosti 8 značek cigaret, které

⁷² Apple Overtakes Google For The Top Spot In The 10th Annual BrandZ™ Top 100 Most Valuable Global Brands Ranking. PR Newswire Asia [online]. Květen 2015 [cit. 2016-04-25]. ProQuest Central.

jsou zobrazeny na obrázku č. 3. Cigarety těchto značek jsou dostupné ve více než 46 různých provedeních a variantách.

Obrázek 3: Značky cigaret společnosti PM

Zdroj: Výroční zpráva společnosti PM z roku 2015.

PM dělí své značky do tří segmentů. Nejdražší a nejkvalitnější je tzv. prémiový segment, do kterého patří cigarety značky Marlboro. Vedle klasických „červených“ Marlboro Red jsou k dostání varianty s nižším obsahem škodlivých látek (Marlboro Gold Original), s mentolovou příchutí (Marlboro White Mint) či s různými ochucenými kapslemi (Marlboro Fuse Beyond).

Tzv. střední segment reprezentují cigarety L&M a regionální značka Petra. L&M zaznamenává značný úspěch nejen ve světě, ale i na domácím trhu, kde v roce 2015 překonala hodnota tržního podílu 10% hranici. Za tímto úspěchem stojí především varianta L&M Double Forward, obsahující filtr s borůvkovou a mentolovou příchutí, a také L&M Loft, které jsou tenčí než standardní cigarety, ale zároveň širší než cigarety „slim“. Pokud jde o značku Petra, která je typická především pro český a slovenský trh, je dostupná v červené (silnější) a modré (slabší) variantě.

Třetí segment tvoří značky levných cigaret. Mezi ně PM řadí regionální značku Red&White, typickou pro střední Evropu a dále značku RGD. Prodej a distribuci této značky zajišťuje PM na českém a slovenském trhu od roku 2008 na základě dohody o spolupráci s firmou China National Tobacco Corporation. V roce 2014 byla mezi těmito firmami podepsána nová sublicenční smlouva a PM získal na tuzemském a slovenském trhu plnou rozhodovací pravomoc nad touto značkou. RGD bylo postupně integrováno do

portfolia značek PM a začalo se zahrnovat do tržního podílu a vykazovaných objemů prodeje.

Do portfolia dále patří značky: Philip Morris, Sparta (regionální česká značka), Chesterfield. Dříve se na českém trhu prodávaly také další značky společnosti PM jako např. Next a START. Tyto však byly postupem času z domácího trhu staženy.⁷³

3.2 Philip Morris a zákazy kouření

Společnost PM patří k zastáncům zákazu kouření, nicméně jen na místech, kam lidé chodit musí. Mezi tato místa společnost řadí nemocnice, školy, vozidla veřejné dopravy a obchody nabízející veřejné služby (např. obchodní domy, banky a pošty). Zdůrazňuje také potřebu udržet jakousi rovnováhu mezi ochranou nekuřáků před pasivním kouřením a zachováním některých veřejných míst, na kterých by bylo možno kouřit. Jako příklad uvádí venkovní prostory, neboť zde je koncentrace tabákového kouře tak malá, že negativní vliv na zdraví přítomných osob nelze s určitostí dokázat. Výjimkou by však měly být oblasti určené výhradně pro děti a místa, kde by kouření mohlo být nebezpečné.

PM podporuje současnou právní úpravu, která dovoluje soukromým majitelům zvolit si, zda bude jejich podnik kuřácký, či nekuřácký. Je toho názoru, že pokud je zařízení označeno oznámením, které zákazníka předem informuje, o jaký typ podniku se vzhledem k zásadám kouření jedná, je čistě na rozhodnutí každého jedince, jestli do takového zařízení vstoupí či nikoli. Stejný názor má PM i na případné snahy omezit kouření na soukromých místech, jako např. v autech či v domácnostech. Jedná se podle něj o přílišný zásah do svobodného rozhodování obyvatel. Pokud chce stát „bojovat“ proti užívání tabákových výrobků i na takových místech, doporučuje PM zaměřit se spíše na zvýšení informovanosti a povědomí o škodlivosti tabáku, než na zákonnou úpravu.

Dále PM v souvislosti s regulací kouření na veřejných místech upozorňuje na skutečnost, že tabákové výrobky neustále procházejí vývojem a není vyloučeno, že v budoucnu kouř

---

⁷³ Výroční zpráva společnosti PM z let 2013-2015.

z těchto produktů bude obsahovat minimální, případně nulové množství škodlivých látek. Proto se domnívá, že vlády by tento proces měly brát v úvahu a do budoucna zajistit osvobození takovýchto výrobků od tabákových regulací.⁷⁴

V souvislosti s aktuální novelizací tzv. „protikuřáckého zákona“ stojí za zmínku, že již vládní schválení této novely, mělo na firmu PM významný vliv. Hodnota akcií společnosti PM (BAATABAK) na Burze cenných papírů Praha klesla o 1,65 %.⁷⁵ Dále při projednávání novely tohoto zákona v poslanecké sněmovně v říjnu roku 2015, upozornily Hospodářské noviny (dále jen HN) na, podle nich, již „tradiční“ lobby tabákových firem a zmínily se i o kutnohorském PM. Profesionální lobbista najatý (nejmenovanou) tabákovou firmou pro HN uvedl. „*Dnes si vytipujeme poslance, kteří jsou například z regionu, kde výrobce sídlí a zaměstnává lidi. Pravicovým politikům argumentujeme omezením svobody podnikání. Ti levicoví zase slyší na odboráře a varování před propuštěním*“.⁷⁶ Na základě tohoto vyjádření provedly HN anketu mezi poslanci a položily jim otázku, zda navrhanou novelu „protikuřáckého zákona“ podpoří. Z výsledků ankety vyplynulo, že ačkoli velká část poslanců ČSSD byla pro, odmítavě se proti novele postavili právě poslanci ze Středočeského kraje, kde se továrna společnosti PM nachází.

3.3 Philip Morris a zdanění

Společnost PM podporuje takovou fiskální politiku, která slouží jak ke generování příjmů do státního rozpočtu, tak i k ochraně veřejného zdraví. V tomto ohledu označuje daňová a cenová opatření jako klíčovou složku komplexní tabákové politiky. Nicméně se stává

---

⁷⁴ Philip Morris International Management SA. *Regulace kouření na veřejných místech*. [online]. [cit. 2016-03-4]. Dostupné z: http://www.pmi.com/cs_cz/tobacco_regulation/regulating_tobacco_products/public_place_smoking/pages/public_place_smoking.aspx.

⁷⁵ Fio banka, a. s. *Vláda schválila návrh úplného zákazu kouření v restauracích a regulaci cen nápojů*. [online] Červen 2015 [cit. 2016-02-18]. Dostupný z: <http://www.fio.cz/zpravodajstvi/zpravy-z-burzy/163671-vlada-schvalila-navrh-uplneho-zakazu-koureni-v-restauracich-a-regulaci-cen-napoju>.

⁷⁶ Hospodářské noviny. *Sněmovnu zasáhly lobbistické manévry. Proti omezení hazardu a zákazu kouření*. [online]. Říjen 2015 [cit. 2016-02-20]. ISSN 1213-7693. Dostupný z: <http://archiv.ihned.cz/c1-64742510-snemovnu-zasahly-lobbisticke-manevry-proti-omezeni-hazardu-a-zakazu-koureni>.

negativně k nadměrnému zvyšování spotřebních daní, které může cíle veřejného zdraví podkopat. Dále uvádí, že cena tabákových výrobků by měla být udržována v takové výši, aby tyto výrobky byly stále pro dospělé kuřáky dostupné. Sazby spotřebních daní by proto měly skutečně vyjadřovat kupní sílu tuzemských spotřebitelů a zároveň by neměly být výrazně odlišné od sazeb v sousedních zemích.

Společnost PM je významným kritikem pašování a ilegálního obchodu s tabákovými výrobky. Ačkoli uznává, že na černý trh má vliv mnoho faktorů, za klíčový považuje právě zvyšující se zdanění. Podle PM by vláda měla usilovně a s větší ochotou vymáhat zákony a kontrolovat své hranice. Jedině tak je možné, i za pravidelného navyšování spotřebních daní, dosáhnout výnosů, naplnit zdravotní cíle a zároveň i snížit riziko vzniku černých trhů s tabákovými výrobky. Společnost PM (stejně jako celá nadnárodní skupina PMI) proti nelegálnímu obchodu s cigaretami usilovně bojuje již celé roky, což se projevuje v aktivní spolupráci se státními i evropskými orgány. Odborníci společnosti kupříkladu pomáhají Celní správě při identifikaci a zajištění nelegálních cigaret. Na evropské úrovni se společný boj proti černému trhu zhmotnil v Dohodě o boji proti nezákonnému obchodu, která byla uzavřena mezi Evropskou komisí, členskými státy a PMI. Dohoda vychází z článku 15 FCTC, kterému se tato práce zabývala v kapitole č. 2.3.3. Díky spolupráci evropských orgánů a tabákové společnosti došlo k 85% snížení objemu zabavených, padělaných a pašovaných cigaret z produkce PMI. Zavřeno bylo přes 87 nelegálních továren. Pozitivním přínosem se stalo proškolení zhruba 37 tisíců zaměstnanců a 7 tisíců policistů a celníků napříč celou EU. „*Během tohoto období měly orgány EU volný a neomezený přístup k našim výrobním údajům a údajům o našich distribučních tocích*“⁷⁷, poznamenal k dohodě viceprezident PMI pro boj proti nezákonnému obchodu Alvis Giustiniani.

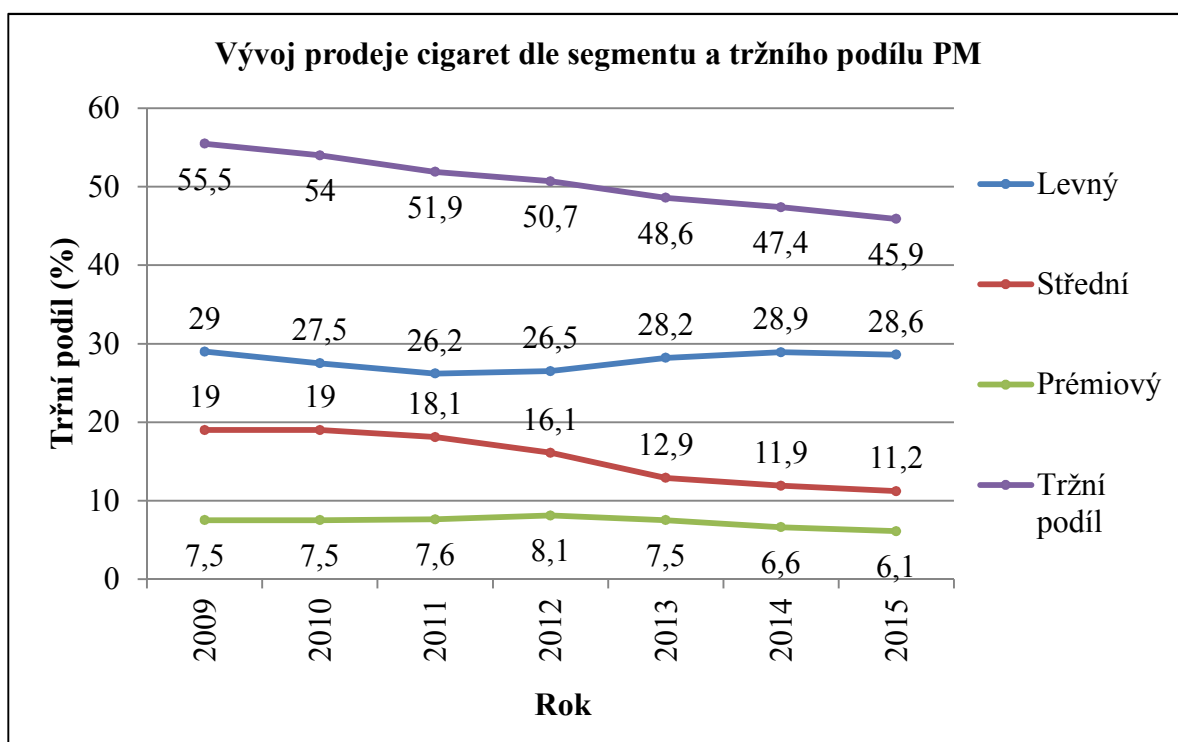
Mnohem důležitější, než samotná výše sazeb spotřebních daní, je však podle PM zavést vhodný daňový systém. A to takový, který by nepřesouval poptávku po tabákových výrobcích směrem k méně zdaněným cigaretám či jiným alternativám těchto výrobků. V souvislosti s tím dále uvádí, že tento přesun na levnější značky je přímo v rozporu

---

⁷⁷ TÝDEN.cz. *Philip Morris má stejný postoj k pašování tabáku jako EU*. [online]. Březen 2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupný z: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/philip-morris-ma-stejny-postoj-k-pasovani-tabaku-jako-eu_374746.html.

s deklarovaným záměrem ochrany veřejného zdraví, jelikož počet kuřáků v konečné fázi neubude. Proto PM podporuje takové daňové systémy, které využívají daně z jednotkového množství, minimální spotřební daně či sjednocené daňové sazby na cigarety i jiné tabákové výrobky určené ke kouření (například jemně řezaný tabák).⁷⁸

Tento **efekt v podobě přechodu k levnějším značkám a cigaretovým alternativám**, jako jsou například e-cigarety, či jemně řezaný tabák, ze kterého si zákazníci balí cigarety vlastnoručně, je patrný i na výsledcích prodeje společnosti PM v posledních letech. Vývoj prodeje cigaret podle segmentů a vývoj tržního podílu společnosti PM v ČR znázorňuje graf na obrázku č. 4.

Obrázek 4: Vývoj prodeje cigaret dle segmentu a tržního podílu PM

Zdroj: Výroční zprávy společnosti PM z let 2009–2015. Vlastní zpracování.

⁷⁸ Philip Morris International Management SA. *Zdanění tabáku*. [online]. [cit. 2016-03-5]. Dostupné z: http://www.pmi.com/cs_cz/tobacco_regulation/tobacco_taxation/pages/tobacco_taxation.aspx.

Z grafu je zřejmý trend poklesu prodeje dražších cigaret ze středního a prémiového segmentu a naopak pozvolný růst prodeje levnějších značek. Výrazně **klesá** také **tržní podíl** společnosti, který se během šesti let snížil o necelých 10 %. V roce 2011 generální ředitel společnosti PM v ČR uvedl: „*Navzdory mírnému zlepšení našich finančních výsledků v důsledku zvýšení prodejních cen v roce 2010 a v prvním pololetí roku 2011 zůstává náš odbyt pod tlakem z důvodu pokračujícího přechodu spotřebitelů k tabáku pro ruční výrobu cigaret a k levným značkám, které nyní představují dvě třetiny celkového trhu v České republice.*“⁷⁹ Dále dodal, že společnost se zaměří na posílení své pozice právě v tomto levném segmentu.

Výroční zpráva společnosti PM z roku 2015 uvádí, že trh s jemně řezaným tabákem, který oproti cigaretám podléhá mnohem menšímu zdanění, dynamicky roste. PM na tento růst reagoval rozšířením portfolia svých značek na tomto trhu a jemně řezaný tabák značky RGD a Chesterfield doplnil o tabáky LM (střední segment) a Marlboro (prémiový segment), čímž se mu podařilo zvýšit tržní podíl na celkovém trhu s jemně řezaným tabákem o více než 3 %.⁸⁰

Vzhledem ke stále většímu zdanění tradičních cigaret, jejichž cena neustále roste, je patrný přechod spotřebitelů nejen, k již zmíněnému jemně řezanému tabáku, ale také k elektronickým cigaretám. Na trhu s těmito výrobky však společnost PM neoperuje. To dokazuje vyjádření Martina Hlaváčka, ředitele vnějších vztahů firmy PM, pro HN z roku 2013, ve kterém uvedl: „*Společnost Philip Morris není aktivní v segmentu elektronických cigaret, ani v České republice ani jinde na světě.*“⁸¹ Firma jde svojí vlastní cestou, což dokazují další Hlaváčkovy slova: „*Zaměřujeme se na vývoj tabákových výrobků, u kterých*

---

⁷⁹ Philip Morris ČR, a. s. *Tisková zpráva: Philip Morris ČR a.s. zveřejňuje finanční výsledky za třetí čtvrtletí a prvních devět měsíců roku 2011*. Kutná Hora: představenstvo Philip Morris ČR a. s, 11. 11. 2011.

⁸⁰ Výroční zpráva společnosti PM za rok 2015.

⁸¹ Hospodářské noviny. *Philip Morris jde proti proudu. Elektronickým cigaretám nevěří, vyvíjí zdravější klasickou*. [online]. Říjen 2013 [cit. 2016-04-18]. ISSN 1213-7693. Dostupný z: <http://byznys.ihned.cz/c1-60938980-philip-morris-jde-proti-proudu-elektronickym-cigaretam-neveri-vyvijji-zdravejsi-klasickou>.

je vědecky podloženo, že snižují riziko chorob způsobených kouřením, a které jsou přijatelné pro dospělé kuřáky jako alternativa k tradičním cigaretám.“⁸²

Společnost PM odvedla do státního rozpočtu v roce 2015 na spotřebních daních a DPH přibližně 4,5 miliardy Kč. Na vývoji těchto odvodů od roku 2012, uvedené v tabulce č. 5, je na první pohled zřejmý efekt předzásobení v roce 2013, který byl již zmíněn v kapitolách č. 2.4.2 a 2.9. Společnost v tomto roce nakoupila o téměř 54 % více tabákových nálepek v porovnání s rokem předchozím. Nutno dodat, že i když tento efekt zajistil společnosti do příštích let nižší odvody na spotřebních daních, sama usilovala o jeho regulaci. Spolupráce tabákových firem s vládou vedla v roce 2014 k přijetí regulace, která omezila předzásobení se kolky na maximálně tři měsíce po zvýšení sazeb spotřební daně na tabák.

Tabulka 5: Vývoj odvodů spotřební daně a DPH v letech 2012-2015

Text	2012	2013	2014	2015
Spotřební daň (mil. Kč)	7475	11463	2371	4441
DPH (mil. Kč)	470	436	705	111
CELKEM (mil. Kč)	7945	11899	3076	4552

Zdroj: Výroční zprávy společnosti PM z let 2012-2015.

3.4 Philip Morris a výroba

V oblasti regulace výroby tabákových výrobků, společnost PM podporuje nařízení, podle nichž jsou výrobci tabáku povinni informovat o všech přísadách, které při výrobě tabákových výrobků používají. Nicméně tato regulace by tabákovým firmám měla zaručit ochranu před vyzrazením jedinečných receptur jednotlivých značek výrobků, které představují obchodní tajemství. Únik těchto informací by zvýhodnil konkurenty, a zároveň by napomohl ilegálním výrobcům při padělání cigaret. PM na svých oficiálních

---

⁸² Hospodářské noviny. *Philip Morris jde proti proudu. Elektronickým cigaretám nevěří, vyvíjí zdravější klasickou.* [online]. Říjen 2013 [cit. 2016-04-18]. ISSN 1213-7693. Dostupný z: <http://byznys.ihned.cz/c1-60938980-philip-morris-jde-proti-proudu-elektronickym-cigaretam-neveri-vyviji-zdravejsi-klasickou>.

internetových stránkách uvádí detailní informace o jednotlivých přísadách veškerých svých značek a variant cigaret, a to už po mnoho let. Příklad seznamu jednotlivých složek cigaret L&M Blue Label je uveden jako obrázek č. 12 v příloze K.

Společnost PM nesouhlasí s plánovaným zákazem výroby a prodeje ochucených cigaret, neboť se domnívá, že výrobce by neměl být nucen nabízet spotřebitelům výrobky, které nechtějí a kuřákům odepírat koupi produktu, který se jim líbí. Odkazuje se přitom na zkušenosti ze zemí, které tuto regulaci již zavedly (např. Velká Británie, Čína, Kanada). Zákaz ochucených cigaret v těchto státech ke snížení počtu kuřáků žádným významným způsobem nepřispěl. Spotřebitelé se přesunuli ke standartním, neochuceným cigaretám.⁸³

Společnost PM realizovala v roce 2015 rozsáhlou investici do provozu zpracování tabáku. Díky tomu bude v brzké době schopna v kutnohorské továrně zpracovávat všechny stávající druhy surového tabáku. Instalovány budou také tzv. přípravný příchutí, ve kterých se produkují všechny typy tabákových příchutí. Do výroby bylo také zařazeno několik nejmodernějších balících linek, které dokáží zhotovit různé formáty výrobků, a zároveň jsou schopny na změnu výroby rychle reagovat. Podle PM tato investice poskytne společnosti konkurenční výhodu v podobě vysoké flexibility a pohotové reakce na měnící se poptávku. Nutno dodat, že dosahované objemy produkce jsou dlouhodobě pod hranicí celkové výrobní kapacity kutnohorské továrny.⁸⁴

V souvislosti s výrobou cigaret řešila firma PM v roce 2011 otázku týkající se zavedení tzv. Lower Ignition Propensity Cigarette (dále jen LIP). Jedná se o cigarety se sníženou náchylností ke vznícení, které mají za cíl snížit riziko požárů vzniklých v důsledku kouření. Výroba těchto cigaret byla zanesena do normy ISO 12863:2010 a EN 16156:2010. Od 17. listopadu 2011 se prodej cigaret, které tento standard nespĺňovaly, zakázal. PM aktivně spolupracoval s obchodníky a pomáhal jim při správné organizaci zásob. Své výrobky, které již obsahovaly nové LIP cigaret, pro přehlednost opatřil

---

⁸³ Philip Morris International Management SA. *Regulace přísad*. [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.pmi.com/cs_cz/tobacco_regulation/regulating_tobacco_products/regulation_of_ingredients/packages/regulation_of_ingredients.aspx.

⁸⁴ Výroční zpráva společnosti PM za rok 2015.

odtrhovací páskou se dvěma pruhy (v případě lokálních značek, např. Sparta, Petra), nebo nápisem „PMI“ na této pásce (v případě firemních značek, např. L&M či Marlboro.) Cigarety značky START, které nebyly opatřeny ochrannou polypropylenovou fólií, označila firma hvězdičkou umístěnou na spodku krabičky. PM spolu s dalšími tabákovými společnostmi, operujícími na českém trhu, dále informoval prodejce o novém opatření a jeho specifických formou letáku, který byl obchodníkům zaslán již v červnu 2011.⁸⁵

3.5 Změna provozního modelu ve výrobě

Významným milníkem se pro společnost PM stal 1. leden 2015. Od tohoto data společnost změnila svůj dosavadní provozní model v oblasti výroby. PM dříve působil jako smluvní výrobce, který dalším dceřiným pobočkám, patřícím pod americký koncern PMI, prodával hotové výrobky. Od roku 2015 však již působí jako poskytovatel výrobních služeb a sesterským firmám poskytuje pouze služby s výrobou cigaret spojené. PM tedy nově pronajímá zájemcům o výrobu své stroje, pracovní sílu a know-how. Zároveň přestal vyvážet vyrobené cigarety, a tím pádem nadále nevykazuje exportní prodeje, které nahradily poplatky za výrobní služby. Společnost si od změny výrobního modelu slibuje zvýšení konkurenceschopnosti, flexibility a maximalizaci výkonnosti. Tato změna se podstatným způsobem projevila na finanční situaci podniku, která v posledních letech nebyla zrovna příznivá. Důvodem bylo hned několik faktorů. (Následující text je podložen údaji v tabulce č. 15 v příloze L).

Společnosti PM v minulých letech výrazně **klesal objem prodaných cigaret na českém trhu**. Mezi lety 2010 až 2013 klesl odbyt v tuzemsku o téměř 21 % (cca 2,1 miliard kusů cigaret), zatímco na Slovensku, ve stejném časovém období, o zhruba 5 %. Značný vliv na tento pokles měla odeznívající finanční krize z let 2008 a 2009 a následný hospodářský útlum v letech 2012 a 2013. Recese se odrazila v nárůstu nezaměstnanosti, poklesu

---

⁸⁵ Philip Morris ČR a. s., *Informace o zavedení standardu LIP v ČR*. [online]. [cit. 2016-04-06]. Dostupný z: http://www.pmi.com/cs_cz/tobacco_regulation/regulating_tobacco_products/reduced_cigarette_ignition_prompensity/documents/LIP%20standard%20pro%20cigarety_Ceska%20republika.pdf.

koupěschopnosti a příjmů domácností, stejně jako zisků a investic firem. Celkový trh s cigaretami v ČR (viz obrázek č. 11 v příloze J) se v letech 2010 až 2013 snížil celkově o 1,3 miliardy kusů cigaret a ekvivalentů, což do jisté míry způsobilo právě pokles prodeje u společnosti PM na tuzemském trhu. Snížení odbytu dále umocnila rostoucí sazba spotřební daně a zvýšení základní sazby DPH o procentní bod na hodnotu 21 %, což podle PM mělo za následek přesun obchodu s cigaretami na černý trh. Jeho velikost se podle průzkumu KPMG, který využívá PM či Ministerstvo financí, odhaduje na 4,6 % celkového trhu s cigaretami (pro rok 2015), což odpovídá zhruba 46 milionům krabiček cigaret.⁸⁶

Uvedené faktory dále vedly (a stále vedou) k přesunu poptávky směrem k cigaretovým alternativám, jemně řezanému tabáku, a zároveň k poklesu prodeje cigaret místních značek z levného cenového segmentu (START, Petra). V důsledku toho přistoupil PM na konci roku 2013 k redukci výrobního portfolia. Cigarety Petra byly začleněny do značky L&M a cigarety Start RS v jejich „krátkém“ provedení podpořila světová značka Chesterfield (Start by Chesterfield). V případě cigaret Start KS (standartní velikost cigaret) došlo ke kompletní transformaci do značky Chesterfield KS. V září roku 2015 byly do značky Chesterfield zařazeny také dvě hlavní varianty cigaret značky Red&White.⁸⁷

Snižující se odbyt na českém trhu se společnost PM snažila kompenzovat mohutnou podporou exportu. Mezi lety 2010 až 2014 došlo k nárůstu vyvezených cigaret o téměř 50 %, což odpovídá 6,9 miliardám cigaret a ekvivalentů. V roce 2014 již celkem 61 % celkové produkce kutnohorské továrny připadlo na export. Je zřejmé, že na zvyšující se celkové tržby společnosti PM v letech 2010 až 2014 měly značný vliv právě tržby z vývozu. V roce 2014 se na celkových tržbách bez spotřební daně a DPH podílely 44 % (6,2 miliardy Kč). Se zvyšujícím se objemem exportu zaznamenala PM zároveň značný nárůst nákladů spojených s výrobou a prodejem výrobků. Jejich hodnota se od roku 2010

---

⁸⁶ KÜTNER, Dušan. Tabákové firmy čekají růst černého trhu. *E15, deník pro ekonomiku a byznys*. Praha: Mladá fronta a. s., 2016. ISSN 1803-4543.

⁸⁷ TÖVISI, András. *Řádná valná hromada akcionářů Philip Morris ČR a.s.* [online]. Kutná Hora: 2016. [cit. 2016-06-29]. Dostupný z: http://www.pmi.com/cs_cz/about_us/philip_morris_cr_shareholder_information/pages/radna_valna_hromada_akcionaru_philip_morris_cr_as_29_dubna_2016.pdf.

pravidelně zvyšovala a v roce 2014 dosáhla částky 9,3 miliard Kč (nárůst o 43 %). V důsledku toho nebyly ani příznivě vyvíjející se tržby, které byly podpořeny již zmíněnou cenovou politikou PM a vývojem měnového kurzu, schopny odvrátit klesající zisk společnosti v letech 2011 až 2013. Problém spojený s růstem nákladu byl ke konci roku 2014 vyřešen právě přechodem na nový výrobní model, v rámci něhož firma nevlastní materiál potřebný k produkci, a zároveň není ani vlastníkem hotových výrobků. V rámci toho byla rozprodána značná část zásob v hodnotě zhruba 1,8 miliardy Kč (snížení o téměř 86 %). Důsledek tohoto kroku byl patrný již v následujícím roce 2015. Náklady na výrobu a prodej byly zredukovány na částku 3,6 miliard Kč, což znamenalo snížení o téměř 39 % oproti roku 2014.

Ve 2. čtvrtletí roku 2013 došlo, dle informací ČSÚ, k oživení české ekonomiky, které dále sílilo v roce 2014. Podle nejnovějších informací o vývoji HDP z 1. čtvrtletí roku 2015 vzrostla ekonomika ČR meziročně o 4 %. Dle zprávy EU „European Economic Forecast: Winter 2016“ se celkový nárůst HDP za rok 2015 očekává ve výši 4,5 %. Tato hodnota činí z ČR jednu z nejrychleji rostoucích ekonomik v celé Unii. Podle zprávy je tento hospodářský růst zapříčiněn především silnou domácí poptávkou.⁸⁸ Ekonomická situace panující v ČR se projevila na růstu celkového trhu s cigaretami, který od roku 2013 vzrostl o 3 %, a to na 20,4 miliard kusů cigaret v roce 2015. Zvýšená poptávka po cigaretách se projevila i v prodeji společnosti PM, a to jak v ČR, tak i na Slovensku. Odbyt společnosti na tuzemském trhu vzrostl mezi lety 2013 až 2015 přibližně o 800 milionů kusů. Tato skutečnost měla pozitivní vliv na celkové hospodaření společnosti. Mimo jiné došlo k nárůstu tržeb v tuzemsku na 5,6 miliardy Kč (zhruba 10% zvýšení od roku 2013) a čistého zisku společnosti na 2,6 miliardy Kč (18% nárůst ve stejném období). Podle výroční zprávy společnosti PM za rok 2015 byl růst celkového trhu s cigaretami z části

---

⁸⁸ European Commission. *European Economic Forecast: Winter 2016*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016. ISSN 2443-8014. Dostupný z: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/eeip/pdf/ip020_en.pdf.

eliminován vyššími cenami, do kterých bylo promítnuto zvýšení sazeb spotřební daně z let 2014 a 2015.⁸⁹

Jak bylo již řečeno, po zavedení nového výrobního modelu přestala společnost vykazovat exportní tržby, které byly nahrazeny tržbami za výrobní služby. Ty nedosahují zdaleka takových hodnot jako tržby exportní, což je způsobeno zejména nižšími náklady potřebnými k poskytnutí dané služby. Tržby za výrobní služby dosáhly v roce 2015 částky 2,5 miliardy Kč. V důsledku těchto změn klesly celkové čisté tržby společnosti o 3,1 miliardy Kč, což se však díky významné úspoře v nákladech na celkovém zisku neprojevalo. Vzhledem k tomu, že se jedná o dosti rozdílné modely řízení výroby, nejsou další srovnání z hlediska minulé a současné finanční situace podniku na místě. Je však nutné podotknout, že změna výrobního modelu poskytla společnosti PM **konkurenční výhodu v podobě nízkých nákladů**, ze které bude zcela jistě v budoucnu profitovat.

3.6 Metoda snižování rizik

V souvislosti s regulací tabákových výrobků je nutno zmínit metodu snižování rizik, kterou společnost PM aktivně podporuje. Tato metoda si neklade za cíl spotřebu tabákových výrobků zakazovat či omezovat. Zaměřuje se totiž na snížení škodlivosti tradičních tabákových výrobků a na vývoj výrobků nových a zdravějších. PM vidí v této metodě jakousi alternativu k regulacím, které ve svém důsledku vedou k naprosté abstinenci a které také zabraňují lidem vůbec začít tabákové výrobky užívat. Společnost se domnívá, že záměry těchto regulací přímo odporují stanoviskům veřejných zdravotnických organizací, které veřejně uznávají, že poptávka a tudíž i spotřeba tabáku ze společnosti v dohledné době nezmizí. PM se v tomto tvrzení opírá o zprávu OSN, která v roce 2004 uvedla, že i při současném poklesu spotřeby tabáku se očekává nárůst kuřáků na 1,46 miliard v roce 2025.

PM na podporu metody snižování rizik vynakládá mnoho úsilí do **vývoje a výzkumu méně škodlivých tabákových výrobků**. Výzkumné týmy společnosti, skládající se

⁸⁹ Výroční zprávy společnosti PM z let 2010-2015.

z biologů, chemiků apod., se usilovně snaží najít konkrétní příčiny vzniku onemocnění, která v důsledku kouření vznikají a také zkoumají vliv jednotlivých složek tabákového kouře na tyto nemoci. Výzkumníci společnosti PM se mimo jiné snaží o vyvinutí metody, která by co v nejkratším čase a co s největší pravděpodobností byla schopna určit, zda je daný tabákový výrobek zdravější či nikoli. Nalezení takovéto metody je pro PM velmi důležité, neboť v současnosti musí vědci čekat i desetiletí, než se onemocnění způsobené kouřením projeví.⁹⁰

V polovině roku 2012 oznámila společnost PM, že ve švýcarských laboratořích testuje první verze „zdravějších“ cigaret, pod názvem Next Generation Products (NGP). Tyto cigarety by se měly na trhu objevit mezi lety 2016 a 2017. PM uvedl celkem tři různé druhy NGP, které prozatím pojmenoval Platform 1, 2 a 3.

Cigarety Platform 1 využívají místo pálení pouze ohřev tabáku, který je zajištěn pomocí externího zdroje tepla. Naopak Platform 2 zahřívá vnitřní zdroj tepla, který prý poskytne kuřákům možnost „zapálit“ jej běžným zapalovačem, jako normální cigaretu. Poslední typ cigaret Platform 3 se předchozím dvou vymyká, neboť tabák nespaluje ani nezahřívá, nýbrž produkuje nikotinový aerosol.⁹¹

---

⁹⁰ Philip Morris International Management SA. *Snižování rizik*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: http://www.pmi.com/cs_cz/tobacco_regulation/regulating_tobacco_products/harm_reduction/pages/harm_reduction.aspx.

⁹¹ BUSINESS INSIDER. *Philip Morris Is Releasing A Bunch Of Crazy New Cigarettes*. [online]. Červen 2012 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com/philip-morris-is-releasing-a-ton-of-cool-new-cigarettes-2012-6>.

Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zanalyzovat postavení společnosti Philip Morris ČR, a. s. na českém trhu. Z výše uvedeného vyplývá, že společnost představuje monopolistu v oblasti výroby tabákových výrobků a zároveň operuje na oligopolním trhu prodejců v dominantním postavení. Tuto skutečnost dokládá zejména velikost tržního podílu na trhu cigaret, který v roce 2015 dosáhl hodnoty 45,9 %. V kutnohorské továrně, která je jedinou továrnou na výrobu cigaret v tuzemsku, produkuje PM výrobky světově známých značek, jako např. Marlboro či L&M. Vlastnictví těchto populárních značek, v čele se značkou Marlboro (v roce 2015 desátá nejhodnotnější značka světa), je dalším faktorem zajišťujícím společnosti vedoucí postavení. Tržní síla se dále projevuje například ve způsobu stanovování cen v reakci na zvyšující se spotřební daně z tabáku. Cenová politika konkurenčních tabákových firem se zpravidla odvíjí od politiky PM, která má jistý vliv jak na načasování, tak i na celkovou výši konečné změny ceny.

Od 1. ledna roku 2015 společnost PM výrazným způsobem změnila svůj dosavadní provozní model v oblasti výroby. Od tohoto data již nepůsobí jako smluvní výrobce, prodávající sesterským firmám hotové výrobky, nýbrž jako poskytovatel výrobních služeb. PM již nadále není vlastníkem výrobního materiálu ani hotových výrobků a nevykazuje exportní tržby. Nově poskytuje zájemcům o výrobu, formou pronájmu, pouze služby s výrobou spojené, jako např. know-how, pracovní sílu či stroje. Z poskytování těchto služeb společnosti plynou tržby za výrobní služby. Ty jsou sice nižší, než tržby exportní, což je však kompenzováno podstatnou redukcí výrobních a prodejních nákladů, které meziročně klesly o téměř 40 % a dosáhly hodnoty, která je v porovnání s největšími konkurenčními firmami, výrazně nižší. Změna výrobního modelu zajistila PM konkurenční výhodu v podobě nízkých nákladů a posílila její dominantní postavení na trhu.

Dílčím cílem práce bylo určit, které státní regulace mají na společnost největší dopad. Jasnou odpovědí je v tomto případě zdanění, především pak nepředvídatelné zvyšování a koncepce spotřební daně na tabákové výrobky. V současnosti využívaný model spotřební daně způsobuje přechod spotřebitelů k levnějším značkám cigaret a cigaretovým alternativám, jako je jemně řezaný tabák či elektronické cigarety. Na tyto výrobky však primárně společnost PM zaměřená není. Její aktivita cílí především na trh s cigaretami.

Důsledkem toho je postupně snižující se tržní podíl společnosti a mírný pokles prodeje cigaret v prémiovém a středním cenovém segmentu. PM tuto situaci řeší především podporou levných a regionálních značek, které transformuje či doplňuje o značky světově známé a oblíbené. Příkladem je podpora místní značky Start světovou značkou Chesterfield (Start by Chesterfield), či transformace cigaret značky Petra do značky L&M. Světovými značkami byl opatřen také jemně řezaný tabák. Dalším dopadem souvisejícím se zvyšováním spotřebních daní je přesun poptávky směrem k padělaným a pašovaným cigaretám. V boji proti černému trhu je PM již dlouhou dobu velmi aktivní. Spolupracuje s národními i evropskými orgány a značnou měrou přispívá k eliminaci nelegálního trhu s tabákovými výrobky. Pozitivní zprávou pro společnost je plán vydaný Ministerstvem financí, který již v roce 2015 oznámil navyšování sazeb spotřebních daní z tabáku na následující tři roky. Společnost PM, potažmo celá nadnárodní skupina PMI, vkládá značné úsilí do výzkumu a vývoje nových, méně škodlivých tabákových výrobků. To je možno označit za reakci na regulace z oblasti výroby, které na tabákové výrobky uvalují stále přísnější požadavky za účelem snížení jejich škodlivosti. Co se týče ostatních druhů regulací je míra jejich dopadu na společnost nejistá. Konkrétní závěry bude možné vyvodit až v budoucnu po zavedení zásadních opatření, jako např. navrhovaný zákaz kouření v restauracích, zákaz prodeje ochucených cigaret či kombinovaná varování na cigaretových krabičkách. PM se k těmto regulacím staví skepticky a o jejich účinnosti pochybuje.

Dalším dílčím cílem této práce bylo vyhodnotit účinnost zavedených regulací tabákových výrobků. Výzkumy a statistiky o počtu kuřáků hovoří z dlouhodobého hlediska o neúčinnosti regulací. Počet kuřáků se v ČR pohybuje stabilně mezi 28 % až 32 %. Kolísání je způsobeno měnící se finanční situací domácností, která je spojena s vývojem ekonomiky. Ani spotřební daň z tabáku své zásadní úlohy (snížování spotřeby tabáku a zvyšování daňových příjmů) neplní efektivně. Současný model spotřební daně jen snižuje spotřebu dražších cigaret a přesouvá ji k levnějším produktům, což však nevede ani k naplnění cílů veřejného zdravotnictví ani k maximalizaci daňových výnosů. To vše přivedlo autora k přesvědčení, že současná regulace tabákových výrobků účinná není. To však není dáno nedostatečným množstvím regulací, nýbrž problémem v jejich vymahatelnosti. Stát by se měl proto více zaměřit na dodržování stávajících pravidel, než na přijímání nových.

Seznam použité literatury

Citace

Apple Overtakes Google For The Top Spot In The 10th Annual BrandZ™ Top 100 Most Valuable Global Brands Ranking. PR Newswire Asia [online]. Květen 2015 [cit. 2016-04-25]. ProQuest Central.

BUSINESS INSIDER. *Philip Morris Is Releasing A Bunch Of Crazy New Cigarettes.* [online]. Červen 2012 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com/philip-morris-is-releasing-a-ton-of-cool-new-cigarettes-2012-6>.

BusinessInfo.cz. *Daň z přidané hodnoty (DPH).* [online]. [cit. 2016-01-11]. Dostupný z: <http://www.businessinfo.cz/cs/dane/spotrebni-dan.html>.

BusinessInfo.cz. *Spotřební daň.* [online]. [cit. 2016-01-10]. Dostupný z: <http://www.businessinfo.cz/cs/dane/spotrebni-dan.html>.

CELNÍ SPRÁVA. *Regulace prodeje a skladování cigaret se sazbou daně platnou do 31. 12. 2015.* [online]. Únor 2016 [cit. 2016-04-28]. Dostupný z: https://www.celnisprava.cz/cz/dane/spotrebni-dane/tabak/aktuality/Stranky/aktualita_16_10797.aspx.

CELNÍ SPRÁVA. *Tabákové výrobky – přehled sazeb spotřební daně.* [online]. Únor 2016 [cit. 2016-03-10]. Dostupný z: https://www.celnisprava.cz/cz/dane/spotrebni-dane/tabak/Informace/Informace_16_10797_priloha.pdf.

Česká televize. *Ministerstvo chce zatrhnout, aby se trafikanti předzásobili levnějšími cigaretami.* [online]. Duben 2014 [cit. 2016-04-25]. Dostupný z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1036598-ministerstvo-chce-zatrhnout-aby-se-trafikanti-predzasobili-levnejsimi-cigaretami>.

ČESKO. *Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.* In: Sbírnka zákonů. 26. 9. 2003. § 118c. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-35>.

Český statistický úřad. *Spotřeba cigaret na 1 obyvatele v České republice.* [online]. Únor 2015 [cit 2016-01-15]. Dostupný z: https://www.czso.cz/csu/czso/cr_od_roku_1989_cigarety.

ČT24. *Protikuřácký zákon nabírá zpoždění, od ledna platit nebude.* [online]. Říjen 2015 [cit 2016-01-30]. Dostupný z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1605697-protikuracky-zakon-nabira-zpozdeni-od-ledna-platit-nebude>.

Deník.cz. *Schváleno! Platí úplný zákaz kouření v restauracích, na koncertech i zábavách.* [online]. Červen 2013 [cit. 2016-03-20]. Dostupný z: http://www.denik.cz/z_domova/kabinet-podporil-uplny-zakaz-koureni-v-restauracich-20150603.html.

European Comission. *Pictorial health warnings.* [online]. [cit. 2016-02-18]. Dostupný z: http://ec.europa.eu/health/archive/ph_determinants/life_style/tobacco/documents/cz_pictures.pdf.

Evropská Komise. *Tabák v EU: pasivnímu kouření jsme vystaveni méně, ale stále ještě ve vysoké míře.* [online]. Brusel: 22. února 2013 [cit. 2016-03-20]. Dostupný z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-147_cs.htm.

Fio banka, a. s. *Vláda schválila návrh úplného zákazu kouření v restauracích a regulaci cen nápojů.* [online] Červen 2015 [cit. 2016-02-18]. Dostupný z: <http://www.fio.cz/zpravodajstvi/zpravy-z-burzy/163671-vlada-schvalila-navrh-uplneho-zakazu-koureni-v-restauracich-a-regulaci-cen-napoju>.

FRIEDMAN, Milton. *Kapitalismus a svoboda.* Praha: Liberální institut, 1993. ISBN 80-85787-33-4.

Hospodářské noviny. *Cigarety znovu zdraží. Poslanci schválili růst daně v příštích třech letech.* [online]. Říjen 2015 [cit. 2016-02-20]. ISSN 1213-7693. Dostupný z: <http://domaci.ihned.cz/c1-64687620-cigarety-znovu-zdrazi-poslanci-schvalili-rust-dane-v-pristich-trech-letech>.

Hospodářské noviny. *Na klíčové tratě Česka bude smět konkurence. Ve vybraných krajích dokonce všude.* [online]. Listopad 2014 [cit. 2015-11-09]. ISSN 1213-7693. Dostupný z: <http://byznys.ihned.cz/c1-63172630-konkurence-na-zeleznici-souteze>.

Hospodářské noviny. *Philip Morris jde proti proudu. Elektronickým cigaretám nevěří, vyvíjí zdravější klasickou.* [online]. Říjen 2013 [cit. 2016-04-18]. ISSN 1213-7693. Dostupný z: <http://byznys.ihned.cz/c1-60938980-philip-morris-jde-proti-proudu-elektronickym-cigaretam-neveri-vyviji-zdravejsi-klasickou>.

Hospodářské noviny. *Sněmovnu zasáhly lobbistické manévry. Proti omezení hazardu a zákazu kouření.* [online]. Říjen 2015 [cit. 2016-02-20]. ISSN 1213-7693. Dostupný z: <http://archiv.ihned.cz/c1-64742510-snemovnu-zasahly-lobbisticke-manevry-proti-omezeni-hazardu-a-zakazu-koureni>.

KLAUS, Václav. *Velcí ekonomové jsou mou inspirací.* Praha: Institut Václava Klause, 2015. ISBN 978-80-7542-005-3.

KUBÁNEK, Vladimír. *Tabák a tabákové výrobky: (historie, pěstování, zpracování, legislativa).* Brno: Tribun EU, 2009. ISBN 978-80-7399-898-1.

Lidové noviny. *Zákaz kouření v restauracích? Rozhodne počet kuřáků ve sněmovně.* [online]. Únor 2013 [cit. 2016-03-22]. Dostupný z: http://www.lidovky.cz/zakaz-koureni-v-restauracich-rozhodne-pocet-kuraku-ve-snemovne-mini-exministr-gc3-/zpravy-domov.aspx?c=A140213_112625_ln_domov_spa.

Ministerstvo financí ČR. *Schodek státního rozpočtu za rok 2015 je o 37 mld. nižší než plánovaný.* [online]. Leden 2016 [cit. 2016-04-28]. Dostupný z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/schodek-statniho-rozpocetu-za-rok-2015-je-23541>.

Peníze.cz. *Revoluce v cenách mobilních tarifů? Sotva!* [online]. Duben 2013 [cit. 2015-11-08]. Dostupný z: <http://www.penize.cz/nakupy/253296-revoluce-v-cenach-mobilnich-tarifu-sotva!>.

Philip Morris ČR a. s., *Informace o zavedení standardu LIP v ČR*. [online]. [cit. 2016-04-06]. Dostupný z: http://www.pmi.com/cs_cz/tobacco_regulation/regulating_tobacco_products/reduced_cigarette_ignition_propensity/documents/LIP%20standard%20pro%20cigarety_Ceska%20republika.pdf.

Philip Morris ČR, a. s. *Tisková zpráva: Philip Morris ČR a.s. zveřejňuje finanční výsledky za třetí čtvrtletí a prvních devět měsíců roku 2011*. [online]. Kutná Hora: představenstvo Philip Morris ČR a. s., 2011. [cit. 2016-03-12]. Dostupný z: http://www.pmi.com/cs_cz/media_center/press_releases/documents/PMCR%20a%20s%20-%20Tiskova%20zprava%20-%20Financni%20vysledky%20za%203Q%20a%20prvnich%209%20mesicu%20roku%202011.pdf.

Philip Morris International Management SA. *Naše cíle*. [online]. [cit. 2016-03-4]. Dostupné z: http://www.pmi.com/cs_cz/about_us/philip_morris_cr_overview/pages/goals.aspx.

Philip Morris International Management SA. *Regulace kouření na veřejných místech*. [online]. [cit. 2016-03-4]. Dostupné z: http://www.pmi.com/cs_cz/tobacco_regulation/regulating_tobacco_products/public_place_smoking/pages/public_place_smoking.aspx.

Philip Morris International Management SA. *Regulace přísad*. [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.pmi.com/cs_cz/tobacco_regulation/regulating_tobacco_products/regulation_of_ingredients/pages/regulation_of_ingredients.aspx.

Philip Morris International Management SA. *Snižování rizik*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: http://www.pmi.com/cs_cz/tobacco_regulation/regulating_tobacco_products/harm_reduction/pages/harm_reduction.aspx.

Philip Morris International Management SA. *Zdanění tabáku*. [online]. [cit. 2016-03-5]. Dostupné z:

http://www.pmi.com/cs_cz/tobacco_regulation/tobacco_taxation/pages/tobacco_taxation.aspx.

Prague Daily Monitor. *Study: Czechs have most liberal approach to alcohol, cigarettes*. [online]. Duben 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupný z: <http://praguemonitor.com/2016/04/04/study-czechs-have-most-liberal-approach-alcohol-cigarettes>.

SOVINOVÁ, Hana a Ladislav CSÉMY. *Kouření cigaret a pití alkoholu v České republice*. Praha: Státní zdravotní ústav, 2003. s. 17. ISBN 80-7071-230-9.

Společnost pro léčbu závislosti na tabáku. *Prodej tabákových výrobků*. [online]. [cit. 2016-04-04]. ISSN 1802-1875. Dostupný z: <http://www.slzt.cz/zdaneni-tabakovych-vyrobku>.

Společnost pro léčbu závislosti na tabáku. *Reklama na tabákové výrobky*. [online]. [cit. 2016-04-02]. ISSN 1802-1875. Dostupný z: <http://www.slzt.cz/reklama-na-tabakove-vyrobky>.

Společnost pro léčbu závislosti na tabáku. *Výroba tabákových výrobků*. [online]. [cit. 2016-04-02]. ISSN 1802-1875. Dostupný z: <http://www.slzt.cz/vyroba-tabakovych-vyrobku>.

Společnost pro léčbu závislosti na tabáku. *Zákazy kouření*. [online]. [cit. 2016-04-01]. ISSN 1802-1875. Dostupný z: <http://www.slzt.cz/zakazy-koureni>.

Společnost pro léčbu závislosti na tabáku. *Zdanění tabákových výrobků*. [online]. [cit. 2016-04-03]. ISSN 1802-1875. Dostupný z: <http://www.slzt.cz/zdaneni-tabakovych-vyrobku>.

TÖVISI, András. *Řádná valná hromada akcionářů Philip Morris ČR a.s.* [online]. Kutná Hora: 2016. [cit. 2016-06-29]. Dostupný z: http://www.pmi.com/cs_cz/about_us/philip_morris_cr_shareholder_information/pages/radna_valna_hromada_akcionarů_philip_morris_cr_as_29_dubna_2016.pdf.

TÝDEN.cz. *Philip Morris má stejný postoj k pašování tabáku jako EU*. [online]. Březen 2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupný z: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/philip-morris-ma-stejny-postoj-k-pasovani-tabaku-jako-eu_374746.html

WHO. *Parties to the WHO Framework Convention on Tobacco Control*. [online]. Červen 2012. [cit. 2016-02-20]. Dostupný z: http://www.who.int/fctc/signatories_parties/en/.

WHO. Prezident Václav Klaus podepsal Rámcovou úmluvu o kontrole tabáku. [online]. Červen 2012. [cit. 2016-02-11]. Dostupný z: <http://www.who.cz/20-nezarazeno/54-prezident-vaclav-klaus-podepsal-ramcovou-umluvu-o-kontrolu-tabaku.html>.

WHO. *Rámcová úmluva o kontrole tabáku*. Ženeva: WHO, 2003. Dostupný z: http://euroskop.cz/gallery/64/19273-who_ramcova_umluva_o_kontrolu-tabaku.pdf.

Bibliografie

ČESKO. *Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů.* In: Sbíрка zákonů. 13. 4. 2010. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-132>.

ČESKO. *Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů.* In: Sbíрка zákonů. 17. 5. 2001. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-231>.

ČESKO. *Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.* In: Sbíрка zákonů. 21. 4. 2006. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>.

ČESKO. *Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.* In: Sbíрка zákonů. 19. 8. 2005. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-379>.

ČESKO. *Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů.* In: Sbíрка zákonů. 9. 2. 1995. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-40>.

European Commission. *European Economic Forecast: Winter 2016.* Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016. ISSN 2443-8014. Dostupný z: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/eeip/pdf/ip020_en.pdf.

FIALOVÁ, Helena. *Malý ekonomický výkladový slovník.* 4. vyd. Praha: A plus, 1998. ISBN 80-902514-0-4.

FIDLER, Pavel, et. al. *Zdanění spotřeby v České republice (pohonné hmoty, tabák, alkohol, pivo, víno).* Praha: Centrum ekonomických a tržních analýz, 2015. Dostupný z: http://eceta.cz/wp-content/uploads/2015/03/STUDIE_SPD_03.2015.pdf.

JHA, Prabhat a Frank J. CHALOUPKA. *Jak zvládnout kuřáckou epidemii: vlády a ekonomika kontroly tabáku*. Praha: Státní zdravotní ústav, 2004. ISBN 80-7071-234-1.

KÜTNER, Dušan. Tabákové firmy čekají růst černého trhu. *E15, deník pro ekonomiku a byznys*. Praha: Mladá fronta a. s., 2016. ISSN 1803-4543.

Ministerstvo zdravotnictví ČR. *Zpráva o zdraví obyvatel České republiky 2014*. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2014. ISBN 978-80-85047-49-3. Dostupný z: [file:///D:/Zpr%C3%A1va_o_zdrav%C3%AD_obyvatel_%C4%8CR_2014%20\(4\).pdf](file:///D:/Zpr%C3%A1va_o_zdrav%C3%AD_obyvatel_%C4%8CR_2014%20(4).pdf).

ROTHBARD, Murray N. *Ekonomie státních zásahů*. Praha: Liberální institut, 2001. ISBN 80-86389-10-3.

SAMUELSON, Paul A. a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Praha: Svoboda, 2010. ISBN 80-205-0192-4.

SCHNEIDER Friedrich a Colin C. WILLIAMS. *The Shadow Economy*. 2. Vyd. Londýn: Institute of Economic Affairs, 2013. ISBN 978-0255366748.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/40/EU. In: Úřední věstník. 3. 4. 2014. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0040&from=CS>.

Směrnice Rady 2011/64/EU, o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků. In: Úřední věstník. 21. 6. 2011. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:176:0024:0036:CS:PDF>.

SOVINOVÁ, Hana, et. al. *Výzkumná zpráva: Vývoj prevalence kuřáctví v dospělé populaci ČR (období 1997-2011)*. Praha: Státní zdravotní ústav, 2012. Dostupný z: <http://www.szu.cz/uploads/documents/czzp/zavislosti/koureni/zprava-kuractvi-2011.pdf>.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 27 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace v EU včetně základních judikátů ESD*. 3. vyd. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-746-1.

Usnesení Rady č. 2009/C296/01. In: Úřední věstník. 30. 11. 2009. Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2009:296:FULL&from=EN>.

Výroční zpráva 2010. Kutná Hora: Philip Morris ČR, a. s. 2011. Dostupný z: http://www.pmi.com/cs_cz/about_us/philip_morris_cr_shareholder_information/documents/vyrocn%C3%ADzprava%202010%20-%20annual%20report%202010.pdf.

Výroční zpráva 2011. Kutná Hora: Philip Morris ČR, a. s. 2012. Dostupný z: http://www.pmi.com/cs_cz/about_us/philip_morris_cr_shareholder_information/documents/vyrocn%C3%ADzprava%202011.pdf.

Výroční zpráva 2012. Kutná Hora: Philip Morris ČR, a. s. 2013. Dostupný z: http://www.pmi.com/cs_cz/about_us/philip_morris_cr_shareholder_information/documents/vyrocn%C3%ADzprava%202012.pdf.

Výroční zpráva 2013. Kutná Hora: Philip Morris ČR, a. s. 2014. Dostupný z: http://www.pmi.com/cs_cz/about_us/philip_morris_cr_shareholder_information/documents/2014/vyrocn%C3%ADzprava_2013.pdf.

Výroční zpráva 2014. Kutná Hora: Philip Morris ČR, a. s. 2015. Dostupný z: http://www.pmi.com/cs_cz/about_us/philip_morris_cr_shareholder_information/pages/vyrocn%C3%ADzprava_2014.pdf.

Výroční zpráva 2015. Kutná Hora: Philip Morris ČR, a. s. 2016. Dostupný z: http://www.pmi.com/cs_cz/about_us/philip_morris_cr_shareholder_information/pages/vyrocn%C3%ADzprava_2015.pdf.

Výroční zpráva společnosti British American Tobacco (Czech Republic), s. r. o. za rok 2014. Praha: British American Tobacco (Czech Republic), s. r. o. 2015. Dostupný z: [file:///D:/bat_vz_cz_2014_final%20\(3\).pdf](file:///D:/bat_vz_cz_2014_final%20(3).pdf).

Výroční zpráva společnosti Imperial Tobacco CR, s. r. o. k 30. září 2014. Praha: Imperial Tobacco CR, s. r. o. 2014. Dostupný z: http://doc.kurzy.cz/static/sbirka-listin/12/50/00/sl43005012_c-4768sl55msph.pdf.

Výroční zpráva společnosti JT International spol. s r. o. za rok 2014. Praha: JT International spol. s r. o. 2015. Dostupný z: [file:///D:/anual%20report%202014%20cz%20\(2\).pdf](file:///D:/anual%20report%202014%20cz%20(2).pdf).

Seznam příloh

Příloha A	Legislativa - zdanění tabákových výrobků	86
Příloha B	Legislativa - reklama a propagace tabákových výrobků	88
Příloha C	Legislativa - výroba tabákových výrobků	89
Příloha D	Legislativa - zákazy kouření	90
Příloha E	Legislativa - prodej tabákových výrobků	92
Příloha F	Seznam států FCTC	93
Příloha G	Sazby spotřební daně z tabákových výrobků (2004-2018).....	97
Příloha H	Zákazy kouření – označení.....	98
Příloha I	Kombinovaná varování pro ČR	99
Příloha J	Trh s cigaretami v ČR – tabulky	101
Příloha K	Seznam přísad	102
Příloha L	Vybrané finanční ukazatele PM (2010-2015)	103

Příloha A   Legislativa - zdanění tabákových výrobků

Tabulka 6: Právní úprava zdanění tabákových výrobků (mezinárodní a unijní)

Právní forma	Číslo	Datum přijetí	Název a znění
Mezinárodní právo			
Mezinárodní smlouva		21. 5. 2003	Rámcová úmluva o kontrole tabáku
Unijní právo			
nařízení Rady	1186/2009	16. 11. 2009	o systému Společenství pro osvobození od cla, v konsolidovaném znění
směrnice Rady	92/79/EHS	19. 10. 1992	o sblížení daní z cigaret
směrnice Rady	92/80/EHS	19. 10. 1992	o sblížení daní z jiných tabákových výrobků než cigaret
směrnice Rady	95/59/ES	27. 11. 1995	o daních jiných než daních z obratu, které ovlivňují spotřebu tabákových výrobků
směrnice Rady	1999/81/ES	29. 7. 1999	kterou se mění směrnice 92/79/EHS o sblížení daní z cigaret, směrnice 92/80/EHS o sblížení daní z jiných tabákových výrobků než cigaret a směrnice 95/59/ES o daních jiných než daních z obratu, které ovlivňují spotřebu tabákových výrobků
směrnice Rady	2002/10/ES	12. 2. 2002	kterou se mění směrnice 92/79/EHS, 92/80/EHS a 95/59/ES, pokud jde o strukturu a sazby spotřební daně z tabákových výrobků
směrnice Rady	2007/74/ES	20. 12. 2007	o osvobození zboží dováženého osobami cestujícími ze třetích zemí od daně z přidané hodnoty a spotřební daně
směrnice Rady	2008/118/ES	16. 12. 2008	o obecné úpravě spotřebních daní a o zrušení směrnice 92/12/EHS
směrnice Rady	2010/12/EU	16. 2. 2010	kterou se mění směrnice 92/79/EHS, 92/80/EHS a 95/59/ES o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků a směrnice 2008/118/ES
Směrnice Rady	2011/64/EU	21. 6. 2011	o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků

Zdroj: Společnost pro léčbu závislosti na tabáku. Vlastní zpracování.

Tabulka 7: Právní úprava zdanění tabákových výrobků (české právo)

Právní forma	Číslo	Datum přijetí	Název a znění
české právo			
zákon	č. 526/1990 Sb.	27. 11. 1990	o cenách, ve znění pozdějších předpisů
zákon	č. 353/2003 Sb.	26. 9. 2003	o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů
zákon	č. 235/2004 Sb.	1. 4. 2004	o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
vyhláška Ministerstva financí	č. 275/2005 Sb.	1. 7. 2005	kterou se stanovuje postup při zpracování návrhů cen pro konečného spotřebitele u cigaret a při změnách těchto cen

Zdroj: Společnost pro léčbu závislosti na tabáku. Vlastní zpracování.

Příloha B   Legislativa - reklama a propagace tabákových výrobků

Tabulka 8: Právní úprava reklamy a propagace tabákových výrobků

Právní forma	Číslo	Datum přijetí	Název a znění
Mezinárodní právo			
mezinárodní smlouva		21. 5. 2003	Rámcová úmluva o kontrole tabáku
prováděcí pokyny		2008	Pokyny týkající se tabákové reklamy, propagace a sponzorství provádějící čl. 13 FCTC
Unijní právo			
směrnice Evropského parlamentu a Rady	2003/33/ES	26. 5. 2003	o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se reklamy na tabákové výrobky a sponzorství souvisejícího s tabákovými výrobky
směrnice Evropského parlamentu a Rady	2010/13/EU	10. 3. 2010	o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách)
České právo			
zákon	č. 40/1995 Sb.	9. 2. 1995	o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů
zákon	č. 231/2001 Sb.	17. 5. 2001	o rozhlasovém a televizním vysílání, ve znění pozdějších předpisů
zákon	č. 132/2010 Sb.	13. 4. 2010	o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů

Zdroj: Společnost pro léčbu závislosti na tabáku. Vlastní zpracování.

Příloha C   Legislativa - výroba tabákových výrobků

Tabulka 9: Právní úprava výroby tabákových výrobků

Právní forma	Číslo	Datum přijetí	Název a znění
Mezinárodní právo			
mezinárodní smlouva		21. 5. 2003	Rámcová úmluva o kontrole tabáku
prováděcí pokyny		2008	Pokyny týkající se balení a značení tabákových výrobků provádějící čl. 11 FCTC
prováděcí pokyny		2010	Částečné pokyny týkající se regulace složení tabákových výrobků a regulace zveřejnění informací o tabákových výrobcích provádějící čl. 9 a 10 FCTC
Unijní právo			
směrnice Evropského parlamentu a Rady	2001/37/ES	5. 6. 2001	o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových výrobků ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 596/2009 ze dne 18. června 2009
rozhodnutí Komise	2003/641/E	5. 9. 2003	o používání barevných fotografií nebo jiných ilustrací jako zdravotních varování na baleních tabákových výrobků
rozhodnutí Komise	K (2005) 1452	26. 5. 2005	o elektronické knihovně vybraných zdrojových dokumentů, ve znění rozhodnutí Komise K (2006) 1502
české právo			
Zákon	č. 110/1997 Sb.	24. 4. 1997	o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
vyhláška Ministerstva zemědělství	č. 344/2003 Sb.	30. 9. 2003	kterou se stanoví požadavky na tabákové výrobky
vyhláška Ministerstva zemědělství	č. 113/2005 Sb.	4. 3. 2005	kterou se stanoví způsob označování potravin a tabákových výrobků

Zdroj: Společnost pro léčbu závislosti na tabáku. Vlastní zpracování.

Příloha D   Legislativa - zákazy kouření

Tabulka 10: Právní úprava zákazů kouření (mezinárodní a unijní)

Právní forma	Číslo	Datum přijetí	Název a znění
Mezinárodní právo			
mezinárodní smlouva		21. 5. 2003	Rámcová úmluva o kontrole tabáku
prováděcí pokyny		2007	Pokyny týkající se ochrany proti expozici tabákovému kouři provádějící čl. 8 FCTC
Unijní právo			
směrnice Rady	89/391/EHS	12. 6. 1989	o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci, v konsolidovaném znění
směrnice Rady	89/654/EHS	30. 11. 1989	o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na pracovišti, v konsolidovaném znění
doporučení Rady	2003/54/ES	2. 12. 2002	o prevenci kouření a o iniciativách na zlepšení kontroly tabáku
doporučení Rady	2009/C 296/02	30. 11. 2009	o nekuřáckém prostředí
usnesení Evropského parlamentu	2010/C 285 E/09	26. 11. 2009	o nekuřáckém prostředí

Zdroj: Společnost pro léčbu závislosti na tabáku. Vlastní zpracování.

Tabulka 11: Právní úprava zákazů kouření (české právo)

Právní forma	Číslo	Datum přijetí	Název a znění
české právo			
Zákon	č. 133/1985 Sb.	17. 12. 1985	o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů
Zákon	č. 289/1995 Sb.	3. 11. 1995	o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů
Zákon	č. 258/2000 Sb.	14. 7. 2000	o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon	č. 379/2005 Sb.	19. 8. 2005	o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon	č. 262/2006 Sb.	21. 4. 2006	zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
nařízení vlády	č. 361/2007 Sb.	12. 12. 2007	kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění nařízení vlády č. 68/2010 Sb.
Vyhláška Ministerstva zdravotnictví	č. 137/2004 Sb.	17. 3. 2004	o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných, ve znění vyhlášky č. 602/2006 Sb.

Zdroj: Společnost pro léčbu závislosti na tabáku. Vlastní zpracování.

Příloha E   Legislativa - prodej tabákových výrobků

Tabulka 12: Právní úprava prodeje tabákových výrobků

Právní forma	Číslo	Datum přijetí	Název a znění
Mezinárodní právo			
mezinárodní smlouva		21. 5. 2003	Rámcová úmluva o kontrole tabáku
prováděcí pokyny		2008	Pokyny týkající se tabákové reklamy, propagace a sponzorství provádějící čl. 13 FCTC
České právo			
zákon	č. 353/2003 Sb.	26. 9. 2003	o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů
zákon	č. 379/2005 Sb.	19. 8. 2005	o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zdroj: Společnost pro léčbu závislosti na tabáku. Vlastní zpracování.

Příloha F Seznam států FCTC

Tabulka 13: Seznam států FCTC

	Parties to the Convention	WHO FCTC scale 2016–2017 (%)	(US\$)
1	Afghanistan	0.0064	580
2	Albania	0.0127	1 160
3	Algeria	0.1746	15 889
4	Angola	0.0127	1 160
5	Antigua and Barbuda	0.0025	232
6	Armenia	0.0089	812
7	Australia	2.6434	240 551
8	Austria	1.0172	92 562
9	Azerbaijan	0.0510	4 639
10	Bahamas	0.0217	1 972
11	Bahrain	0.0497	4 523
12	Bangladesh	0.0127	1 160
13	Barbados	0.0102	928
14	Belarus	0.0714	6 494
15	Belgium	1.2721	115 758
16	Belize	0.0013	116
17	Benin	0.0038	348
18	Bhutan	0.0013	116
19	Bolivia (Plurinational State of)	0.0115	1 044
20	Bosnia and Herzegovina	0.0217	1 972
21	Botswana	0.0217	1 972
22	Brazil	3.7396	340 304
23	Brunei Darussalam	0.0331	3 015
24	Bulgaria	0.0599	5 451
25	Burkina Faso	0.0038	348
26	Burundi	0.0013	116
27	Cabo Verde	0.0013	116
28	Cambodia	0.0051	464
29	Cameroon	0.0153	1 392
30	Canada	3.8033	346 103
31	Central African Republic	0.0013	116
32	Chad	0.0025	232
33	Chile	0.4257	38 737
34	China	6.5616	597 103
35	Colombia	0.3301	30 038
36	Comoros	0.0013	116
37	Congo	0.0064	580
38	Cook Islands	0.0013	116
39	Costa Rica	0.0484	4 407
40	Côte d'Ivoire	0.0140	1,276
41	Croatia	0.1606	14,613
42	Cyprus	0.0599	5,451
43	Czech Republic	0.4920	44,768
44	Democratic People's Republic of Korea	0.0076	696

	Parties to the Convention	WHO FCTC scale 2016–2017 (%)	(US\$)
45	Democratic Republic of the Congo	0.0038	348
46	Denmark	0.8603	78,285
47	Djibouti	0.0013	116
48	Dominica	0.0013	116
49	Ecuador	0.0561	5 103
50	Egypt	0.1708	15 541
51	El Salvador	0.0204	1 856
52	Equatorial Guinea	0.0127	1 160
53	Estonia	0.0510	4 639
54	Ethiopia	0.0127	1 160
55	European Union	3.1862	289 946
56	Fiji	0.0038	348
57	Finland	0.6615	60 192
58	France	7.1288	648 725
59	Gabon	0.0255	2 320
60	Gambia	0.0013	116
61	Georgia	0.0089	812
62	Germany	9.1019	828 271
63	Ghana	0.0178	1 624
64	Greece	0.8131	73 994
65	Grenada	0.0013	116
66	Guatemala	0.0344	3 131
67	Guinea	0.0013	116
68	Guinea-Bissau	0.0013	116
69	Guyana	0.0013	116
70	Honduras	0.0102	928
71	Hungary	0.3390	30 850
72	Iceland	0.0344	3 131
73	India	0.8488	77 242
74	Iran (Islamic Republic of)	0.4537	41 288
75	Iraq	0.0867	7 887
76	Ireland	0.5327	48 478
77	Israel	0.5047	45 927
78	Italy	5.6693	515 907
79	Jamaica	0.0140	1 276
80	Japan	13.8075	1 256 487
81	Jordan	0.0280	2 552
82	Kazakhstan	0.1542	14 033
83	Kenya	0.0166	1 508
84	Kiribati	0.0013	116
85	Kuwait	0.3479	31 662
86	Kyrgyzstan	0.0025	232
87	Lao People's Democratic Republic	0.0025	232
88	Latvia	0.0599	5 451
89	Lebanon	0.0535	4 871
90	Lesotho	0.0013	116
91	Liberia	0.0013	116
92	Libya	0.1810	16 469
93	Lithuania	0.0930	8 466
94	Luxembourg	0.1032	9 394

	Parties to the Convention	WHO FCTC scale 2016–2017 (%)	(US\$)
95	Madagascar	0.0038	348
96	Malaysia	0.3581	32 590
97	Maldives	0.0013	116
98	Mali	0.0051	464
99	Malta	0.0204	1 856
100	Marshall Islands	0.0013	116
101	Mauritania	0.0025	232
102	Mauritius	0.0166	1 508
103	Mexico	2.3477	213 644
104	Micronesia (Federated States of)	0.0013	116
105	Mongolia	0.0038	348
106	Montenegro	0.0064	580
107	Myanmar	0.0127	1 160
108	Namibia	0.0127	1 160
109	Nauru	0.0013	116
110	Nepal	0.0076	696
111	Netherlands	2.1081	191 840
112	New Zealand	0.3224	29 343
113	Nicaragua	0.0038	348
114	Niger	0.0025	232
115	Nigeria	0.1147	10 438
116	Niue	0.0013	116
117	Norway	1.0847	98 708
118	Oman	0.1300	11 830
119	Pakistan	0.1083	9,858
120	Palau	0.0013	116
121	Panama	0.0331	3 015
122	Papua New Guinea	0.0051	464
123	Paraguay	0.0127	1 160
124	Peru	0.1491	13 569
125	Philippines	0.1963	17 861
126	Poland	1.1739	106 828
127	Portugal	0.6041	54 974
128	Qatar	0.2664	24 239
129	Republic of Korea	2.5415	231 272
130	Republic of Moldova	0.0038	348
131	Romania	0.2880	26 211
132	Russian Federation	3.1075	282 778
133	Rwanda	0.0025	232
134	Saint Kitts and Nevis	0.0013	116
135	Saint Lucia	0.0013	116
136	Saint Vincent and the Grenadines	0.0013	116
137	Samoa	0.0013	116
138	San Marino	0.0038	348
139	Sao Tome and Principe	0.0013	116
140	Saudi Arabia	1.1013	100 217
141	Senegal	0.0076	696
142	Serbia	0.0510	4 639
143	Seychelles	0.0013	116
144	Sierra Leone	0.0013	116

	Parties to the Convention	WHO FCTC scale 2016–2017 (%)	(US\$)
145	Singapore	0.4894	44 536
146	Slovakia	0.2179	19 832
147	Slovenia	0.1274	11 598
148	Solomon Islands	0.0013	116
149	South Africa	0.4741	43 143
150	Spain	3.7893	344 826
151	Sri Lanka	0.0319	2899
152	Sudan	0.0127	1 160
153	Suriname	0.0051	464
154	Swaziland	0.0038	348
155	Sweden	1.2236	111 350
156	Syrian Arab Republic	0.0459	4 175
157	Tajikistan	0.0038	348
158	Thailand	0.3046	27 719
159	The former Yugoslav Republic of Macedonia	0.0102	928
160	Timor-Leste	0.0025	232
161	Togo	0.0013	116
162	Tonga	0.0013	116
163	Trinidad and Tobago	0.0561	5 103
164	Tunisia	0.0459	4 175
165	Turkey	1.6926	154 031
166	Turkmenistan	0.0242	2 204
167	Tuvalu	0.0013	116
168	Uganda	0.0076	696
169	Ukraine	0.1262	11 482
170	United Arab Emirates	0.7583	69 007
171	United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	6.6011	600 698
172	United Republic of Tanzania	0.0115	1 044
173	Uruguay	0.0663	6 031
174	Uzbekistan	0.0191	1 740
175	Vanuatu	0.0013	116
176	Venezuela (Bolivarian Republic of)	0.7991	72 718
177	Viet Nam	0.0535	4 871
178	Yemen	0.0127	1 160
179	Zambia	0.0076	696
180	Zimbabwe	0.0025	232
	Total	100.0000	9 100 000

Zdroj: Světová zdravotnická organizace.

Příloha G Sazby spotřební daně z tabákových výrobků (2004-2018)

Tabulka 14: Vývoj sazeb spotřební daně na tabákové výrobky v ČR

Datum účinnosti	Druh tabákového výrobku				
	Cigarety			Doutníky Cigarillos	Tabák ke kouření
	Procentní (%)	Pevná (Kč/1ks)	Minimální (Kč/1ks)	Pevná (Kč/1ks)	Pevná (Kč/1ks)
2018*	27	1,46	2,63	1,71	2 236
2017*	27	1,42	2,57	1,67	2 185
1. 1. 2016 – 31. 12. 2016	27	1,39	2,52	1,64	2 142
1. 12. 2014 – 31. 12. 2015	27	1,29	2,37	1,42	1 896
1. 1. 2014 – 30. 11. 2014	27	1,19	2,25	1,34	1 800
1. 1. 2013 – 31. 12. 2013	27	1,16	2,18	1,30	1 635
1. 1. 2012 – 31. 12. 2012	28	1,12	2,10	1,25	1 400
1. 2. 2010 – 31. 12. 2011	28	1,07	2,01	1,15	1 340
1. 1. 2008 – 31. 1. 2010	28	1,03	1,92	1,15	1 280
1. 3. 2007 – 31. 12. 2007	27	0,88	1,64	0,90	905
1. 4. 2006 – 28. 2. 2007	25	0,73	1,36	0,79	810
1. 7. 2005 – 31. 3. 2006	24	0,60	1,13	0,79	720
1. 5. 2004 – 30. 6. 2005	23	0,48	0,94	0,79	660
1. 1. 2004 – 30. 4. 2004	23	0,48	0,90	0,44	600

Zdroj: Celní správa ČR. Vlastní zpracování.

*Údaje vychází z tříletého plánu Ministerstva financí.

Příloha H Zákazy kouření – označení

Obrázek 5: Kouření zakázáno
Zdroj: Zákon č. 379/2005 Sb.

Obrázek 6: Kouření povoleno
Zdroj: Zákon č. 379/2005 Sb.

Obrázek 7: Kouření ve stavebně oddělených prostorech
Zdroj: Zákon č. 379/2005 Sb.

Příloha I Kombinovaná varování pro ČR

Česká republika

Kombinovaná varování

Kuřáci umírají předčasně

Celoživotní kuřáci si
zkracují život
průměrně o 14 let

Kuřáci umírají předčasně

Kuřáci umírají předčasně

Kuřáci umírají předčasně

Kouření ucpává tepny a způsobuje infarkt a mrtvici

Riziko mozkové
mrtvice je u kuřáků
přibližně o 50% vyšší
než u nekuřáků

Kouření ucpává tepny
a způsobuje infarkt a mrtvici

Kouření ucpává tepny
a způsobuje infarkt a mrtvici

Kouření ucpává tepny
a způsobuje infarkt a mrtvici

Kouření způsobuje smrtelnou rakovinu plic Kouření

Obrázek 8: Ukázka kombinovaných varování pro ČR (I)

Zdroj: Evropská komise. Dostupný z: http://ec.europa.eu/health/archive/ph_determinants/life_style/tobacco/documents/cz_pictures.pdf.

Kouření v těhotenství škodí zdraví Vašeho dítěte

Chraňte děti: nenutte je vdechnout Váš kouř

Váš lékař nebo lékárník Vám může pomoci přestat s kouřením

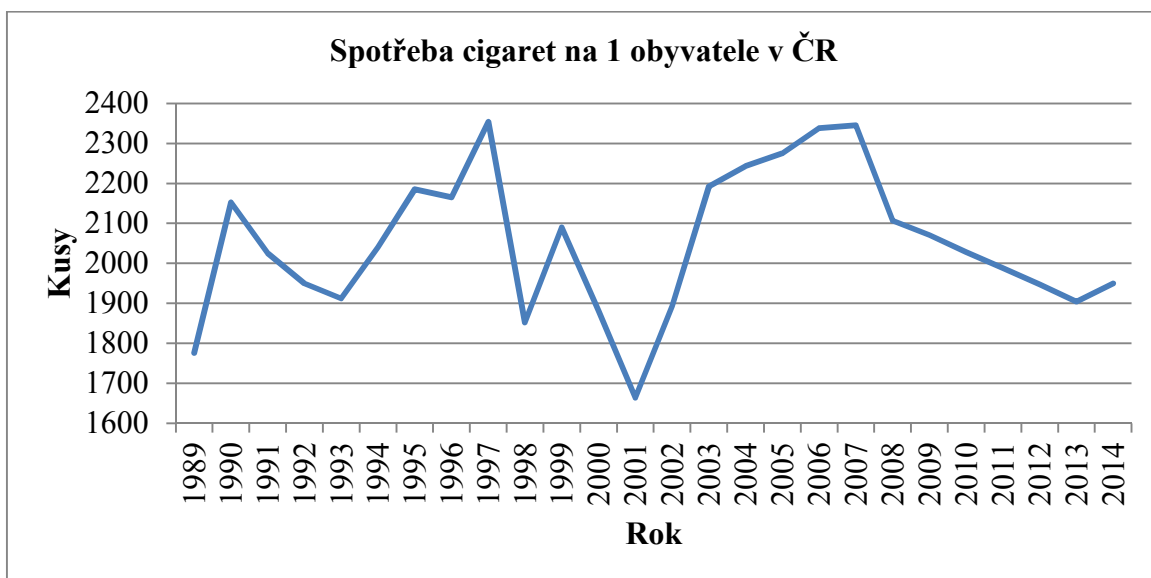
Získejte pomoc při odvykání kouření

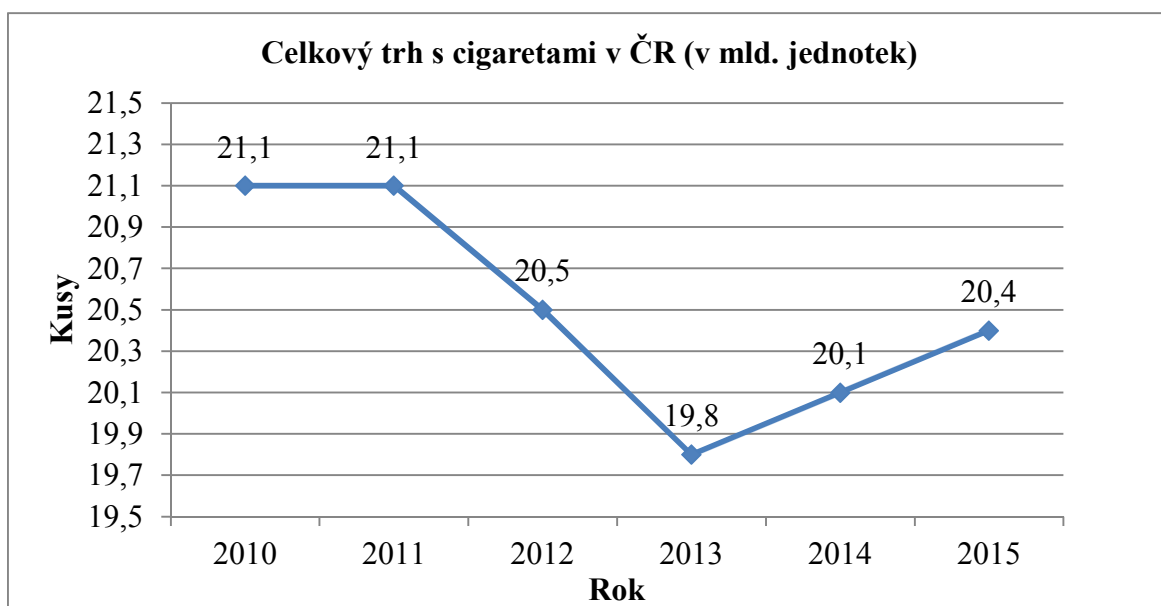
Obrázek 9: Ukázka kombinovaných varování pro ČR (II)

Zdroj: Evropská komise. Dostupný z: http://ec.europa.eu/health/archive/ph_determinants/life_style/tobacco/documents/cz_pictures.pdf.

Příloha J Trh s cigaretami v ČR – tabulky

Obrázek 10: Vývoj spotřeby cigaret na 1 obyvatele v ČR v letech 1980-2014
Zdroj: ČSÚ. Vlastní zpracování.

Obrázek 11: Celkový trh s cigaretami v ČR v letech 2010-2015
Zdroj: Výroční zprávy společnosti PM z let 2010–2015. Vlastní zpracování.

Příloha K Seznam přísad

Hard pack - 20 cigarettes

Přísady obsažené v této značce jsou vypsány níže. Pokud chcete získat další informace o dané kategorii, klikněte na zvýrazněnou položku.

Ingredient	Amount %	mg/cig
Burnt items		
tobacco	54.1	488.0
water	7.5	67.7
cigarette papers	4.2	38.3
sugars (sucrose and/or invert sugar)	2.9	26.2
propylene glycol	1.6	14.6
glycerol	1.3	11.3
lactic acid	0.4	3.4
licorice extract	0.4	3.3
guar gum	0.2	1.7
carob bean and/or extract	0.085	0.8
cocoa and cocoa products	0.083	0.8
side seam adhesives	0.080	0.7
natural & artificial flavourings	0.012	0.1
Unburnt items		
filtration material	18.9	170.5
filter wraps	3.9	35.1
tipping papers and tipping paper inks	3.4	30.4
filter adhesives	1.0	9.4
Total	100%	902.3

Obrázek 12: Seznam přísad cigaret LM

Zdroj: Philip Morris International Management SA. Dostupný z: http://www.pmi.com/cs_cz/our_products/ingredients/pages/product_information.asp.

Příloha L Vybrané finanční ukazatele PM (2010-2015)

Tabulka 15: Vybrané finanční ukazatele PM (2010-2015)

Text	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkové tržby bez daní	11,4	12,2	13,0	12,8	14,0	10,9
Tržby v ČR bez daní (v mld. Kč)	5,8	5,6	5,4	5,1	5,2	5,6
- změna cen (v mil. Kč)	+100	+500	+161	+131	+48	+496
- změna objemu (v mil. Kč)	-500	-400	-379	-416	+57	-82
Celkový odbyt (v mld. kusů)	27,8	28,7	31,7	30	33,3	12,8
- ČR	10,1	9,3	8,6	8,0	8,7	8,8
- SR	3,8	3,7	3,7	3,6	3,8	4,0
- vývoz	13,9	15,7	19,4	18,4	20,8	-
Náklady na výrobu a prodej (v mld. Kč)	6,5	7,1	8,0	8,1	9,3	5,7
Čistý zisk (v mld. Kč)	2,4	2,5	2,4	2,2	2,3	2,6
Zásoby (v mld. Kč)	1,2	1,3	1,8	2,1	0,3	0,4

Zdroj: Výroční zprávy společnosti PM z let 2010-2015. Vlastní zpracování.